

Aviéra - Domov pro papouška - design interiérového obydlí pro chov papouška

BcA. Michal MAREK

Diplomová práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Kabinet teoretických studií

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Michal Marek**
Osobní číslo: **K12440**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Průmyslový design**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Aviéra – Domov pro papouška – design
interiérového obydlí pro chov papouška**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod – základní teze a úvahy o koncepci produktu, vytýčení vědeckých a kreativních záměrů práce
2. Předpoklady pro kvalitní design zvoleného produktu – plnohodnotný život papouška v zajetí, hledisko chovatele
3. Průzkum situace na trhu – globální a národní trh, konkrétní výrobci a produkty
4. Stručné historické souvislosti
5. Rozbor dílčích konstrukčních součástí produktu (s ohledem na aspekty života papoušků v zajetí a na potřeby chovatele)
6. Vlastní designový návrh produktu a jeho vizualizace
7. Závěr

Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině a angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Diplomová práce v rozsahu cca 60 normostran (včetně fotodokumentace).

Na hřbetu tištěné vazby práce vytisknout rok a jméno.

Rozsah diplomové práce: viz. Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz. Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

VERHOEF-VERHALLEN, Esther. Ptáci v klecích a voliérách: encyklopedie. 3. vyd. Čestlice: Rebo, 2006, 312 s. ISBN 80-723-4603-2.

GLENDALL, Greg. Škola pro papoušky: encyklopedie. Vyd. v češtině 1. Praha: Brázda, 2009, 127 s. ISBN 978-80-209-0374-7.

Papoušci: časopis pro chovatele a přátele papoušků. České Budějovice: DONA, 2008. ISSN 1213-4619.

Webové stránky zahraničních a tuzemských výrobců voliér a klecí

Webové stránky o chovu papoušků

Vedoucí diplomové práce: prof. ak. soch. Pavel Šarka
Ústav prostorového a produktového designu
Datum zadání diplomové práce: 2. prosince 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 16. května 2014

Ve Zlíně dne 2. prosince 2013

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

Mgr. Silvie Stanická, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně ..... 22. 11. 2013 .....

MICHAL MAREK
.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné

ABSTRAKT

Zamýšleným cílem této diplomové práce je vytvoření designu interiérového obydlí pro papouška, jež bude skýtat jak kvalitní životní podmínky pro živého tvora, tak i komfort nezbytný pro chovatele, vše za současné snahy o maximalizaci estetických kvalit v rámci vymezené funkčnosti produktu. Problematika je pojata komplexně, s orientací nejen na samotný design, ale především na celou filozofii chovu a života papoušků v zajetí. Přínosem práce mají být také zdokumentovaná vlastní pozorování a zkušenosti. Záměrem práce je vytvořit nejen obydlí samotné, ale zároveň jej vhodně doplnit o další ne zcela tradiční součásti a doplňky, což by v konečném důsledku mělo vést i k žádoucímu názorovému posunu od dogmat a nevyhovujících zvyklostí v oblasti chovu směrem k více empatickému přístupu. Základní myšlenkou je snaha přispět nejen pomocí designu, ale za pomoci celé myšlenkové koncepce produktu (například formou změny užívaného názvosloví) ke zlepšení podmínek chovu papoušků v zajetí a tím také k rozvoji potenciálu, který soužití člověka a papouška má.

Klíčová slova: Aviéra, papoušek, chov, obydlí, design, produktový design, klec, voliéra

ABSTRACT

The intended aim of this diploma thesis is to create a design of an interior residence for a parrot. The product should provide high-quality living conditions for a living creature as well as convenience needed for the parrot keeper, simultaneously it should also endeavor to maximize the aesthetic value within the bounds of defined product functionality. The issue deals comprehensively, not only at design aspect, but especially at the philosophy of breeding and of housing parrots in captivity. A contribution will also include the documentation of the author's own observations and experiences. The intent is not only to create the dwelling itself but also to append unconventional components and accessories. It could result in a shift in opinions from dogmas and inappropriate habits in breeding to more an empathetic attitude. The basic idea is to contribute to the improvement of parrot breeding conditions in captivity and as a result to develop the potential of the relationship between human and parrot.

Keywords: Aviéra, parrot, breeding, residence, design, product design, cage, aviary

*Bud' tím, kým jsi, a říkej, co cítíš, protože na těch, kterým to vadí, nezáleží,
a těm, na kterých záleží, to nevadí.*

Dr. Seuss

*Be who you are and say what you feel, because those who mind don't matter
and those who matter don't mind.*

Dr. Seuss

(Poznámka: autorem uvedeného citátu nemusí být zmíněný Theodor Seuss Geisel.

*Je možné, že tyto věty zazněly v jiném kontextu nejprve z úst Marka Younga či Bernarda Barucha
nebo pocházejí dokonce z úst neznámého autora.)*

Zdroj: <http://quoteinvestigator.com/2012/12/04/those-who-mind/>

Poděkování

Mé díky patří mé vzácné ženě, která je pro svůj empatický přístup pravým pokladem nejen pro mne a papoušky, ale též pro další živé tvory. Za to, že se mnou dokázala sdílet svůj pohled a změnit mnoho z mých postojů, jsem opravdu vděčný.

Panu profesoru Škarkovi a dalším výtečným pedagogům FMK díky za to, že jsem měl možnost podniknout cestu, jejíž součástí bylo učit se z chyb a díky níž jsem mohl dojít do bodu, ze kterého lze pohlížet dopředu i nazpět z jiné – bohatší perspektivy.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 PRVOTNÍ ÚVAHY O KONCEPCI PRÁCE.....	12
1.1 ÚVAHY O SYMBOLICE SLOV.....	12
1.2 VYTYČENÍ ZÁMĚRŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	14
1.3 ÚVAHA NA TÉMA DESIGN A FUNKČNOST.....	16
1.4 ZAMYŠLENÍ NAD ETICKÝMI A KOMERČNÍMI ASPEKTY CHOVU PAPOUŠKŮ.....	16
1.5 PRVNÍ ÚVAHY O VÝSLEDNÉM TVAROVÉM A KONSTRUKČNÍM ŘEŠENÍ PRODUKTU.....	20
2 ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY PRO PLNOHODNOTNÝ ŽIVOT PAPOUŠKŮ V ZAJETÍ JAKO VÝCHODISKO PRO KVALITNÍ DESIGN.....	23
2.1 HISTORICKÉ PRAMENY – SPOLEČNÁ CESTA ČLOVĚKA A PAPOUŠKA DĚJINAMI	23
2.2 SUMARIZACE PŘIROZENÝCH POTŘEB PAPOUŠKŮ.....	33
2.2.1 Společenskost – potřeba sociálních interakcí, vztahů.....	37
2.2.2 Zábava – hračky, dostatek podnětů, zvukové projevy.....	39
2.2.3 Létání.....	40
2.2.4 Potřeba soukromí - odpočinek, ochrana, teritorium.....	42
2.2.5 Příjem potravy – krmivo, voda, vitamíny, minerály, písek.....	46
2.2.6 Hygiena – zdraví papouška.....	48
2.2.7 Koupání.....	49
2.2.8 Slunění.....	50
2.2.9 Čisté prostředí bez exhalací.....	50
2.2.10 Obrušování dorůstajících částí těla (drápký, zobák) – okusování, šplhání.....	51
2.2.11 Sexualita, reprodukce.....	52
2.3 NAPLNĚNÍ POTŘEB CHOVATELE.....	54
3 PRŮZKUM AKTUÁLNÍ NABÍDKY NA GLOBÁLNÍM A LOKÁLNÍM TRHU	57
3.1 ZÁMĚR PRŮZKUMU – INSPIRAČNÍ ZDROJE A ELIMINACE CHYB.....	57
3.2 GLOBÁLNÍ TRH.....	57
3.2.1 E-shopy.....	57
3.2.2 Úvaha o ochraně trhu klecí a voliér.....	59
3.2.3 Čínské výrobky.....	61
3.2.4 Konkrétní výrobci a produktové značky - zahraničí.....	62
3.2.5 Vybrané produkty s komentářem – zahraničí.....	66
3.3 LOKÁLNÍ TRH ČR.....	74
3.3.1 Konkrétní výrobci a produktové značky - ČR.....	74
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	78
4 KOMENTOVANÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTACE VLASTNÍCH POZOROVÁNÍ A ZKUŠENOSTÍ.....	79
5 OBYDLÍ PAPOUŠKA – ROZBOR VLASTNOSTÍ, DÍLČÍCH SOUČÁSTÍ A JEJICH REFLEXE V DESIGNOVÉM NÁVRHU.....	90

5.1	ROZBOR VLASTNOSTÍ.....	90
5.1.1	Základní typologické rozdělení obydlí.....	90
5.1.2	Morfologie.....	91
5.1.3	Materiály a povrchové úpravy.....	91
5.1.4	Díleenské zpracování, montovaná/svařovaná konstrukce.....	92
5.1.5	Prostorové vztahy uvnitř obydlí, velikost a hmotnost obydlí, rozteče mříží.....	92
5.2	ROZBOR DÍLČÍCH SOUČÁSTÍ.....	93
5.2.1	Spodní zásuvka, lapač nečistot.....	93
5.2.2	Bidla.....	94
5.2.3	Mříže.....	95
5.2.4	Vehod, dveře, jiné otvory, uzavírací mechanismus.....	95
5.2.5	Misky versus krmítka a napaječky.....	96
5.2.6	Hračky.....	97
5.2.7	Transportní modul.....	97
5.2.8	Podstavec, nohy.....	98
6	VLASTNÍ DESIGNOVÝ NÁVRH.....	99
6.1	EKONOMICKÉ ASPEKTY.....	101
6.2	ERGONOMICKÉ ASPEKTY, FINÁLNÍ ROZMĚRY OBYDLÍ.....	101
6.3	PRVNÍ KONCEPČNÍ NÁVRHY TVARU PODSTAVCE A OBYDLÍ VE VARIANTÁCH.....	103
6.4	VÝVOJ RÁMU.....	103
6.5	VÝVOJ MŘÍŽOVÍ (DLAŽDICOVÝ VZOR, ORGANICKÝ A GEOMETRICKÝ MOTIV).....	105
6.6	VÝVOJ JÍDELNÍHO SETU.....	107
6.7	KARUSELOVÝ VSTUP PRO PAPOUŠKA.....	110
6.8	PODSTAVEC.....	112
6.9	DRŽÁKY (ÚCHYTY) BIDEL A VĚTVÍ.....	114
6.10	INTERIÉROVÝ STROM.....	117
6.11	KONSTRUKČNÍ DETAILS, DOPLŇKY AVIÉRY.....	119
6.12	VÝSLEDNÁ PODOBA PRODUKTU.....	121
6.13	PŘÍNOS PRÁCE.....	127
	ZÁVĚR.....	129
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	130
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK, VYSVĚTLIVKY.....	132
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	133

ÚVOD

Ptačí klec. Slovní spojení běžně používané k označení obydlí pro živé tvory, obydlí, které je zároveň jejich domovem a též náhradou za přirozené přírodní prostředí. Slovo „klec“ je však také slovem s příděchem pejorativa. Evokuje spíše představu vězení. A jakoby se tento latentní význam z jazykového prostředí přesouval i do designu výrobků dostupných na trhu. Součástí klece jsou mříže. A „dostat někoho za mříže“ znamená jej uvěznit. V případě nebezpečného zločince je uvěznění opodstatněné. Jde o ochranu společnosti (ačkoliv i ta by měla jít ruku v ruce s psychologickou pomocí uvězněnému).

Jak je tomu ale například v případě papouška? Pořizujeme si jej proto, abychom měli doma vězně? To jistě ne. Stále zde ale přetrvává otázka ochrany. Koho ale chceme chránit? Sebe? Nebo našeho živého tvora? Tak jako domy poskytují lidem soukromí v podobě zázemí, kde je možné se zcela uvolnit, tak jako poskytují ochranu, útočiště a úkryt před nepřízní počasí či jinými nepříznivými okolnostmi, mělo by i obydlí papouška sloužit stejnému účelu. Asi si ale nedokážeme představit, že bychom měli být v našich domech, přes veškeré výhody, které to skýtá, uzavřeni natrvalo. Jako lidé můžeme své příbytky relativně kdykoliv svobodně opustit. V případě papouška by to však nebylo kvůli jeho bezpečnosti vhodné. Volný pohyb papouška vyžaduje neustálý dozor chovatele. Naše domy a domovy nejsou pro papoušky přirozeným přírodním prostředím a ukrývají mnohá nebezpečí. Otevřená okna, rozpálené plotny, ostré předměty. Lidé se bez jejich používání neobejdou, ale pro papouška jsou rizikem. V okamžiky, kdy tato rizika hrozí, je pak uzavření papouška do klece opodstatněné a odůvodnitelné. Stejně jako lidem přináší uzamčené dveře pocit jistoty, že jejich životní prostor nebude narušen, uzavřené obydlí znamená i jistotu ochrany pro papouška.

Je zde ale také další hledisko. Papoušek oproti člověku nedokáže nést odpovědnost za své činy, není schopen domyslet důsledky svého chování. Pokud jej necháme nastálo volně se pohybovat bez dozoru, nejen že si může sám ublížit, jak již bylo řečeno výše, ale bude třeba zcela zbytečně ničit náš majetek. Papoušci milují dřevo a rádi jej okusují a štípou, nicméně, jak mohu potvrdit ze své vlastní zkušenosti, papoušek dokáže jen pramálo rozpoznat rozdíl mezi nosným stropním trámem a bidlem.

Výše uvedenými konstatováními chci zejména poukázat na onu dualitu v problematice uzavření ptáka do klece. Ta by měla být vždy ochranou, ale nikdy by se neměla stát vězením!

I. TEORETICKÁ ČÁST

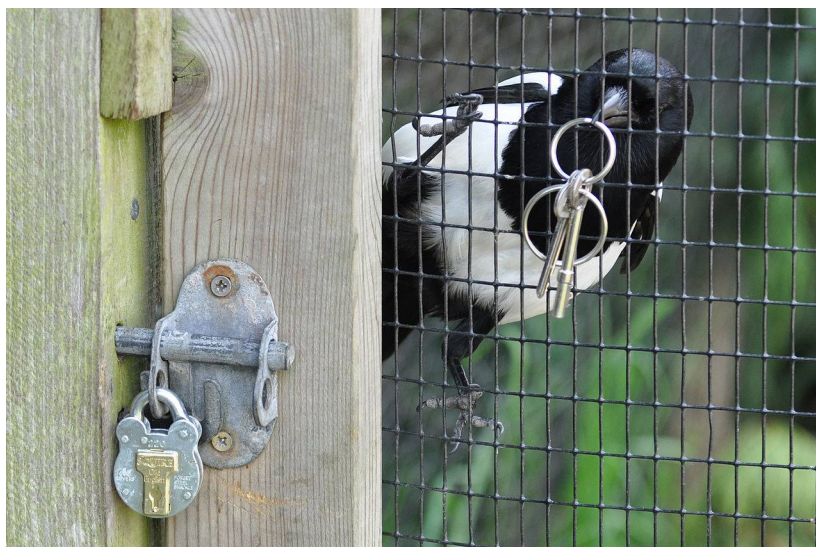
1 PRVOTNÍ ÚVAHY O KONCEPCI PRÁCE

1.1 Úvahy o symbolice slov

Ve chvíli, kdy jsem začal připravovat tuto diplomovou práci, vyvstala téměř okamžitě otázka vhodnosti použití slova „klec“ k označení výrobku, jehož design bude jejím předmětem. V angličtině se slovo „cage“ běžně používá, ale i zde je synonymem slovo „jail“ - tedy „vězení“ s významem „oplocená ohrada nebo místnost k zadržování vězňů“. Původně zamýšlený název mé práce zněl „Ptačí klec – Domov pro papouška“. Kontrastem mezi slovy klec a domov jsem chtěl vyjádřit právě ono napětí mezi uvězněním a domovem. Při diskusi nad základními tezemi mé práce si tohoto kontrastu ihned povšiml také profesor Škarka a otevřel otázku, zda je správné slovo „klec“ použít, za což mu děkuji. Podnítil mne tak k detailnějším úvahám o významu použitého slova, o tom, co symbolizuje, a zda je slovem vhodným pro označení mnou zamýšleného výrobku.

Domnívám se, že právě automatické (podvědomé) používání určitých slov a slovních spojení v běžné mluvě bez toho, aniž bychom hlouběji přemýšleli o jejich významu, vede k tomu, že se udržují při životě mnohá nepříznivá dogmata a předsudky. Papoušek se příliš nezajímá o to, zda bude bydlet v „kleci“, nebo zda bude jeho obydlí pojmenováno jinak. Bude pro něj důležité, zda obydlí uspokojuje jeho potřeby. U člověka je tomu ale jinak. Slova ovlivňují naše smýšlení a následně i naše chování. Všimněme si, že například ve slovním spojení „obývací pokoj“ používáme k označení místnosti slovo, kterým označujeme klid, mír, ticho. Jako lidé bychom se asi necítili příliš šťastně, kdyby se namísto toho říkalo „obývací cela“. A stejně tak je důležité to, jakým způsobem nazýváme a následně pak i vnímáme obydlí pro papouška. Jistě. Je obtížné zcela se vyhnout po mnoho let zavedeným označením či dokonce zažitě terminologii. Ale vždy je možné se alespoň pokusit o změnu vnímání, například formou nalezení synonyma či zcela nového pojmenování. Je naděje, že se nový termín ujme a že třeba nebude zatížen skrytým negativním významem. Tyto mé úvahy nakonec vyústily nejen v rozhodnutí pozměnit samotný název diplomové práce, ale v důsledku vedly též k rozšíření produktu samotného. Původní záměr a představa o výsledné funkci produktu tak vykristalizovaly do konkrétní podoby.

Prvním adeptem na změnu v pojmenování produktu (a de facto celé práce) bylo slovo voliéra (lat. volito = poletovat). To se ale v odborné terminologii používá spíše k označení prostorných venkovních ptačích obydlí, která svou velikostí umožňují létání obyvatel a umístění většího počtu ptáků. Často nemají dno a ptáci tak mohou být v přímém kontaktu nejen se sluncem a povětrnostními vlivy, ale také s vegetací. To plní mnohé z jejich přirozených potřeb (slunění, koupání, konzumace zeleně ...). Ale můj výrobek bude určen pro interiér. Jistě by bylo možné použít namísto slova klec slovního spojení „interiérová voliéra“, kterého se v terminologii užívá pro voliéry umístěné uvnitř domů. Zajisté by šlo o vhodnější pojmenování než klec, neboť slovo voliéra evokuje prostor, který je pro papouška důležitým faktorem. V malé kleci si při otáčení na bidlech může závažně poškodit ocasní peří, případně i chocholku. A navíc právě slovo voliéra už v sobě myslím neukrývá onen nepříjemný podtext uvězněním.

Obr. 1: Bez komentáře.

Zdroj:http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jail_Bird_II.jpg

Stále zde ale zůstával fakt, že vnitřní prostor mnou zamýšleného výrobku nemá (resp. rozměrově ani nemůže) sloužit k létání. Právě proto jsem jej nechtěl nazývat voliérou. Bylo by to zavádějící, název by sliboval vlastnosti, které výrobek nemá. To by se možná mohlo zdát jako nezávadné. Ale pokud použiji jako příklad klec, kterou jsme společně s mou ženou zakoupili před několika lety pro jednoho našeho papouška v obchodě s chovatelskými potřebami, mohlo by z pojmenování „interiérová voliéra“, které prodavač k označení produktu použil, vyplynout, že je určena k létání nebo k umístění většího počtu menších papoušků. První nepřichází v úvahu kvůli rozměrům, uvnitř této tzv. voliéry by byla krátkého letu schopná maximálně andulka vlnkovaná (*lat. melopsittacus undulatus*). Druhé nepřichází v úvahu kvůli rastru prutů, andulky či jiní malí ptáci by z této voliéry snadno unikli, neboť rozteče mřížoví jsou příliš velké. Ačkoliv chápu, že prodejce použil termín voliéra jaksi podvědomě – po námitkách, že jím nabídnuté klece jsou pro našeho papouška příliš malé, nás chtěl přesvědčit, že jde o nadměrně prostorný výrobek, ve kterém nebude náš papoušek trpět. A slovo klec mu nepřišlo k označení prostorného výrobku vhodné. Mně, jako informovanému zákazníkovi bylo zřejmé, že kupuji nikoliv voliéru, ale klec pro středního až většího papouška. Nicméně neznalý zákazník by mohl být použitým označením výrobku dezinformován.

Ale jak tedy pojmenovat výrobek, který budu navrhovat? Jak pojmenovat klec, která nemá být klecí, ale není ani voliérou? Řešil jsem obdobné dilema jako prodavač. Nevhodné slovo klec versus vhodnější, ale zároveň matoucí, označení voliéra. Právě létání, tato potřeba tak neoddělitelně spjatá s životem papoušků, mi nejprve vnukla nové pojmenování a následně mne přivedla také na myšlenku rozšíření mého produktu. V angličtině se voliéra řekne „aviary“. A tak mne napadlo pojmenovat můj výrobek Aviéra. Ukrývá v sobě odkazy na létání a vzduch (*avis = lat. pták, aviatik = čes. letec, aviarium = lat. voliéra, air = angl. vzduch*). Vhodně tedy poukazuje právě na principy, které budou charakterizovat můj výrobek: dostatek prostoru a možnost létání.

1.2 Vytyčení záměrů diplomové práce

Cílem této diplomové práce tedy nebude vytvoření designu pouhé klece, ale tvorba komplexního produktu, který bude sloužit nejen jako příjemné obydlí, ale v rámci možností zároveň uspokojí většinu dalších přirozených potřeb chovaného živého tvora, včetně létání. Stejně tak by měl výsledný výrobek splňovat potřeby chovatele, jakými jsou například snadné čištění a údržba. Jedině příjemný a zdravý domov, jedině prospěšné a neublížující obydlí bude znamenat i šťastného obyvatele, který pak obohatí náš život.

Navrhovaný produkt tedy nebude tvořit jen samotné obydlí, ale jeho samostatnou součástí bude i interiérový strom, který bude sloužit jako prolézačka a vedle klece jako další místo, kde bude moci papoušek přistát při přelétávání po místnosti, posedět a trávit zde volný čas. Zamýšlím, že se daný výrobek bude nabízet a prodávat pouze jako komplet. Rád bych tím vybídl chovatele k tomu, aby častěji pouštěli své papoušky z klece a nechávali je proletět. To by mělo být snadnější, budou-li mít jako součást zakoupeného setu k dispozici i interiérový strom.

Při zpracování designového návrhu, resp. při tvorbě celého produktu (a vlastně celé této práce) bych chtěl mimo jiné využít vlastní poznatky a zkušenosti s chovem papoušků, které jsme společně s mou životní partnerkou Janou nasbírali za několik posledních let. Jsme vlastně spíše milovníci papoušků než chovatelé, nikdy jsme neusilovali o odchov mláďat a naše papoušky jsme vždy vnímali jako členy naší domácnosti. V této diplomové práci bych chtěl zúžitkovat pozorování života jednoho z našich papoušků, kterým je alexandr malý (*lat. psittacula krameri*). Jeho současným domovem je právě již výše zmíněná klec zakoupená pod názvem „interiérová voliéra“. Po zkušenostech s tímto výrobkem již vidím jeho zjevné nedostatky, které tak mohou dokladovat a využít jich jako výchozího bodu pro mnohá vylepšení.

Můj designový návrh bude tedy zaměřen na tvorbu obydlí pro jednoho papouška obdobné velikosti jako je alexandr malý, tedy délky kolem 40 cm. Ačkoliv alexandr malý nepatří přímo mezi velké druhy papoušků, tak velikostí a způsobem života jej mezi ně zařadit můžeme (má velký silný zobák, má potřebu devastace značného množství dřeva, čas tráví spíše lezením než létáním, přestože alexandr malý je výborným letcem). Mnou navrhovaný výrobek by mohl tedy být určen vlastně pro všechny střední až velké papoušky s velikostí přibližně od 30 do 40 cm. Do této skupiny spadá například papoušek senegalský (*poicephalus senegalus*) vel. cca 23-34 cm, papoušek šedý - žako (*lat. psittacus erithacus*) vel. cca 35-40 cm či amazoňan modročelý (*lat. amazona aestiva*) vel. cca 37 cm. Pro ještě přesnější vymezení bych uvedl, že navrhovaný výrobek zcela jistě nebude určen pro velké papoušky rodu ara a kakadu (z důvodu jejich velikosti), dále pro malé papoušky jako jsou andulky a korely (z důvodu roztečí prutů mřížky) a například ani pro rozely (lepší chov ve skupině).

Obr. 2: Námi chovaný Alexandr malý (samice). Archiv autora.

Na tomto místě bych ale chtěl zároveň důrazně upozornit na skutečnost, že chování papouška reflektuje naše vlastní chování a nálady, problémy v chování papouška tak myslím vždy upozorňují na vlastní psychické problémy či chyby chovatele. Tento fakt nemůže design, ať už jakkoliv kvalitní, změnit. Je velice smutné vidět, že si papoušky často pořizují jedinci, kteří používají zvíře jako hromosvod pro svůj vztek, jako barevnou hračku pro své děti nebo naopak jako modlu. Pak je to s chováním papouška obdobné jako u dětí. Brání se například tím, že nadměrně zlobí, křičí, či se naopak upne pouze na jednoho člena domácnosti a ostatní ignoruje, či se k nim dokonce chová agresivně. Nic z toho není příznivé, neboť papoušek tak nemá možnost rozvinout svůj přirozený potenciál. Stejně tak je smutné, když je papoušek zakoupen jen jako vhodný bytový doplněk a tato nesmyslná koupě je ještě korunována volbou „nádherné“ klece, která možná působí jako designový skvost, ale pramálo bere ohledy na funkčnost a vhodnost pro samotný život papouška. Důležitým sdělením pro ty, kteří by snad zamýšleli pořídit si papouška jako ozdobu své domácnosti je, že klec sama o sobě či nešťastný papoušek v ní nikdy ozdobou nebudou. Tou se může stát jedině spokojený a šťastný obyvatel. Papoušek není hračkou pro děti nebo výzdobou interiéru. Chovem v zajetí jej vytrháváme z přirozeného přírodního prostředí, pro které je vybaven svými přirozenými instinkty. Měli bychom se snažit mu je vynahradiť.

Svá slova bych snad jen doplnil výstižným citátem nalezeným v knize Miloslava Josefoviče Papoušek u nás doma:

„Zvřata nejsou jen dalšími věcmi, které slouží k pobavení člověka, jako například žvýkačka nebo vodní lyže, jsou skupinou, do které patří i lidé. Filozofka Mary Midgleyová“ [1]

Podstatou této práce je tedy snaha zlepšit podmínky života papoušků chovaných v zajetí. K tomu snad mohou napomoci nejen vytvořením kvalitního designu obydlí, ale snad také zveřejněním svých názorů, poznatků a zkušeností, které možná povedou čtenáře této práce k zamyšlení a třeba i ke

změně některých jejich postojů. Někde jsem slyšel, že posláním designera je dělat život (za pomoci produktů) kvalitnějším. Přál bych si, aby se mi k naplnění tohoto cíle podařilo pomocí této práce alespoň trochu přispět.

1.3 Úvaha na téma design a funkčnost

Dle mého názoru nelze na klec v žádném případě pohlížet jako na ryze estetický prvek, jako na pouhý interiérový doplněk. Musí být uspokojivá především pro svého obyvatele, který je stejně jako lidé inteligentním živým tvorem. Přál bych si, aby si zákazníci, prodejci a především výrobci uvědomili, že klec je nejprve domovem a teprve až následně „kusem nábytku do domácnosti“. Mnoho lidí se dívá na design jako na prvek zhola estetický, z odborného pohledu by ale dobrý design měl v sobě syntetizovat zejména funkčnost (aby předmět dokonale sloužil svému účelu) spolu se současnou maximalizací estetických kvalit. Vzhled klece, ale vlastně estetická stránka tvorby obecně, by měla být až sekundárním cílem návrhu kteréhokoliv produktu. A designer by měl být schopen, či by se měl alespoň pokusit, najít cestu k uspokojení těchto komplexních a mnohdy protichůdných výzev, najít cestu k vybalancování všech použitých ingrediencí.

Myslím si, že výrobní podniky občas uplatňují přístup, který příliš nepřispívá k inovacím a k produkci kvalitnějších produktů pro život. Při navrhování výrobku se jej snaží přizpůsobit tomu, co „umějí vyrobit“. Snaha o využití stávajících výrobních technologií je jistě pochopitelná z ekonomických důvodů. A ze stejných důvodů je také pro výrobce lákavá. Nicméně by tato snaha nikdy neměla sklouznout k tomu, aby byly vyráběny výrobky, které jsou navrženy tak, aby bylo snadné je vyrobit, ale bez ohledu na to, zda jsou vhodné k používání. A u výrobků určených pro zvířata to platí obzvláště. Bylo by chybou pouštět se do výroby klecí jen proto, že podnik disponuje například technologií odporového svařování drátěných sítí. Je samozřejmě na samotném designérovi, aby dokázal i tyto technologické faktory zohlednit a zakomponovat je do svého designového návrhu. Nikdy by ale neměly být stimulem primárním. Právě proto by měli výrobci vždy využívat služeb profesionálních designérů či mít svá vlastní designérská oddělení.

1.4 Zamyšlení nad etickými a komerčními aspekty chovu papoušků

Rád bych na tomto místě vysvětlil můj poměrně zásadní a pro někoho možná i trochu nepochopitelný postoj k problematice chovu. Ačkoliv jsem milovníkem papoušků (nebo možná spíše právě proto) jsem v zásadě proti komerčnímu rozměru chovu tak, jak je současnou společností praktikován.

Na úvod k zamyšlení opět jeden citát z knihy Papoušek u nás doma:

„Dnešní člověk se přestal řídit přírodními zákony a odsunul své zvířecí spoluobyvatele do role služebníků a otroků. Celá staletí je zabíjel nikoli z hladu, ale pro potěšení či slávu a domácí zvířata přeměnil na zboží. Zdeněk Veselovský“ [1]

A pro dokreslení ještě fotografie se záběrem z trhu s papoušky v Mali:

Obr. 3: Domnívám se, že k úsměvu zde vsutku není důvod

Zdroj: http://trainedparrot.com/Parrot_Market/

Nechci příliš zacházet do detailů, vím, že jde o kontroverzní a složitou problematiku, tedy jen stručně. Vůbec mi nevádí erudování chovatelé, kteří se snaží o odchov, pokud mají ptáky pro svůj vlastní chov nebo pokud si další nové majitele papoušků pečlivě vybírají. Jejich chovatelská snaha je jistě chvályhodná a v mnoha případech mohla vést třeba i k záchraně druhu (a tím k nápravě škod způsobených člověkem resp. civilizací) či ke zlepšení života opeřenců. Odchov vzácnějších druhů pak může mít pozitivní vliv například v podobě snížení odchytu papoušků pro černý trh.

Již poněkud kriticky se dívám na snahy o odchov různých barevných mutací. Pokud je výsledkem šlechtění jen rozdílná barva peří, pak to dokážu akceptovat, ačkoliv to podkládám za zbytečné. Myslím, že papoušci jsou od přírody nádherně zbarvenými tvory. Vždyť pokud se podíváme například na kakadua žlutočečelatého (*lat. cacatua galerita*), objevíme naprosto fascinující kombinaci bílé, žluté a šedé a jejich odstínů. Fascinující přírodní spojení barev přesto, že třeba oproti arovi zelenokřídlému nezáří kakadu duhovými barvami, a dá se o něm vlastně říci, že je pouze jednobarevný. Ale jakékoliv šlechtění, které by vedlo k případným zdravotním problémům ptáků, je myslím nepřijatelné a dívám se na něj s nevolí. Někteří chovatelé se například domnívají, že náchylnost k nádorovým onemocněním u andulek je způsobena právě opakovaným mnoholetým křížením. Ale je to sporné. Už vůbec pak nechápu chovatele, kteří sami zásobují obchody se zvířaty. Též nejsem příznivcem ručního dokrmování mláďat pouze za účelem jejich lepšího ochočení, pokud jsou kvůli tomu násilně odebrána od rodičů. Na druhé straně schvaluji ruční dokrmování či následný odchov v inkubátorech v případech, kdy přirozená cesta selže, například z důvodu smrti samice v době po nalíhnutí mláďat.

Nicméně naprosto kriticky vidím existenci obchodů se živými zvířaty. Osobně bych byl pro úplný zákaz prodeje živých zvířat, neboť se domnívám, že obchod se zvířaty do civilizované společnosti nepatří. Na druhou stranu si uvědomuji, že změny nelze dosáhnout násilně, že takto tvrdé restriktce mohou vést, a pravděpodobně by i vedly, ke vzniku černého trhu, což bude pro zvířata ještě horší. Přivítal bych tedy alespoň značné omezení trhu s papoušky. Myslím, že chovatelské obchody umístěné v různých supermarketech a obchodních centrech by vůbec neměly zvířata prodávat. Před lety jsem byl právě v takových obchodech opakovaně svědkem dle mého názoru nevhodného umístění příliš velkého počtu papoušků do stísněných klecí. Mimo jiné i kvůli této zkušenosti jsem se rozhodl tyto obchody nepodporovat - například tím, že krmení pro naše papoušky kupujeme zásadně v obchodech, kde živé tvory nenabízejí.

Že moje obavy nejsou bohužel nikterak nemístné či přecitlivělé, dokazuje článek zveřejněný na serveru ararauna.cz. Článek je možné si přečíst zde:

<http://www.ararauna.cz/2013/11/pripady-tyrani-papousku-ve-zverimexech-resit-je-maji-veterinarni-spravy-vysvetluje-cizp/>

Citace je bohužel na jedné straně šokující, na druhé v sobě ukrývá naději pro papoušky:

„Žako byl v kladenském obchodě opakovaně bez čisté vody, v misce měl znečištěné zrní a jako pamlsk mu prodavači dávali slupky z mrkve. „Pokaždé jsem pro něj žádala čistou vodu a personál byl jen neochotný a drzý. Prý co mi je do toho?! Vodu si prý žako stejně znovu zaneřádí, takže je zbytečné mu ji vyměňovat. Takže jsem už na nic nečekala a nahlásila je. Už přes rok tam žádného jiného velkého papouška nemají,“ popisuje Andrea Černá. Nahlašování podobných případů je velice důležité, protože zverimexy víc než kdo jiný působí na širokou laickou veřejnost, která jejich personál považuje za odborníky a věří, že chovu ptáků rozumí. O to dalekosáhlejší jsou potom následky pro prodávané papoušky.“ [2]

Výše uvedené dokládá, že u zmíněného druhu obchodů myslím nelze opomenout riziko obsluhy nekvalifikovaným personálem. Jistě se to nedá paušalizovat, věřím, že bych asi našel i obchody s kvalifikovaným a dokonce snad i ohleduplným personálem, kde mají zvířata dobré podmínky. I když osobně zastávám názor, že pravý milovník zvířat by tento druh obchodu nevlastnil, resp. určitě by v něm nenabízel k prodeji živé tvory, či dokonce papoušky. Problematiku obchodování se zvířaty řeší v ČR množství zákonů. Například dle Živnostenského zákona[3] se může stát komerčním chovatelem (Chov zvířat a jejich výcvik) téměř každý bez prokazování odborné či jiné způsobilosti, neboť jde o živnost volnou. A to není příliš příjemná představa. Provozování obchodu (prodejny) se živými zvířaty je již Živnostenským zákonem částečně regulováno, jde o živnost vázanou, mimo jiné je tedy třeba splnit určitou kvalifikaci. Navíc Živnostenský zákon[3] dále určuje, že výkon činností, které jsou obsahem této živnosti, musí být vykonáván pouze fyzickými osobami, které splňují požadavky odborné způsobilosti. Jednou z nejnižších kvalifikací (vedle tříleté praxe či např. vyučení zootechnikem bez praxe) je bohužel například jen rekvalifikace. Nic z toho není myslím dostačující, neboť jak asi každý zkušený chovatel potvrdí, chov papoušků je mimořádně specializovanou činností. Jako klad vidím existenci velkého množství zákonů, které se zabývají ochranou zvířat proti týrání. Ať už je to samotný Zákon na ochranu zvířat proti týrání, tak nepřímá ochrana obsažená například v Zákoně o krmivech či v zákonech o veterinární péči.

Obr. 4: V některých zemích je zcela legální například takovéto zacházení s papoušky.

(Argentina – papoušci odchycení pro mezinárodní trh). Uvedený zdroj ukazuje bohužel i drastičtější záběry.

Zdroj: <http://www.parrots.org/flyfree/pressphotos.html>

Vzhledem k výše zmíněnému množství zákonných norem by se tedy mohlo zdát, že je vlastně vše v pořádku. Ale nelze přehlížet jeden zásadní problém, tak typický pro moderní civilizaci. Argumentace, že je o zvířata v obchodech dobře postaráno, že mají dostatek potravy, vůbec nezohledňuje psychologickou stránku, nebere v potaz prožívání živých tvorů.

Osobně se totiž domnívám, že vůbec celý systém prodeje živých zvířat v obchodech je již od základu špatný a neetický. Jen si to zkusme představit. Zvíře je v tomto systému násilně vytrženo z prostředí, kde se narodí, a umístěno do zcela nového prostředí, kterým musí být zákonitě stresováno. U papouška může transport a přemístění do jiného místa vyvolat tak silnou stresovou reakci, že uhynie. V období, kdy jsou zvířata umístěna v obchodě, jsou vlastně v jakési čekárně. Nikdo se jim příliš nevěnuje a rozhodně zde nemají osobu, ke které by si mohla vytvořit vztah. Pokud si jej vytvoří s prodávacem, je to také nepříznivé, neboť při následném prodeji znamená odloučení další citový stres. Papoušci tedy čekají, až si je někdo vybere. A pokud se neprodají, čekají dále. Prožijí část a možná dokonce celý svůj život v obchodě se zvířaty. Já osobně bych tedy takový život (s dostatkem potravy, ale bez citu) prožívat nechtěl. Já si ale mohu vybrat, papoušek ne.

Naštěstí jsou alespoň některé ohrožené druhy papoušků zařazeny do CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy)[4], což významně reguluje obchod s nimi. CITES může snad zmírnit nelegální odchyty tím, že obchod s některými druhy zcela zakazuje. Ale nikterak neřeší problém obchodu s „neohroženými“ zvířaty uvnitř jednotlivých zemí, ani špatné zacházení se zvířaty. Ačkoliv je zde evropská legislativa (snad ještě mnohem přísnější než CITES) a v ČR také už výše zmíněné zákony, myslím že to pořád ještě není dost.

Problém totiž vidím i v neexistujících zákonných požadavcích na náležitosti při prodeji papoušků. Ačkoliv s tímto označením nesouhlasím, papoušek je v tomto systému de facto degradován na zboží. A téměř každé zboží složitější na obsluhu - každá řetězová pila, mobilní telefon či jiné komplikované zařízení - musí mít návod k obsluze. Proč tomu tak není u papoušků nebo alespoň u jejich obydlí? Proč není vyžadováno, aby součástí prodeje byl podrobný návod k chovu? Osobně bych byl

pro uzákonění takové nebo obdobné povinnosti. Nic nezměním na tom, že obchody se zvířaty existují a mohou prodat živého tvora vlastně komukoliv, bez jakékoliv garance, že o něj bude dobře postaráno. Chceme-li řídit auto, chceme-li vlastnit zbraň, vždy budeme muset prokázat určitou kvalifikaci a způsobilost. U papouška, ačkoliv stejně jako u automobilu či zbraně můžeme chybným počínáním zavinit usmrcení živého tvora, žádný doklad o způsobilosti k chovu předkládat nemusíme. I zde bych byl pro zavedení zákonných požadavků, např. ve formě povinného školení před zakoupením živého tvora. Dovedu si například představit komerční model, ve kterém by obchody, namísto prodeje papoušků, pouze poskytovaly kontakt na konkrétního chovatele. Součástí chovatelovy licence by byla povinnost ověřit, že je zákazník schopen se o zvíře postarat. Chovatel by tak zastával roli jakéhosi kurátora, musel by poskytnout základní informace o chovu, musel by zákazníka dostatečně proškolit. Zvířata by pak nemusela trpět zbytečným umístěním do obchodů, papoušek by se stěhoval pouze z jednoho domova do druhého. Obchodníci by zase profitovali ze zákazníků, kteří v obchodech se živými zvířaty krmivo nenakupují, ačkoliv by mohli.

Ale je mi jasné, že vše se nedá vynucovat zákonem. V mnohém pomůže spíše osvěta. Nechci jen bezúčelně kritizovat, ale chci se zamyslet nad tím, co lze změnit, co lze vylepšit, co mohu případně udělat sám.

Z uvedené úvahy tedy pro mne vyplynul jasný závěr, že v případě, že se můj výrobek bude prodávat, musí být jeho nedílnou součástí nejen návod k obsluze výrobku, ale i podrobný návod k chovu. Jako návod k obsluze by vhodně mohla posloužit například 3D animace demonstrující různé funkce Aviéry, kterou se pokusím namísto statické vizualizace produktu připravit jako součást prezentace této diplomové práce.

Vzhledem k mým výše popsaným názorům by se tedy dalo namítnout, proč vytvářím právě design klece, když jde o výrobek, který bude komerčním produktem pro chovatele. Nepodporuji tím další rozvoj obchodu se zvířaty? Nad tímto aspektem jsem se dlouze zamýšlel. Ale myslím, že ne. Základní otázkou totiž je, zda odmítnutí vytvořit tento výrobek z mé strany něčemu pomůže. Obchod se zvířaty nezanikne jen kvůli tomu, že se rozhodnu jej nenavrhnout. Naopak, to co mohu udělat, je vytvořit dobrý a funkční design a jeho prostřednictvím tak alespoň zlepšit kvalitu života už zakoupených papoušků. Vhodný design, rozšíření výrobku o interiérový strom, nové pojmenování či publikování mých názorů, idejí a zkušeností, to vše snad povede stávající i potenciální nové chovatele k lepší péči o papoušky. A právě proto jsem si vybral zvolené téma této práce.

1.5 První úvahy o výsledném tvarovém a konstrukčním řešení produktu

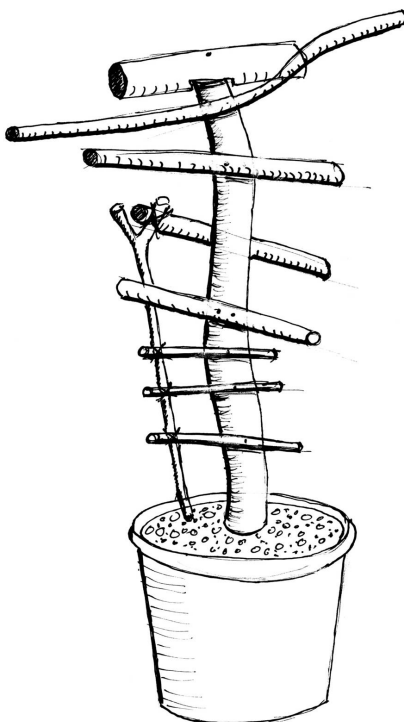
První úvahy o výsledném tvarovém a konstrukčním řešení probíhaly především ve znamení přemítání nad přirozenými potřebami papoušků a v podobě uvažování nad tím, jak je úspěšně zakomponovat do designu výrobku. Neustále jsem si vytvářel mentální vizualizace jednotlivých tvarových a konstrukčních řešení a později, jakmile tyto nabyly konkrétnějších obrysů, tak i drobné nezávazné kresby. Snažil jsem se zohlednit přirozené potřeby papoušků a hledat designová řešení, která by umožnila jejich naplnění. Podnětem mi bylo také vlastní pozorování života našich papoušků a též v průběhu let zjištěné nedostatky zakoupených obydlí, ať již v podobě zmíněné „interiérové voliéry“, tak i několika menších klecí pro andulky. Ačkoliv mnohé z těchto nedostatků nebyly pro obyvatele

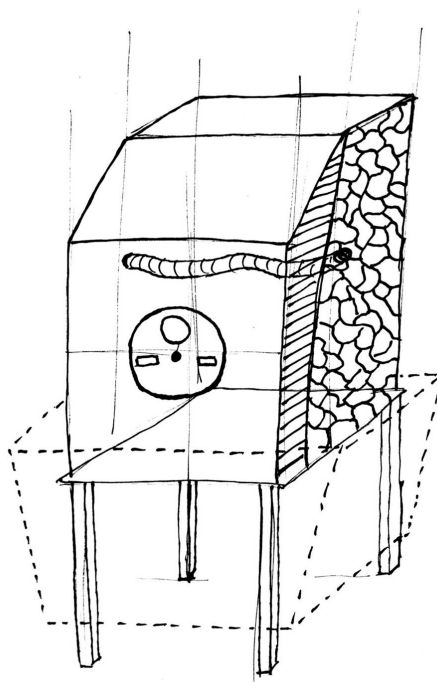
nikterak zásadní, jeden nebo dva ano. Museli jsme je okamžitě napravit, protože byly přímým ohrožením života našeho papouška.

V mých úvahách jsem dospěl k několika důležitým poznatkům, které vykrystalizovaly v konkrétnější designová a konstrukční řešení či v nutnost přítomnosti určitých součástí, které určitě nesmí chybět ve finálním výrobku. Jednalo se mimo jiné o tyto nápady: otočná, výsuvná či výklopná krmítka; speciální mechanické, kódové či elektronické uzamykání; netradiční vchod; výklopná strana obydlí (pro snadné čištění); systém pro snadné uchycení přírodních bidel; jímka pro krmivo a odpad vyhozený ven. Později, v rámci průzkumu výrobků dostupných na trhu, bude zajímavé zjistit, zda jsou již tyto mé nápady nějakým způsobem zakomponovány do stávajících výrobků, a pokud ano, tak jak bude možné je rozvinout. Tomuto průzkumu se ale podrobněji věnuje až jedna z dalších kapitol.

Jak již mnohokrát vyplynulo z výše napsaného, právě naplnění všech přirozených potřeb je klíčovým faktorem pro spokojený a plnohodnotný život papouška v zajetí. Právě o základních předpokladech takového života budu hovořit v následující části práce.

Obr. 5: Interiérový strom pro papouška.

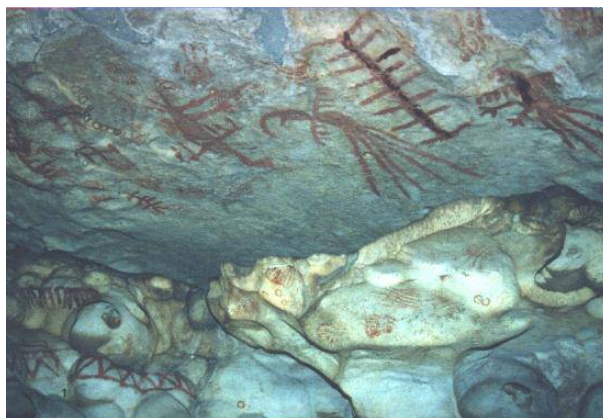
Obr. 6: Úvodní vizuální úvaha o Aviěře. Kresebný návrh.

2 ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY PRO PLNOHODNOTNÝ ŽIVOT PAPOUŠKŮ V ZAJETÍ JAKO VÝCHODISKO PRO KVALITNÍ DESIGN

Následující odstavce budou věnovány sumarizaci přirozených potřeb papoušků, jejichž naplnění je dle mého mínění nejen stěžejním předpokladem k plnohodnotnému životu v zajetí, ale v důsledku taktéž základním stavebním kamenem pro kvalitní design zvoleného produktu. Na druhé straně nelze opomenout ani hledisko chovatele, například ve formě požadavku snadné obsluhy nebo třeba „schopnosti“ výrobku napomáhat při udržování hygieny obydlí. Tuto problematiku zmíním tedy také. Nejprve bych ale rád alespoň stručně pohlédl do historie chovu papoušků, neboť historické prameny nám mohou pomoci lépe pochopit, jak se s postupem času vyvíjelo či měnilo vnímání chovu a nazírání na živého tvora.

2.1 Historické prameny – společná cesta člověka a papouška dějinami

Život papoušků je od nepaměti s životem člověka velmi úzce spjat. Zajímavý článek v angličtině [5], který shrnuje významné mezníky této společné historie, jsem našel na portálu BirdChannel.com. Autorka Susan Chamberlain [6], která je nejen přispěvatelkou tohoto internetového portálu, ale například také dlouholetou autorkou článků pro BIRD TALK Magazine, v něm uvádí, že lidé jsou uchvázeni papoušky již po tisíce let. Ať už vezmeme v úvahu autorkou zmíněné jeskynní malby arů (objevené v roce 1987 v Brazílii, datovány do doby před 5000 lety) či četné zobrazování papoušků v umění a citování v literatuře, o němž v článku hovoří [5], zdá se, že jde o důkazy, které toto mimořádné zaujetí člověka papouškem potvrzují.

Obr. 7: Jeskynní malby v Brazílii zobrazující prehistorické ary (objeveno 1987).

Zdroj: <http://www.bluemacaws.org/images/blue46.jpg>

Autorka uvádí v textu spoustu příkladů: Egypťané byli zřejmě prvními, kdo chovali papoušky jako domácí zvířata. (Pozn. tradovaná tvrzení o chovu papoušků Egypťany zpochybňuje M. Josefovič – více str. 126 jeho knihy [1]). První literární zmínka o papoušcích údajně pochází z více než 3000 let staré indické Rgvédy (angl. Rigveda). Papoušci byli ve starověké Indii vnímáni jako symbol lásky a jedno z 64 doporučení pro muže Kámasútry zní „naučit papouška mluvit“. Čínská poezie zase zmiňuje ptáky přebývajících v klecích zdobených drahokamy. Papoušci jsou předmětem mnoha satir a

bajek a jsou zmiňováni třeba i v Chaucerových Canterburských povídkách (*angl. The Canterbury Tales*).[5]

*Obr. 8: Stříbrná klec z klenotnice paláce
Topkapi v Turecku.*

Zdroj: <http://www.pbase.com/image/44587313>

Abych ale pouze „nepapouškoval“ a slepě nepřebíral sdělení autorky, jakkoli považuji její článek za kvalitní, pokoušel jsem se publikované informace průběžně ověřovat i z dalších zdrojů. Zejména jsem se snažil zamyslet se nad fenoménem zobrazování papoušků v umění a nad tím, zda je jeho četnost jakýmsi nadlimitním jevem. Z mého krátkého průzkumu nelze samozřejmě činit žádné odborné závěry, nicméně například již jen po podrobném prostudování publikace, kterou jsem si před lety přivezl z mé návštěvy The National Gallery v Londýně[7], jsem našel hned dvě olejomalby, na nichž je vyobrazen papoušek (v jednom případě papoušek ara a ve druhém papoušek šedý – žako). Povšimněme si prosím toho, že na obou obrazech jsou papoušci volně bez klecí. Otázkou je, zda namísto umístění v kleci nebyli necitlivě připoutáni ke stojanu.

Obr. 9: Joshua Reynolds - Lady Cockburn and her Three Eldest Sons

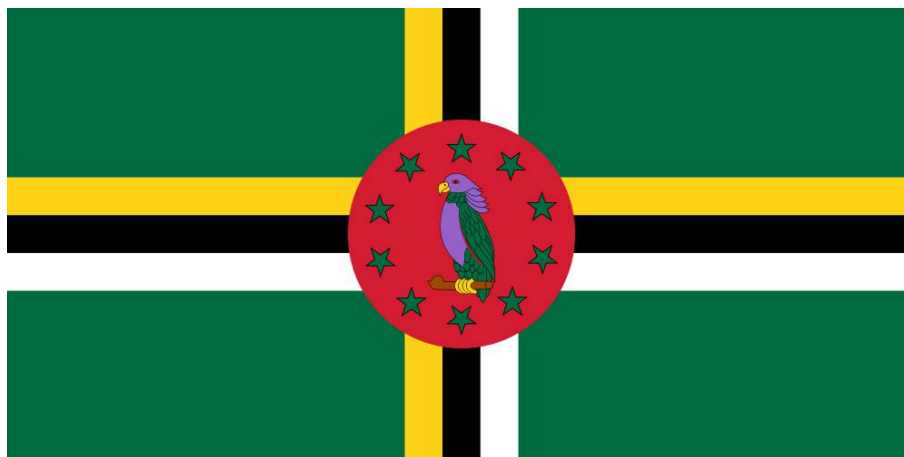
Zdroj: <http://www.wikipaintings.org/en/joshua-reynolds/lady-cockburn-and-her-three-eldest-sons-1773>

Obr. 10: Jan Steen – The Effects of Intemperance

Zdroj: <http://www.wikipaintings.org/en/jan-steen/effects-of-intemperance-1665>

Symbol papouška můžeme taktéž najít například na vlajce ostrovního státu Dominika - jedná se o velmi vzácného amazónana císařského (*angl. Imperial Amazon* nebo též *Sisserou*, *lat. Amazona Imperialis*).

Obr. 11: Vlajka Dominického společenství

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Flag_of_Dominica.svg

Obr. 12: V Dominice je státním symbolem (např. vedle hymny a vlajky) také národní pták: Sisserou.

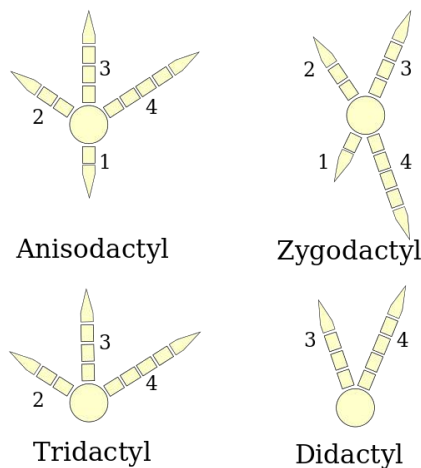
Zdroj: <http://www.dominica.gov.dm/about-dominica/national-symbols/national-bird>

Vypadá to tedy, že vztah člověka a papouška byl vždy něčím mimořádným. Papoušci byli vnímáni jednak jako oblíbení domácí „mazlíčci“, zároveň ale také jako symbol statusu. A pro svůj výjimečný vzhled byli vystavováni jako dekorace. Myslím, že již zde můžeme vycítit zřetelné napětí mezi dvěma polohami vnímání vztahu člověkem: papoušek jako skutečná „ozdoba“ nebo jako pouhá „výzdoba“. Jako by se v chovu papoušků zrcadlila odvěká dualita postojů člověka – na straně jedné touha těžit ze symbiotického vztahu a z rozvinutí přirozených kvalit a na straně druhé touha ovládat a vlastnit a sobecky těžit z výsostných atributů druhých. VZTAH versus VLASTNIT. Volba je na člověku, který se, jak se zdá, již v průběhu dějin stavěl na jednu či druhou stranu. Papoušci jsou zajisté nositeli estetických kvalit, právě pro něž jsou vedle svojí inteligence obdivováni, to nelze přehlížet. Zároveň mohou tyto atributy ale vyniknout jen tehdy, jsou-li v harmonii s přirozenými

potřebami a ostatními složkami jejich života.

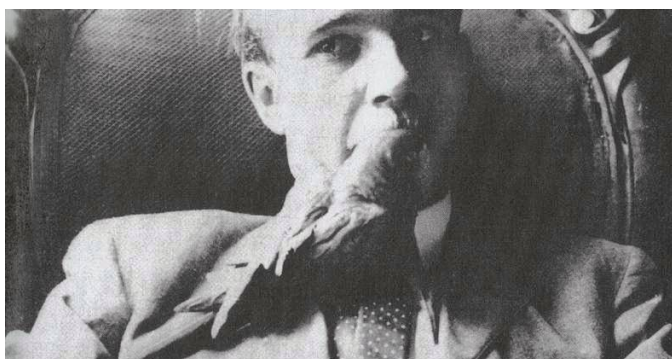
První předchůdci dnešních papoušků žili zřejmě již v době před 40 miliony let. Důkazem o jejich existenci jsou jen fosilní pozůstatky, konkrétně kůstky nohy ptáka, jež byl identifikován jako zygodactylous (zygodactyly = charakteristické uspořádáním prstů nohy se dvěma páry – 1.+4. prst a 2.+3. prst - směřujícími proti sobě vzad a vpřed). Tuto charakteristiku sdílejí papoušci pouze s datlovitými, kukačkovitými a některými sovami[8].

Obr. 13: Různá uspořádání prstů u ptáků

Zdroj:<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bird-feets-en.svg>

16-20 milionů let stará fosilie kostí nalezená v Nebrasce pak zřejmě patří dnes již vyhynulému papouškovi karolinskému (*angl. Carolina Parakeet, lat. Conuropsis carolinensis* – pozn. poslední volně žijící zástupce spatřen ve volné přírodě 1904 (nepotvrzeno 1944) a poslední odchycený umírá v ZOO v Cincinnati roku 1918).[5]

Obr. 14: Papoušek karolinský - fotografie žijícího zástupce druhu (1906)

Zdroj:http://en.wikipedia.org/wiki/File:Conuropsis_carolinensis.jpg

Fascinace člověka papouškem tedy neustála vždy pouze v pozitivní činy. Ačkoliv se zde nehodlám pouštět do polemiky o míře zavinění člověkem, faktem zůstává, že například z důvodu odchytu, ztráty hnízdních lokalit či zavlečení nemocí evropskými osadníky do Ameriky[5] již mnohé z nádherných druhů papoušků vyhynuly a další jsou na pokraji vymření.

V průběhu prvního tisíciletí př. n. l. byli papoušci chováni jako společníci královské a vyšší třídy v Asii i Africe. V Evropě se údajně poprvé objevili, když roku 327 př. n. l. přivezl Alexandr Veliký ze

své výpravy do Indie nazpět do Řecka papouška s kresbou obojku (*angl. ring-neck, tedy kroužek, prstenec - v čes. odb. lit. používán termín obojek*).[5] Po Alexandrovi byl pojmenován Alexandr velký (lat. *Psittacula eupatria*) a jak jsem již zmínil, jméno Alexandr náleží též Alexandru malému (lat. *Psittacula krameri*), kterého chováme.

Obr. 15: Alexandr velký se zřetelným prstencem kolem krku

Zdroj:http://en.wikipedia.org/wiki/File:Alexanderine_Parakeet.jpg

Zdeněk Veger ve své publikaci *Andulky* dokonce hovoří o tom, že se ochočení alexandři dostali do Řecka už v 5. stol. př. n. l. a později se dováželi z Afriky do starého Říma. V té době byli chováni v klecích ze slonoviny, želvoviny a stříbra a jejich cena prý často převyšovala cenu otroka.[9] O těchto klecích hovoří i Susan Chamberlain a dodává, že výzdoba měla odpovídat velkolepým tvorům uvnitř.[5] Vypadá to, že Římané jevíli o chov papoušků značný zájem. Vyšší třída údajně najímala dokonce profesionální učitele, kteří je učili latinsky. V raných textech (*Plinius starší, 77 n. l.*) lze prý nalézt instrukce k tomu, jak naučit papouška mluvit pomocí úderů kovovou hůlkou do hlavy.[5] Tuto informaci se mi nepodařilo ověřit, je tedy otázkou, jak přesně tato „výuka“ probíhala. Zmíněný postoj by ale svědčil o tom, že Římané se v tomto ohledu chovali jako nelítostní dobyvatelé a přiklonili se k tomu živého tvora „vlastnit“ namísto vztahu s ním. Pokud tehdejším „učitelům“ křivdím, je to pro papoušky jen dobře.

V dobách po pádu Římské říše byli papoušci dováženi křižáky, obchodníky a objeviteli, kteří je přiváželi domů z dalekých cest jako „opeřené poklady“. Vlastnění byli bohatými a umístěováni byli do ornamentálních klecí. Papoušky pozoroval na svých cestách Marco Polo, předpokládá se, že Kryštof Kolumbus přivezl jako dar královně Isabele Kastilské nazpět do Španělska pár amazoňanů kubánských (lat. *Amazona leucocephala*), které získal výměnou za dárky přivezené domorodcům. Když později zakotvili Portugalci u břehů Brazílie, nazvali ji Terra de Papagaios, tedy Země papoušků.[5]

Na začátku 15. stol. byli papoušci váženi i církví, papež Martin V. jmenoval ve Vatikánu ošetřovatele (či ochránce) papoušků (*angl. Keeper of the Parrots*) k zajištění péče o ně. V 16. stol. bychom papouška šedého – žaka (*lat. Psittacus erithacus*) našli také na dvoře Jindřicha VIII. Z doby Ludvíka XV. a Ludvíka XVI. stojí za to zmínit voliéry a klece v zahradách ve Versailles. Ty byly tak nazdobené, že ptáci v nich byli často zcela vedlejší.[5] Znovu důkaz o tehdejšímu způsobu vnímání živých tvorů.

Obr. 16: Zdobená klec, která patřila Madame du Barry.

Zdroj:<http://thisisversaillesmadame.blogspot.cz/2013/03/madame-du-barrys-bird-cage.html>

Zaujetí dvora pro papoušky potvrzuje opět i Zdeněk Veger:

„Znám je papoušek Marie Antoinetty, který byl vycvičen pronášet vhodné pozdravy v senegalštině a francouzštině. Dva historičtí žakové patřili králi Jindřichu VIII. a slavné okouzující vévodkyni z Lennoxu a Richmondu, známé jako „krásná Stuartovna“, ... Stuartovský žako je umístěn, jako první vycpaný pták na světě, s voskovou sochou své majitelky v muzeu Norman Undercroft ve Westminster Abbey.“ [9]

Propracované klece bylo možné najít také v domovech bohatých Evropanů v 17. a 18. stol. - mnohé z nich byly ale jen čistě dekorativní, nebyly vůbec zamýšleny pro chov ptáků.[5]

Obr. 17: Dvoupatrová hexagonální klec v architektonické formě (cca 1640-1660).

Ze sbírek Victoria and Albert Museum London.

Zdroj:<http://collections.vam.ac.uk/item/O248286/bird-cage/>

V 17. a 18. stol. se papoušci více objevují na rodinných portrétech jako mazlíčci. Stále jde však o výsadu královských rodin, šlechty a boháčů, kde jsou vnímáni jako měřítko sociálního postavení. [9] Změnu přináší až století 19. a hlavní zásluhu na ní mají andulky (*angl. Budgerigars, budgies*) – andulka vlnkovaná (*lat. Melopsittacus undulatus*). Střední třída je jimi doslova uchválena, konečně je reálné pořídit si vytouženého papouška. Andulky jsou v té době chovány ve složitých prostorných klecích, které jsou navrhovány podle existujících budov jako je Tádž Mahal (*angl. Taj Mahal*) či Paxtonův Křišťálový palác (*angl. Crystal Palace*). Ve Spojených státech jsou klece často přezdobeny replikami lodí či významné architektury. [5] Ve zmiňované době je ale myslím používání ornamentu na průmyslových výrobcích obecně časté.

Je šokující a smutné, že vedle tohoto pozitivního zaujetí papoušky jsou ve stejné době zdobeny dámské klobouky peřím z papoušků a dokonce jejich preparovanými těly. [5] To je myslím příkladem extrémní polohy onoho sobeckého postoje člověka. Znovu můžeme vidět, že ve stejné době jsou ve společnosti vedle sebe přítomny zvyky, které jsou důsledky dvou zcela diferencovaných postojů, polarit z odvrácených stran spektra vnímání živých tvorů.

Obr. 18: Jaké jsou vlastně hranice lidského vkusu?

Zdroj:<http://americanorchard.files.wordpress.com/2013/04/cp-hat-300x300.jpg>

Hospodářská krize a světové války významně poznamenaly 1. polovinu 20. století a logicky vedly k útlumu chovu papoušků. Popularita andulek ale zažívá velký boom v poválečných letech. Susan Chamberlain uvádí, že v sedmdesátých letech pak můžeme zaznamenat v USA obnovu zájmu o chov. Během tohoto období začínaly obchody vystavovat papoušky volně (na stojanech), což povzbuzovalo návštěvníky k užší interakci s většími papoušky. Majitelé obchodů dovezená mláďata často sami ochočovali a trénovali, posun můžeme vidět zejména ve skutečnosti, že dávali přednost metodám pozitivního posílení (*pozn. podmíněné chování – operativní podmiňování, učení úspěchem*) namísto zastrašování:

„Many of these parrots had been imported as youngsters and tamed and trained by the store owners, who used positive-reinforcement methods rather than fear and intimidation, thus making the birds better potential pets.“ [5]

Zdá se, že pro papoušky začalo svítat na lepší časy. Společně s touto obnovou zájmu o papoušky se začínají na trh dostávat i kvalitnější klece, speciální strava a též další doplňky (např. vedle hraček pro andulky též hračky pro větší papoušky)[5], které zvyšují kvalitu života v zajetí. Zintenzivňují se také snahy o lepší legislativní ochranu a kvalitnější osvětlu, vznikají různé zájmové spolky chovatelů, vycházejí specializované časopisy.

V 80. letech 20. století se posouvá i design klecí, například v podobě spadu do spodního zásobníku, který je součástí převážné většiny i dnes vyráběných klecí.[5]

Tím se již dostáváme do současnosti. Ta snad přináší opravdový posun k symbiotickému soužití člověka a papouška. Prvními kroky na této cestě byla změna postoje, který následně vyústil ve změnu konkrétních skutků člověka. Papoušci mohli být osvobozeni z klecí, mohli tak být osvobozeni od nepěkných návyků člověka při jejich výchově a chovu. Signály o této změně nejsou ojedinělé. V nabídce doplňků je tak dnes možné najít již různé stojany, prolézačky a dokonce sofistikované „tělocvičny“ pro papoušky. Někteří chovatelé se v poslední době pokoušejí trénovat papoušky k

volnému letu v přírodě a to bez jakéhokoliv upoutání (pozn. kšandy pro papoušky, které jsou obdobou obojků a vodítek pro psy, skutečně existují také). Do přírody je přepravují volně v interiéru automobilu.

Obr. 19: Ukázka tréninku papouška pro létání v exteriéru.

Zdroj:<http://www.youtube.com/watch?v=KdC012Zvelk>

Vše směřuje spíše k volnému chovu, k tomu, že se papoušci stávají plnohodnotnými členy lidských rodin. Klece začínají být mnohdy jen okrajovým doplňkem. Na druhé straně se bohužel při pohledu do některých současných zverimexů nemohu zbavit dojmu, že jsme se v historii tolikrát viděné snahy papoušky ovládat a věznit nedokázali zcela zbavit ani dnes.

Zajisté, stále je nutné zohledňovat faktor ochrany, jako je tomu třeba v případě přepravy papouška volně v automobilu, o jejíž vhodnosti by určitě mohla být vedena polemika. Uvedené poznatky nadále formují a posunují můj názor ohledně zamýšlené podoby mnou navrhovaného produktu. S ohledem na výše zmíněné jsem dospěl k další modifikaci mého designového záměru. O tom ale blíže až v praktické části této práce.

Při vyhledávání historických klecí jsem našel nepřeberné množství různých typů, tvarů a provedení. Každému doporučuji projít si například tyto (či mnohé další) tabule na Pinterestu, kde je v případě potřeby možné shlédnout mnoho těch odstrašujících, ale i spoustu inspirativních příkladů:

<http://www.pinterest.com/RobinLada/antiquevintage~cagesbirdrodent-fish-bowls/>

<http://www.pinterest.com/jdial1948/~old-bird-cages~/>

<http://www.pinterest.com/limit/i-love-old-bird-cages/>

Během prohlížení uvedených zdrojů si můžeme uvědomit, jak jsou mnohé z vyobrazených příkladů primárně dekorativní, jiné dokonce zcela nevhodné pro život papoušků. (Např. kulaté či válcové klece – nevyhovující z psychologických důvodů; proutěné a dřevěné klece – nedostatečně odolné vůči překlování; s porcelánovými ornamenty – možnost zranění papouška atp.) Tomu se ale budeme v následujícím textu ještě věnovat.

V rámci přípravy diplomové práce jsem se pokoušel zajistit si také další literaturu v angličtině. Adepty byly zejména dvě knihy, bohužel po zadání požadavku do MVS přišla odpověď, že nejsou k dispozici v žádné knihovně na území ČR. Snad se mi je v budoucnu podaří sehnat, těším se na jejich

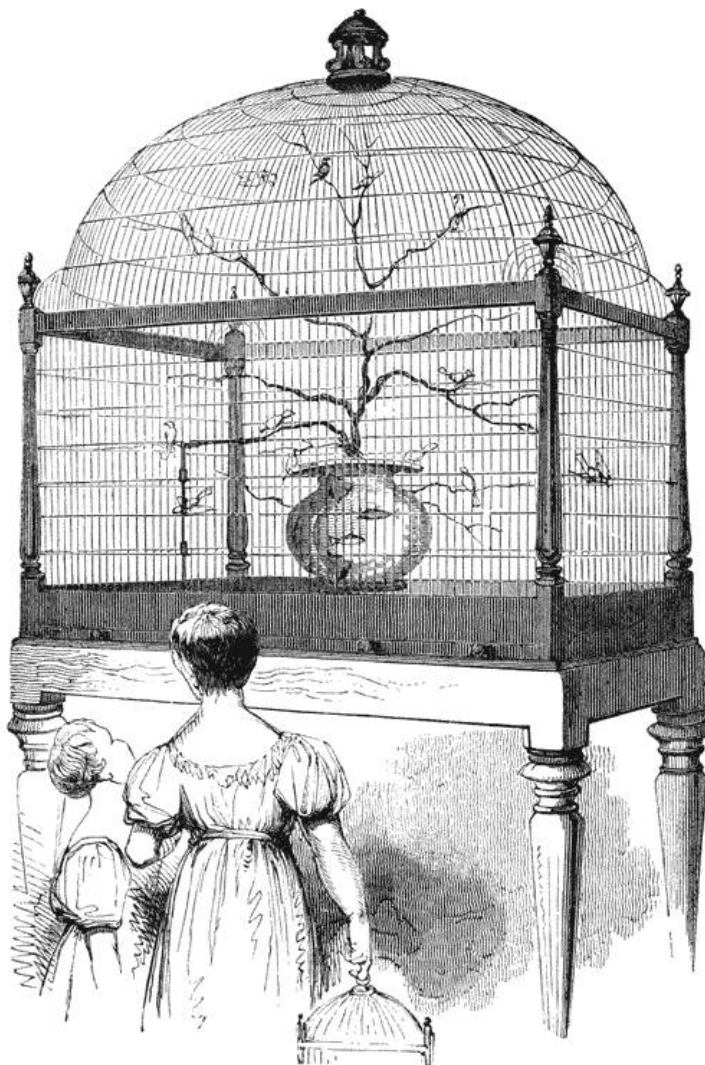
pročtení. Pro případné zájemce o jejich prostudování uvádím tedy alespoň jejich názvy:

GARISTO, Leslie, *The birdcage book: antique birdcages for the contemporary collector*, Simon and Schuster, 1992

ROBERTS, Sonia, *Bird-keeping and birdcages: a history*, Drake Publishers, 1973

Případně uvádím ještě odkaz na elektronickou knihu *The Natural History of Cage Birds*, která je volně ke stažení a která taktéž obsahuje zajímavé kresby:

<http://www.gutenberg.org/files/40055/40055-h/40055-h.htm>

Obr. 20: Interiérová voliéra pro přijímací místnost.

Kresba z knihy *The Natural History of Cage Birds*, J. M. Bechstein.

Zdroj: <http://www.gutenberg.org/files/40055/40055-h/40055-h.htm>

2.2 Sumarizace přirozených potřeb papoušků

Jak jsem již zmínil, naplnění přirozených potřeb živého tvora považuji za klíčové východisko pro kvalitní design mnou navrhovaného produktu. Jen produkt uspokojující v maximální možné míře přirozené potřeby papouška může podpořit a ve spojení s dalšími faktory i zabezpečit jeho plnohodnotný život v zajetí.

Abych se ale nedopouštěl chyby, která je myslím kvůli způsobu uvažování západní civilizace poměrně častá, a nevycházet z premisy, že pro výslednou vysokou kvalitu života je zásadním jen naplnění fyzická, zařazuji hned na začátek psychické potřeby papoušků. Samozřejmě uvedu i fyzické potřeby, jejichž splnění nelze samozřejmě z celku vyjmout. Obě stránky nelze oddělit, už jen proto, že například některé psychické potřeby zčásti naplníme poskytnutím materiálního zázemí, jiné jsou výlučně závislé na empatii a citlivém postoji chovatele a žádný materiální statek je nemůže suplovat. Proto jsem jednotlivé potřeby na psychické a fyzické striktně nerozděloval a v textu se volně prolínají. Zároveň u každé z popsaných potřeb uvádím, jak bude zohledněna ve vlastním designu či ve filozofii Aviéry.

Žádné, ani sebelepší, materiální zabezpečení nenahradí opravdovou lásku k živému tvorů. A nenahradí ji ani láska předstíraná. To, že papoušci vskutku dokáží vnímat pocitovou rovinu vedle roviny viděného chování člověka, mohu potvrdit z vlastní zkušenosti. Pokud společně s mou ženou řešíme před naším papouškem nějaký problém, který přichází zvenčí (např. poškozený počítač), okamžitě vycítí naše naladění. Pozorování a napodobování ostatních zástupců hejna, v tomto případě nás, je pro něj přirozeným zděděným instinktem, který pochází z původního způsobu života papoušků v přírodě. Každý lidský problém v sobě nese vždy určité obavy a protože si papoušek nedokáže na rozdíl od člověka tyto obavy racionálně interpretovat, vnímá je pouze instinktivně a začne se podle toho okamžitě chovat. Důsledkem je ostražitost papouška trvající do doby, než pomine stres u nás. Z tohoto důvodu již neřešíme problémy před ním. Na druhou stranu musím uvést, že nejde jen o prosté „kopírování“ chování. Mohu potvrdit, že papoušek velmi dobře vnímá rozdíl mezi skutečně míněným chováním a vtípem, nadsázkou či ironií. Jen zkuste našemu papouškovi říci, že je „krásný ptáček“, a nemyslet to vážně. Ihned vás „probodne okem“ (*pozn. rychlé zúžení zorniček je u některých papoušků charakteristickým výrazem hněvu*).

Důkaz o tom, že papoušci jsou schopni vycítit i jemné nonverbální mimovolně dávané signály, nalezneme též ve vzpomínkách přírodovědce a jednoho ze zakladatelů etologie Konrada Lorenze, který popisuje papouška loučícího se s návštěvami dobráckým pivním hlasem: „Tak na shledanou.“ Cituji:

„Ani jednou se nepodařilo vyprovokovat ono pozdravení tím, že se odchod pouze předstíral. Ale když potom návštěva skutečně odcházela, okamžitě a jakoby výsměšně se ozvalo: „Tak na shledanou!“; i kdyby se pokoušela vyklouznout co nejnenápadněji.“ [10]

Jsem přesvědčen, že pochopení **skutečných** potřeb zvířat (a **správný výklad** jejich chování a motivací) je důležitým předpokladem pro zlepšení kvality jejich života v zajetí. Jaká je ale ona opravdová skutečnost? Jaký je ten správný výklad? Proto bych právě na tomto místě rád zmínil problematiku antropomorfismu. Zjednodušeně řečeno jde o přiřítání lidských vlastností zvířatům. [11] V důsledku něj by mohlo docházet k chybné interpretaci jejich chování a toho bychom se měli určitě vyvarovat.

Na druhou stranu nelze myslím popírat, že papoušci mají emoce. Hněv, žárlivost nebo úzký vyhraněný vztah k jinému papouškovi (ať už lásku či její protipól) jsem měl možnost mnohokrát pozorovat na vlastní oči. Vše zmiňované jsou emoce společné s lidmi. Za antropomorfismus se nelze schovávat jako za zástěnu, jež bude zakrývat vlastní necitelnost chovatele, antropomorfismus

nelze brát jako dogma či autoritu, která ospravedlní nevhodné počínání člověka, o němž možná sám podvědomě tuší, že není správné. Vědecké poznatky nesmí sloužit jako opora tohoto typu. Empatie a cit by měly vždy zastřešovat znalosti, poznatky a vědění, které samy o sobě nemusí poskytovat dobrá vodítka pro správná rozhodnutí. Znamé psychologické experimenty potvrzují, že v situaci, kdy jsme vystaveni vlivu autority, se můžeme zachovat hodně „nelidsky“. (*Pozn. experiment, kde byly pod dohledem autority, která deklarovala bezpečnost experimentu, pouštěny do účastníků elektrošoky. Pozorovaní byli schopni běžně zvyšovat napětí až na úroveň, kdy se sledovaný subjekt svíjel v bolestech.*) Pokud přičítáme zvířatům lidské vlastnosti, které nemají, není to správné. Stejnou chybou ale je, pokud se dovoláváme antropomorfismu a popíráme ty vlastnosti papoušků, které opravdu mají, jen proto, že jde o vlastnosti, které mají papoušci s lidmi společné.

O nutnosti pochopit situaci z pohledu živého tvora hovoří i Konrad Lorenz ve své úvaze o soucitu se zvířaty[10]. Lidé často litují taková zvířata, která mají literární či poetické pozadí, a je na ně snadné přenášet lidské vlastnosti a emoce. Podle těch „lidských měřítek“ v zoologických zahradách trpí. Například lev - „král pouště“. Lidé jej v ZOO sentimentálně litují jako uvězněného dravce, Lorenz jej naopak popisuje jako „nejlínější ze všech dravých zvířat“. I když co mi jako lidé můžeme vědět? Ale pozorování podporují Lorenzovu tezi. Když měli lvi v berlínské ZOO k dispozici nový výběh se skalisky, dostáli své pověsti. Ze starého výběhu se ani nehnuli. Podle Lorenze ale lidé naopak často přehlížejí zvířata, která trpí skutečně. Citují:

„Ale ta téměř nikdy nevzbudí soucit návštěvníků, a to ani když se z takového původně duševně čilého tvora stane v těsném zajetí ubohý pomatenec, degradovaný na karikaturu sebe samého. Ještě nikdy jsem v zoologické zahradě nezaslechl z publika projev soucitu před malými klecemi velkých papoušků. Sentimentální starší dámy, nejfanatictější obhájkyně myšlenky o ochraně zvířat, se takřka nepozastavují nad tím, že vidí papouška šedého, amazoňana nebo papouška kakadu v poměrně malé zvoncovité kleci nebo dokonce připoutaného ke stojanu. Přitom právě velcí papoušci nejsou pouze chytří, ale jsou také duševně i tělesně nesmírně čilí, a vedle velkých krkavcovitých to jsou jediní ptáci, kteří znají ono utrpení, jež trýzní i zajatého člověka: nudu. Soucitná majitelka vůbec nechápe, že pták, který dělá neustále lehké poklony, ve skutečnosti neskládá „uctivou poklonu“ jí, ale že je to stereotypní zbytek zoufalých pohybů, jimiž původně hledal únik z klece a vždy znovu marně nasazoval k letu. Když takového nešťastníka ze zajetí osvobodíš, trvá to celé týdny, ba měsíce, než se opováží vzlétnout.“[10]

Obr. 21: Perokresba z knihy
Konrada Lorenze.[10]

Snažil jsem se pochopit, proč jsou Lorenzovy úvahy jednak oceňovány pro vědecký přínos a zároveň kritizovány jako myšlenky skrývající nacistický podtext. Při čtení některých jeho řádek jsem cítil, že tu a tam z nich prosakuje jakési kategorizování zvířat na ta „duchem vyspělá“ a na ta „méně“ (*pozn. nakolik je tento názor podložen skutečnými vědeckými zjištěními nemohu posoudit, nejsem etolog*). Nicméně jsem nepozoroval, že by autor projevoval soucit pouze jedněm. Ačkoliv bych sám viděl některé z jeho názorů skepticky, s jinými bych se naopak zcela ztotožnil. Ve světle zvyklostí praktikovaných a běžně tolerovaných současnou společností by se ale kritika Lorenzových úvah mohla jevit trochu jako pokrytecká. Není snad i v současné době na zvířata (obzvláště na některé druhy) pohlíženo jako na méněcenná a nepopírá se snad jejich schopnost cítit bolest, čímž se ospravedlňuje, že se prodávají jako pouhé zboží, či se na nich dokonce provádějí pokusy? Myslím, že ano. Nepřipadá nám tato ideologie poněkud povědomá? Přitom se současná společnost označuje jako humanistická.

Bylo pro mne záhadou, jak člověk, který napsal výše citované soucitné řádky, mohl zároveň podporovat nacismus. Zdá se, že jistí lidé jsou schopni cítit soucit ke zvířatům a k lidem nikoliv. A někteří naopak zase cítí soucit k lidem a nikoliv ke zvířatům. Proč bychom nemohli soucítit se všemi živými tvory!?

Nedalo mi to a vyhledal jsem si článek, vlastně recenzi knihy, která hovoří o nacistickém přístupu ke zvířatům.

<http://www.scienceworld.cz/biologie/ochrana-prirody-a-holocaust-nad-knihou-zvirata-ve-treti-risi-2644/>

Mnozí z citlivých jedinců a opravdových zastánců zvířat budou asi překvapeni, jak hodně by se v určitých myšlenkách s nacistickým přístupem ztotožnili:

„Stejná přísná ochrana, jaká se týkala divoké zvěře se ale týkala i domácích a užitkových zvířat. Byla snaha minimalizovat jejich utrpení, což se týkalo i zvířat používaných jak ve velkochovech tak při vědeckých experimentech. Pokusy na živých zvířatech byly až na pár výjimek prakticky zakázány a tvrdě postihovány.“

Nevídaný byl také požadavek chránit zvířata a přírodu ne z nějakých pro člověka výhodných důvodů, ale "pro ně samé". Zvířata přece nejsou žádné stroje, mají vlastní pocity a city a utrpení se jich také dotýká. Ne tedy žádné strojíky mechanistů, které prostě při bití a řezání vydávají zvuky jako varhany, jak hlásal už Descartes. Byl znám citlivý vztah mnoha vrcholných nacistů ke zvířatům, Hitler a část nacistické špičky, jako např. Goebbels, Himmler či Hess byli vegetariány.“ [12]

Ale pravý děs a skutečná podstata zrudnosti fašismu na nás dýchne z následujícího odstavce:

„Láska a citlivý přístup se ale paradoxně týkal jen "německých" zvířat, určitých ras. Existovala i kategorie "židovských" zvířat, která měla být pokud možno bezbolestně utracena. A takto mělo být naloženo i s "nečistou" židovskou rasou.“ [12]

Doklad toho, jak různé ideologie dokáží překroutit myšlenky, které mohou být samy o sobě racionální a správné, v těžko uvěřitelný paskvil. Vznešenost idejí je pouze populistickou vějíčkou pro získání veřejnosti a následovatelů. Ve skutečnosti o ně nikomu z ideologů nejde. A v této pasti nebo v pasti strachu mohlo uvíznout již spousta lidí, včetně Konrada Lorenze, což mohu já osobně těžko posoudit. Vypadá to tedy, že má úvaha o vhodnosti používat vlastní cit a empatii a nadřadit je nad vědění a autoritu (zde nad ideologii) nabývá v tomto kontextu ještě hlubšího významu.

A tak se vždy snažme se do zvířat vcítit, zkusme zahrnout veškeré naše poznatky a zkušenosti, ale pokusme se vidět věci z pohledu živého tvora. Nemělo by to být tak těžké, člověk přeci není nic jiného než „nahá opice“ [13]. A abych navázal na následující odstavec - člověk je také, stejně jako papoušek, tvor společenský.

2.2.1 Společenská – potřeba sociálních interakcí, vztahů

Papoušci jsou společenská tvorové. Potřeba sociální interakce tvoří významnou součást jejich života. Nežijí osamoceně! V přírodě žijí v hejnech a pomocí svého vlastního jazyka, který se skládá z různých zvuků, pokřiků a „řeči těla“ (rozličné pokyvování hlavou a podobně), neustále komunikují s ostatními členy své skupiny a velmi bystře reagují na měnící se situaci okolo nich. Komunikace také snižuje riziko vzniku potyček, tvoří i ochranu před predátory. Papoušci mohou být schopni rozeznat až stovky členů svého hejna jako jednotlivce. [14] Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že papoušci navazují ke každému obyvateli domácnosti zcela specifický vztah, ať už se to týká lidí, či například ostatních chovaných papoušků. Pokud žijí v páru, často to bývají svazky na celý život, který u papoušků nebývá krátký, některé druhy se běžně dožívají věku délky mnoha desítek let. Po smrti partnera truchlí [11], což je emocionální prožívání velmi podobné lidskému. Z uvedeného vyplývá, že papoušek vytváří množství širších i velmi úzkých vztahů, že funguje v neustálé sociální interakci s ostatními členy jeho komunity, jeho rodiny. Nejinak tomu bude i u papouška chovaného v zajetí. Je na chovateli, aby mu tuto jeho vztahovou potřebu pravidelně uspokojoval. Je nezbytné uvědomit si, že papoušek potřebuje v tomto ohledu každodenní péči. Nutně potřebuje společnost, pokud bychom jej drželi velkou část dne v osamění, budeme jej trápit. Je nesmysl si jej pořizovat, pokud na něj nemáme dostatek času nebo nás jako tvor nezajímá či pokud nám jeho přirozené projevy připadají obtěžující.

Obr. 22: *Vzájemné doteky, pozorování stejných podnětů, ale i individualita.*

Společenská papoušků v akci.

Zdroj: <http://www.free-pet-wallpapers.com/Birds-pet-wallpapers/Parrot-birds/Jandaya-parakeet-parrots-wallpaper.html>

Z pozorování ostatních členů hejna vychází i ona schopnost, kterou na papoušcích jako lidé tolik obdivujeme – napodobování. Včasný energický úprk jednoho z členů, který náhle uzří predátora, obratem napodobený ostatními, může znamenat záchranu všech. Papoušek chovaný v zajetí ale bohužel nemusí napodobovat pouze ty pro něj přínosné zvyklosti. Jeho dychtivost po sociálním kontaktu může vyústit třeba ke získání nevhodných stravovacích návyků. Akt „krmení se“ má z hejna geneticky zakotven jako příležitost k sociální interakci a tudíž se jí bude dožadovat i od svých nových společníků při chovu v zajetí. Pokud se stravujeme my, papoušek bude chtít také. Je na nás, abychom se ubránili pokušení a uchránili jej před lidskou stravou, která je pro něj nevhodná a může být i škodlivá.

Milan Bartl uvádí, že se již bohužel vyskytli i tací majitelé, kteří dávají papouškům škvarky, smažený řízek či svíčkovou. Je to smutné, takoví papoušci pak záhy umírají. Svě jednání tito „chovatelé“ ospravedlňují takzvaným „zdravým rozumem“ s argumentací, že kdyby šlo o škodliviny, papoušek je nesežere, nebudou mu chutnat. Myslím, že z dříve uvedeného je jasné, že na to se nemůžeme spoléhat. Podle Bartla je papoušek kvůli možnosti konzumovat pamlsky spolu s námi ochoten doslova se „zaprodát“.[15] Chovatel by tedy neměl toto napodobování a zvědavost podporovat, ale papouškovu společenskou potřebu by měl zároveň uspokojit tak, že při vlastním stolování bude mít připravenou některou z vhodných laskomin, kterou bude moci papouškovi podat.

Aviéra tuto „společenská“ řeší především svou filozofií, která proměňuje klec, jež byla dříve vnímána jen jako interiérový doplněk, na součást interiéru. Vnímá klec nově – jako obydlí uvnitř většího domova. Všechny komponenty Aviéry interiéru prostupují, doplňují, stávají se jeho součástí. Aviéra si obydlí člověka nepřivlastňuje ve smyslu násilném, ale podmaňuje si jej ve smyslu symbioticko-syntetickém. Proměňuje byt, dům či interiéru ve společný domov, jehož mohou být člověk i papoušek nedílnou součástí, ačkoliv jsou zde současně zohledněny potřeby obou. V tom může Aviéra vytvořit příznivé podmínky, ostatní už je na přístupu chovatele samotného. Aviéra tak vstupuje do kultury domácnosti a propojuje se s místem, kde se členové nové rodiny papouška zdržují. V

neposlední řadě tím, že se Aviéra snaží uspokojovat naprostou většinu potřeb papouška, by nemělo docházet k substituci aktivit běžných těmi nevhodnými, jak uvedu za chvíli.

2.2.2 Zábava – hračky, dostatek podnětů, zvukové projevy

Potřeba zábavy je důležitým aspektem života v zajetí. Papoušek je inteligentní tvor a pokud mu neposkytneme dostatek podnětů, může se nudit. Běžnou denní aktivitu pak může nahradit negativními zvyky jako je vyškubávání peří nebo hlasitý bezdůvodný křik. Snaží se tím upozornit chovatele na to, že něco není v pořádku[11]. Přesto tyto jasné signály někteří slepě přehlížejí a raději použijí závěs k přikrytí klece, aby papouška umlčeli, čímž situaci „vyřeší“ jen krátkodobě. Z dlouhodobého hlediska ji naopak jen vyhrotí. Neřešený problém graduje a papoušek se na něj snaží upozorňovat znovu – ještě intenzivnějším křikem. Zakrývání klece je dle mého názoru nejen kontraproduktivní, ale i značně necitlivé a nelogické. Nejenže ochuzuje papouška o tolik potřebné podněty zvenčí, ale domnívám se, že právě schopnost „mluvit“ je častým důvodem k pořízení papouška. Proč se tedy od vydávaných zvuků izolovat zakrýváním klece? Někteří papoušci si vydáváním zvuků často krátí „dlouhou chvíli“ - „povídají si pro sebe“. Drobné štěbetání bývá projevem náklonnosti. Interakci, kterou mají zakotvenu jako přirozenost z hejna, se snaží navázat i s chovatelem. Někdy mohou být hluční jen proto, že napodobují hlučného chovatele a jeho hlasitou televizi. Jindy zase upozorňují na nedostatek zájmu a společnosti a snaží se upoutat pozornost. Papoušci by nikdy neměli být trestáni za to, že dělají povyk. Ten je jednou z přirozených charakteristik jejich existence.[11]

K vlastnostem papoušků patří naštěstí i zvědavost – tudíž není těžké je zaujmout. Různé hračky nejenže naplňují potřebu zábavy a přinášejí spoustu zajímavých, a v zajetí tolik potřebných, podnětů, ale při jejich okusování dochází také k další příznivým důsledkům: obrušuje se zobák a dráčky a papoušek má zároveň dostatek aktivního pohybu, který nahrazuje přirozené lezení v korunách stromů.

V souvislosti s hračkami bych zmínil také jednu odlišnost papouška oproti člověku a tou je vnímání barev. Receptory v oku papouška dokáží zpracovat vedle barev také ultrafialové záření, které se u člověka nachází mimo viděné spektrum, a to zřejmě jako další samostatnou barvu[14]. Z vlastních zkušeností mohu potvrdit, že slupky některých druhů ovoce vyvolávají v papouškovi vyslovený úžas. Greg Glendell uvádí, že papoušek šedý (pro člověka šedý pták s červeným ocasem) může v oku druhého papouška působit jako zalitý barvami.[14] Barevnosti můžeme využít také u hraček, rozličné barvy mohou symbolizovat pestrou rozmanitost plodů džungle, což jistě přiláká papouškovu pozornost, jen musíme dbát na to, aby se některých příliš křiklavých barev papoušek zpočátku nebál.

Obr. 23: Hračky papoušků mnohdy hýří všemi barvami a papoušci jsou zdá se nadšeni.

Pro větší papoušky nejsou příliš vhodné plastové součásti, mohly by být jejich silným zobákem uštípnuty a pozřeny.

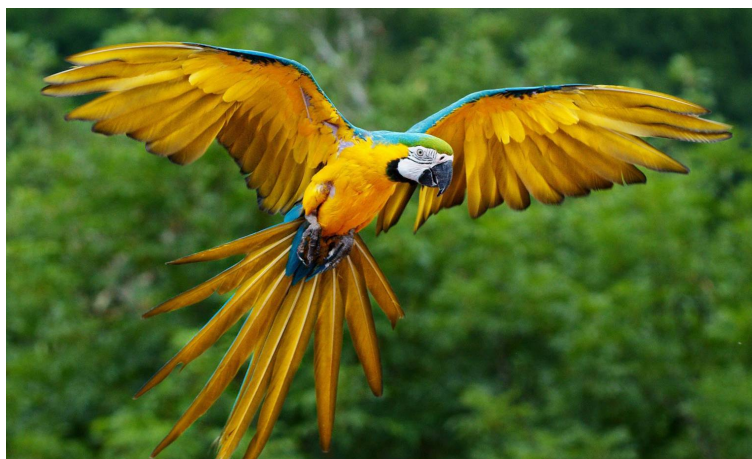
Zdroj: <http://trainedparrot.com/index.php?tag=Toys>

Jak jsem již zmínil, křik papouška může upozorňovat na různé problémy a jejich vyřešení je převážně závislé na přístupu chovatele. Aviéra může v tomto ohledu napomoci svou koncepcí, tím, že se stane součástí většího prostoru, ve kterém se po většinu času zdržují i lidské obyvatelé. Častější kontakt a interakce s nimi snižuje četnost hlasitých zvukových projevů, neboť se papoušek nebude muset dožadovat křikem pozornosti. Nicméně papoušek může často „povykovat“ jen z důvodu, že se snaží o navázání kontaktu s osobou, na kterou nevidí, ale slyší ji. Aplikací Aviéry do interiéru se vytvoří spousta stanovišť, mezi kterými bude moci papoušek přeletovat, a tím mít ostatní obyvatele v dohledu. Přeletováním mezi stanovišti se papoušek zároveň zabaví a též mu bude dopřáno naplnění další jeho velmi důležité potřeby - létání, o němž píše v dalším odstavci. Při zakoupení Aviéry bude její součástí také alespoň jedna hračka, aby byl vytvářen správný návyk chovatele. V návodu k Aviéře bude také připojeno několik rad a triků jak vyrobit vlastní hračky například z odřezků dřeva.

2.2.3 Létání

Papoušci jsou zrozeni k letu. Mají lehké kosti, silná lehká pera, mohutné hrudní svaly – veškeré předpoklady pro rychlý let s vynaložením minimálního úsilí[14].

Obr. 24: Rozpětí křídel papoušků ara může být větší než 1 metr.

Zdroj:<http://ipicturee.com/wonderful-flying-parrot-hd-wallpapers-download-free-parrot-desktop-hd-wallpapers-hd/>

Neměli bychom je o tuto jejich doménu okrádat. Přesto je právě létání potřebou, na kterou je při chovu v zajetí často zcela zapomínáno. A omezením není bohužel jen velikost interiéru lidského obydlí, která je zajisté limitujícím faktorem. Mnozí papoušci totiž bohužel stráví celý život v klecích bez toho, aniž by byli pouštěni se prolétnout. Většina klecí určených do interiéru dle mého názoru let středních a velkých papoušků vůbec neumožňuje, i když jsou třeba poměrně veliké. Pokud ale majitel papouška nepouští ven (což by bezesporu měl), je větší klec pro živého tvora určitě výhodou. Může si alespoň protáhnout křídla „letem na místě“ či je zapojit do akce několika máchnutími při přeskokování z bidla na bidlo. Dle mé zkušenosti papoušek ve vnitřním prostoru svého obydlí většinou jen chodí, šplhá a skáče a to i v prostorných klecích. Rozmáchnout se křídly se instinktivně obává kvůli blízkosti předmětů, jež tvoří vybavení jeho obydlí (bidla, misky, hračky).

Ze schopnosti létat vychází i schopnost ptáků vnímat výšku umístění všech věcí v prostředí, které papouška obklopuje. Dokonale vnímají, co je nad/pod nimi. Potravinové zdroje na zemi jsou mnohem nebezpečnější, než ty ve vrcholcích stromů, dravec nad hejnem je větší hrozbou než dravec letící pod ním.[14] Obdobně tomu bude i v případě pobytu v zajetí, kde je pro papouška rozhodující zejména výška umístění jeho obydlí. Mělo by skýtat možnost komunikovat s chovatelem tak, aby byl papoušek přibližně ve výšce očí a případně si mohl jen nepatrně povylézt výše a získat větší pocit bezpečí. Z výše uvedeného vyplývá, že papoušci jsou přirozeně ostražití vůči všemu, co se na ně „vrhá“ shora. Proto v žádném případě nesmí být jeho obydlí umístěno například přímo na zemi bez podstavce.

Papoušci mají únikový reflex, který je jejich ochranou před predátory. Při nebezpečí (ohrožení pohybem či jiným tvorem) se pták okamžitě vznese do vzduchu. Je nutné si uvědomit, že se jedná o reflex, pták jej neovládá vůlí. Je zachován i u ptáků chovaných v zajetí, i u těch s přistříženými křídly[14]. Zkusme si uvědomit, jak v kontextu s únikovým reflexem vyznívá (dnes snad již definitivně překonaný) historický zvyk přivazovat papoušky ke stojanům, který vedl k mrzačení nohou. Někteří chovatelé ale i dnes zastříhují papouškům křídla, aby byli lépe ovladatelní. To je myslím jen důkaz jiné techniky, ale jinak stejného násilného postoje vůči zvířeti. O účinnosti této metody panují značné pochyby, většina odborníků zastříhování křídel zpochybňuje či přímo odsuzuje a považuje je

za týrání[14][11][16]. Ačkoliv se sám neřadím mezi odborníky na tuto problematiku, považuji jej za krutost. Papouška tím okrádáme o nástroj, který je zvyklý běžně používat. Jelikož jej používá reflexivně, pokusí se o to i se zastřiženými křídly. Jelikož je ale jeho schopnost letu zastřižením značně omezena, může se místo vzletnutí ošklivě poranit pádem na tvrdý povrch. [14] To jistě nepřispívá k bezpečnosti papouška, kterou je často při zastřižení křídel argumentováno. Zastříhování má špatný vliv také na psychiku papouška, může na svého chovatele úplně zanevřít. Nedivme se, takový chovatel odepřel papouškovi jeho základní potřebu, dar od přírody. Obdobný názor má také Milošlav Josefovič:

„Málo empatičtí chovatelé se uchylují k zastřižení křídel papouška často z důvodu, že ho chtějí snadno ovládat, očekávají jeho snazší výcvik i to, že tak zabrání jeho úniku. Zastřižení křídel je však především týráním papouška nejen po stránce fyzické, protože létání je pro něj přirozený pohyb, ale způsobí i psychické trauma, kdy se pták začne bát čehokoli, protože následně pochopil, že nedokáže včas uniknout před nebezpečím.“[16]

Další důkaz o neoddelitelnosti psychických a fyzických potřeb papouška. Umožnit papouškovi létat je proto základní ideou mého designového konceptu. Taková velikost obydlí, jehož vnitřní prostor by umožnil papouškovi létat, však okamžitě v mých úvahách narazila na skutečné prostorové limity dané interiérem. Velikost obytné části Aviéry tedy bude poskytovat dostatek prostoru pro kvalitní život papouška, pro protažení křídel a přeskakování, ale hlavním prvkem, který bude naplňovat potřebu létání, bude interiérový strom a též další stanoviště vytvořená bidly upevněnými ve stěnách. Zohledněna bude také výška umístění, obytná část Aviéry bude na speciálním podstavci, interiérový strom a bidla ve stěnách umožní pohyb ve vyšších hladinách interiéru. Primární funkcí samotné obytné části bude tedy vytvoření soukromí a útočiště, o čemž hovořím dále.

2.2.4 Potřeba soukromí - odpočinek, ochrana, teritorium

V kontrastu ke společenskosti papouška je zde také její protipól v podobě potřeby soukromí. Ačkoliv si po většinu dne papoušek „baží“ v sociálních kontaktech a vyžaduje naši pozornost, během dne jsou také okamžiky, kdy je už neustálou aktivitou unaven a potřebuje si odpočinout či dokonce lehce zdřímnout. Během noci je pak chráněné místo pro nerušený spánek naprostou nezbytností.

Ačkoliv papoušek žije v přírodě v hejnech, příroda mu skýtá také nespočet přirozených útočišť. Při posedávání na stromech jsou k dispozici rozličné záhyby ve větvích, rozsochy a všelijaké úkryty v listoví. Ty nabízí dostatek příležitostí pro trochu soukromí a odpočinku. Při chovu v domácím prostředí bychom i tuto potřebu papouška měli naplnit. V obydlí člověka sice nečíhají na papouška predátoři jako v přírodě, nicméně je zde nespočet jiných rizik, pro jejichž zvládnutí není navíc papoušek vybaven přirozenými instinkty.

Pro papouška jsou nebezpečné například různé mřížkou nekryté ventilátory či rychle rotující součásti strojů. Také při vaření by se papoušek neměl pohybovat volně po místnosti. Nechtěné přistání na rozžhavené plotně či v rozpálené pánvi s olejem nebo pád do hrnce s horkou polévkou mohou být pro papouška fatální. To platí samozřejmě i pro otevřený oheň.[15] Romantickou večeři při svíčkách si musíme v přítomnosti volně poletujícího papouška odpustit. Stejně tak jsou hrozbou různě otevřené nádoby s tekutinami – napuštěná vana či umyvadlo, akvárium, toaleta atp. Papoušek v nich

může utonout.[15]

Ale rizik je ještě více. Papoušci nevidí čirá skla a zrcadla. Při nárazu do nich si mohou srazit vaz. [15] Stejně tak je třeba dávat pozor na různé úzké štěrby a spáry, kam může papoušek zapadnout (např. prostor za nábytkem). Zřejmě nejčastější hrozbou jsou otevřená okna a dveře. Papoušek může uletět a ve volné přírodě nemá bohužel příliš šanci na přežití. Všem únikovým otvorům je proto nutné věnovat maximální pozornost, abychom ulétnutí zabránili.

Některá z citovaných rizik můžeme eliminovat jejich přímým odstraněním z kontaktního prostředí papouška, jiná bohužel odstranit nelze, neboť jsou nezbytnou součástí života lidí. Je-li papoušek venku ze svého obydlí, musí být okna a dveře uzavřeny. Na straně druhé musíme pravidelně větrat a čas od času je potřeba okna umýt. A podobných situací je nespočet. Zde začíná dávat smysl, proč by měla být domácnost s papouškem vybavena uzavíratelným obydím. Občas totiž není umístění papouška do obydlí uvězněním, ale nezbytnou ochranou. Někteří chovatelé upřednostňují volný chov, při němž papoušek pobývá pouze na stojanu nebo na interiérovém ptačím stromě. Ačkoliv tento model poskytuje papouškovi větší volnost, což je sympatické, domnívám se, že ponechávat papouška bez dozoru není vhodné, neboť jej pak nemůžeme ochránit před riziky a před případným neočekávaným sebedestruktivním chováním. Osobně si myslím, že papoušek by měl být pouštěn mimo obydlí co nejvíce, ale zároveň pouze za přítomnosti chovatele.

Při volném chovu zřejmě chovatelé v případě výskytu rizikového faktoru jednoduše přenesou papouška do jiné - bezpečné místnosti, která tak vlastně nahradí funkci uzavíratelného obydlí. Zase tím ale přicházejí o část společně stráveného času s papouškem. Navíc u volného chovu nastává myslím problém v případě výskytu extrémně rizikové situace, jakou je například vypuknutí požáru a nutnost okamžité evakuace. Papouška, který není navyklý na pravidelné uzavírání v obydlí, budeme mít problém dostat rychle do klece či přepravního boxu. Proto je nutné s tím počítat předem a tuto proceduru s ním pečlivě nacvičit.

Z vlastních pozorování mohu potvrdit, že pokud má papoušek možnost trávit dostatek času mimo své obydlí, přijímá a vnímá jej kladně jako útočiště, místo k odpočinku a stravování a naopak jej sám vyhledává. A navečer se do něj vrací ke spánku.

V případě pořízení nového papouška je vhodné přivést jej již do plně zařízeného prostředí. Klec by měla být již připravena na svém místě, mělo by v ní být veškeré krmivo, voda a písek a měla by být kompletní - vybavena bidly a stelivem. Zpočátku je lepší se vyvarovat nápadných hraček, na ty by si měl papoušek zvykat postupně. Je-li obydlí připraveno předem, může po převozu proběhnout přemístění do něj rychle a bez zbytečného stresu pro papouška. Každý nový papoušek musí mít vlastní (a pokud možno zcela nové) obydlí. Rozhodně nelze umístit papouška do klece k jinému. Ten totiž vnímá své stávající obydlí jako své teritorium a k novému obyvateli se bude s velkou pravděpodobností chovat agresivně.

Klec by měla být umístěna na klidném chráněném místě, nejlépe jednou nebo dvěma stranami ke stěně.[15] Mohu potvrdit, že papoušek rád vyhledává místa, kde má takzvaně „krytá záda“. Stejně jako si v přírodě najde rozsochu se silnou svislou větví, tak i na našem interiérovém stromě si v době odpočinku často sedá na větev tak, že se tělem téměř dotýká svislého kmene. Instinktivně ví,

že z této strany nemusí očekávat žádné nebezpečí.

Obydlí musí být na místě bez průvanu, ten je zdrojem zdravotních obtíží. Dle mé zkušenosti je myslím také vhodné umístit klec poblíž okna. Papoušek tak může pozorovat život za okny, což mu skýtá další podněty k zabavení. V našem případě máme venku za oknem krmítko pro ptáky, které náš papoušek s oblibou celé hodiny pozoruje a pokřikuje na ně.

Obr. 25: Výhled, který má náš papoušek z okna vedle své klece.

Archiv autora.

Vhodné také může být umístění v různých prosklených verandách či zimních zahradách, pokud tam chovatel často pobývá. Nicméně zde (stejně jako při umístění v blízkosti okna) je nutné věnovat velkou pozornost vhodné teplotě. Zcela určitě musí mít papoušek v takových podmínkách možnost vyhledat zastíněnou část uvnitř svého obydlí. Zároveň je třeba přijmout opatření proti nárazu do skleněných ploch, pokud v takových prostorách papoušek létá. Jelikož klec slouží jako útočiště k odpočinku a ke spánku, měla by být na klidném místě, daleko od zdrojů hluku, jakými jsou reproduktory rádií, televizi a podobně. Stejně tak je třeba vyvarovat se při umístění různým mechanickým vibracím (např. není vhodné umístit klec na lednici).

Ještě než uvedu, jak si s naplněním uvedených potřeb poradí koncept Aviéry, dovolil bych si ocitovat několik výstižně napsaných vět Grega Glendella:

„Často se říká, že klec je pro papouška domovem, avšak tento příměr dost pokulhává, pokud nežijete pouze v jednopokojovém bytě. Papouškův domov by měl zahrnovat daleko víc než jen jeho klec. Mnoho problémů s chováním vzniká jen tím, že se u tak inteligentního ptáka, jako je papoušek, „předpokládá“, že po většinu dne zůstane ve své kleci, případně z ní bude každý den vypuštěn na několik málo hodin.“ [14]

S tímto tvrzením naprosto souhlasím, jak je ale z dříve uvedeného patrné, stále zde zůstává potřeba ochrany a soukromí. Obě tyto polohy je zapotřebí maximálně zohlednit.

Aviéra jako komplet bude obsahovat uzavíratelné obydlí i interiérový strom. Bude tedy naplňovat jak potřebu společenského vyžití, tak poskytovat soukromí a potřebnou ochranu v situacích, kdy je uzavření papouška zapotřebí. Zadní strana obytné části bude převážně neprůhledná, což bude i při volném umístění v prostoru (které se často jeví jako vhodné) simulovat umístění ke stěně a vytvářet tak pocit bezpečí. Tato plná stěna může sloužit také jako částečné zastínění obytného prostoru před

sluncem.

Zakoupením Aviéry obdrží zákazník kompletní produkt, který bude po nainstalování plně schopný okamžitého provozu. Součástí dodávky budou všechna potřebná bidla, misky, hračka, interiérový strom, podestýlka, rozprašovač a spousta dalších doplňků. Základní myšlenkou je, aby byl papoušek po pořízení co nejrychleji umístěn do již připraveného a plně funkčního obydlí, resp. celého funkčního obytného prostředí. Jedním z důležitých doplňků Aviéry bude také speciální transportní modul. Po zakoupení produktu tak bude chovatel vybaven všemi prostředky k tomu, aby mohl Aviéru nejprve nainstalovat ve svém bytě či domě a teprve poté se vydat s přepravním modulem pro papouška. Po příchodu domů pouze propojí transportní modul s obydlím Aviéry a otevřením vchodu mu umožní si přelézt. Poté vchod uzavře a transportní modul zase odpojí. To vše by mělo minimalizovat stres a papoušek by tedy měl mít možnost začít se v klidu seznamovat s novým prostředím.

Obr. 26: Dle Glendella průhlednou přeprávkou nic nezkazíme, pokud ji během cesty zakryjeme.

Zdroj: http://www.drsfostersmith.com/images/categoryimages/highdef/CC-34720-45738H_002-cage.jpg

V konceptu Aviéry je myšleno také na případ náhlé evakuace. Pokud nebude papoušek vycvičen k rychlému nástupu do transportního modulu, stále bude možné oddělit vrchní část obydlí Aviéry od podstavce a přenést ji i s papouškem (třeba i po schodech) do bezpečí. V případě bezbariérového interiéru půjde samozřejmě odvézt celé obydlí na kolečkách podstavce.

Dalším plánovaným doplňkem Aviéry, který vlastně souvisí s uzavíráním papouška do obydlí za účelem jeho ochrany, bude dostatečný počet samolepících štítků se symbolikou ve smyslu: „Mysli na papouška“ nebo „Podívej se na papouška“. Tyto samolepky bude možné umístit například na okna a dveře či ke kuchyňskému sporáku. Měly by chovateli připomenout, že ve spojení s činností, kterou se právě chystá dělat, je třeba nejprve ověřit, zda je papoušek uzavřen v obydlí.

Obytná část Aviéry je pro účely této diplomové práce pojata jako obydlí určené pro chov jednoho papouška. Aviéra jako celý koncept ale zároveň nikterak nevyklučuje možnost chovat papoušků více. Zakoupený set by pak ale musel být doplněn o další obydlí. Ta by se ale v rámci dodržení filozofie Aviéry měla samostatně prodávat pouze těm, kteří již Aviéru zakoupili. Stejně tak si dovedu před-

stavit kompletní Aviéru určenou pro pár papoušků. Obytná část této Aviéry by ale měla svá specifika, která jsou již zcela mimo rámec této diplomové práce.

2.2.5 Příjem potravy – krmivo, voda, vitamíny, minerály, písek

Potrava není pro papoušky pouze základní fyzickou potřebou, jejíž absence není slučitelná se životem. Z vlastních pozorování mohu potvrdit, že papoušci jsou tvorové nadmíru „mlsní“, obdobně jako lidé.

Někteří nezkušení chovatelé vycházejí často z mylné domněnky, že papouškům postačují jako potrava suché zrniny (semena), nebo se domnívají, že zrní má tvořit většinu objemu krmné dávky. Opak je pravdou – papouškům je zapotřebí poskytnout pestrou a vyváženou stravu. Pokud tak chovatel nečiní, bude papoušek zásadně strádat. Papoušek nemusí mít neustále k dispozici suchá semena, ale bez čerstvého ovoce, zeleniny a máčených luštěnin se neobejde. Krmné směsi pro papoušky s převládajícím podílem slunečnicového semene jsou jako hlavní podíl potravy nevhodné. Obsahují mnoho tuku a málo vitamínů a minerálů. Mnohé na trhu dostupné směsi jsou navíc pochybné kvality. Jak doporučuje Greg Glendell, test si může udělat každý sám. Postačí vybrat ze zakoupené směsi náhodně 100 semen, namočit je a nechat 4-5 dní klíčit. Po uplynutí této doby stačí spočítat semena, která nevyklíčila. U kvalitní směsi by to mělo být méně než 10 kusů (klíčivost cca 90%).[14]

Jak jsem již uvedl, při výběru potravy se nelze spoléhat na to, že papoušek nepozře něco, co je pro něj nevhodné nebo škodlivé. Papoušci jsou uzpůsobeni přijímat potravu s vysokým obsahem tuků a cukrů. Také v zajetí dávají proto tučným semenům mnohdy přednost. V přírodě jim to totiž umožňuje získat energii potřebnou pro stovky kilometrů letu. V domácím chovu ale tolik energie nespotebují. Z důvodu vysokého obsahu tuků bychom se též měli vyvarovat vysokých dávek ořechů. Některé potraviny jsou pro papoušky toxické – pozor zejména na avokádo (smrtelně jedovaté), ale také na čokoládu nebo kávu.[14]

Sestavení vhodného jídelníčku se liší dle konkrétního druhu papouška, doporučuji proto vždy prostudovat příslušnou literaturu, která nabízí potřebná specifika. Například australským papouškům můžeme poskytnout krmivo s větším podílem obilovin (proso, pšenice, oves, kukuřice atd.).

Jako náhrada pestrosti stravy jsou k dispozici takzvané pelety (extrudované granule), které sice obsahují vyvážený podíl všech potřebných látek a živin a mají i některé další výhody (například se nekazí, ačkoliv to platí jen pokud nejsou znečištěny, čehož se myslím při způsobu života papoušků dá jen obtížně dosáhnout), tyto extrudované granule jsou ale myslím vhodné pouze jako doplněk stravy. Greg Glendell k tomu výstižně říká, že je to obdobné, jako by nám někdo místo každého pokrmu naordinoval cereálie.[14] Jednou to nemusí být špatné, ale opakovaně by se to myslím velmi záhy stalo značně stereotypním. Opět cituji Grega Glendella:

„Peletované krmivo ptákům neumožňuje poznávat různé chuťové odstíny a struktury tak jako u přírodní potravy složené ze semen, ovoce a zeleniny.“[14]

Z vlastní zkušenosti vím, že papoušci si velmi rádi předloženou stravu důkladně prohlížejí a vybírají z ní různé kousky. Ty si pak odnesou na bidlo či na jiné místo, kde „hodují“. Nohu používají jako

ruku a z kousku, který drží, odlupují zobákem malé kousičky. Některá sousta vyhodí a jiná s chutí zkonsumují.

Vhodná strava by tedy měla zahrnovat nejen suché zrniny, ale i ovoce, zeleninu a také máčené a naklíčené luštěniny a v rozumném množství ořechy. A i když se to může zdát zřejmé, pro jistotu uvádím, že papoušek zcela nutně a vždy potřebuje čistou vodu! Stravu papouška je vhodné pravidelně doplňovat zeleným krmivem. Vhodně poslouží například ptačinec žabinec či smetanka lékařská, tedy rostliny běžně dostupné v naší přírodě. Dobré je také pravidelně připravovat papouškům míchané směsi – např. směs vaječnou. Můžeme do nich totiž přimíchat různé vitamínové a minerální přípravky (případně je možné těmito přípravky posypat ovoce, kapalné se zase přidávají do vody). Nemůže-li například papoušek na slunce, není schopen si vytvářet potřebný vitamín D3. Je tedy nutné mu jej poskytnout právě ve formě doplňků stravy. Zároveň je nesmírně důležité upozornit, že papoušek se při chovu v zajetí zcela jistě neobejde bez písku (v přírodě konzumuje např. různou zeminu apod.). Písek je zcela nezbytný pro trávení a papoušek jej musí mít trvale k dispozici! Papouškům se někdy dává k dispozici také minerální grit, který obsahuje různé minerální kameny, rozemleté skořápky a mušle a dřevěné uhlí. Jeho výhodou je, že si papoušek může sám vybrat látky, jež potřebuje.[17] Oblíbené jsou i sépiové kosti.

Obr. 27: Papoušci používají nohu k přidržení potravy.

Zdroj: http://www.birdsupplies.com/product_images/uploaded_images/african-grey-eating.jpg

Ze všech výše uvedených informací je jasné, že strava papoušků je extrémně pestrá. Obsahuje množství různorodých komponent. Jednotlivé složky je zároveň potřeba často střídat, abychom se vyhnuli stereotypům. Cílem je pestrá, ale zároveň vždy vyvážená strava. Tyto aspekty budou v designu Aviéry zohledněny v podobě jídelního stolu pro papouška. Jídelní set bude umístěn na boku obytné části a bude umožňovat výměnu krmiva bez otevření obydli. K dispozici bude minimálně 5 misek. (pozn. množství 5 misek doporučuje např. i Milan Bartl.[15]) První čtyři misky budou jakýmsi základem pro krmivo, které by měl mít papoušek k dispozici vždy - budou tedy určeny pro vodu, zrniny, ovoce/zeleninu a písek/grit. Do zbývajících misek bude možné servírovat různé směsi

(např. vaječná směs), naklíčené zrniny, zelené krmivo či rozličné lahůdky jako např. oříšky. Zaměření misek pro určitý druh krmiva nebude striktní, ale sama přítomnost jídelního stolu v konceptu Aviéry si klade za cíl evokovat v chovateli otázku, k čemu je tak velký počet misek určen, co do nich vložit. Oporou pak bude návod k použití Aviéry, ve kterém bude chovatel seznámen s výše nastíněnými základy správné výživy papouška, včetně podrobného seznamu vhodného ovoce, zeleniny a dalších složek krmiva.

2.2.6 Hygiena – zdraví papouška

Ačkoliv je udržení papouška v čistotě zcela zásadní pro jeho zdraví, je nutné si uvědomit, že udržování čistoty není jeho přirozeností a o hygienu se tak musí postarat především chovatel. Papoušci si sice pravidelně velmi důkladně čistí peří, jednotlivá pera si protahují zobákem, načechrávají si prachové peří a jemně si oštipují kůži na nohou. A pravidelně se koupou. Souvisí to s potřebou udržet peří v perfektní kondici.

Obr. 28: Probíráání peří. Archiv autora.

Dá se tedy říci, že v tomto ohledu jsou nadměru čistotní. To už ale neplatí ve vztahu k okolnímu prostředí. V přírodě papoušek příliš nedbá na to, kam odpadávají zbytky potravy, přírodní prostor je extrémně veliký a odpad sežerou jiná zvířata nebo ztleje. A podobně se bude papoušek chovat i při pobytu v zajetí. V uzavřeném a značně prostorově omezeném obydlí člověka bude ale toto přirozené chování papouška znamenat problém. Odpad a exkrementy jsou koncentrovány na malém prostoru a zdravotní rizika tím narůstají. Vhodný design obydlí může při udržování čistoty částečně napomoci. Vyprazdňování papouška je naprostou přirozeností, tu je třeba akceptovat, ale trus je zároveň zdrojem choroboplodných zárodků, které se mohou stát pro papouška zdrojem nákazy. Obydlí (a vlastně celý papouškem obývaný prostor) je nutné pravidelně čistit, odstraňovat z něj zbytky trusu. Bidla je nutné denně omýt, jinak si papoušek ušpiní při přecházení po nich nohy, které používá k přidržení potravy. Celou klec je zapotřebí přibližně 1x měsíčně vydezinfikovat (používají se k tomu například speciální potravinářské dezinfekční roztoky, které nejsou pro papoušky škodlivé i při

nedostatečném omytí).[15] Papouškům je nutné pravidelně měnit vodu, odstraňovat nezkrmené ovoce, zeleninu či namáčené zrniny, aby se nezačaly kazit. Zejména v teple k tomu může docházet poměrně rychle. Krmivo a voda by měly být co nejvíce chráněny před znečištěním trusem. Toho se dá dobře dosáhnout vhodným prostorovým rozvržením bidel nebo použitím krmítek. Dno klece by mělo obsahovat podestýlku, která absorbcí co nejrychleji vysuší trus. Osvědčilo se nám také poskytnout papouškovi kus tvrdšího papíru, o který si pravidelně čistí zobák od zbytků jídla. Zobák si nejprve důkladně otře zvenku a poté si kousek kartonu odtrhne a použije jej obdobně jako lidé používají zubní kartáček.

Obydlí Aviéry bude vybaveno krytým jídelním stolem s miskami umístěnými vně obytného prostoru, čímž by mělo být krmivo v maximální možné míře chráněno před dopadem trusu. Spodní zásobník na dně obytné části Aviéry bude mít potřebnou hloubku k nasypání dostatečné vrstvy absorbčního steliva. Přední otevírací stěna pak zabezpečí snadný přístup chovatele do všech částí obydlí za účelem čištění.

2.2.7 Koupání

Je nejen nezbytné pro hygienu a zdraví papouška, je pro něj i oblíbenou zábavou. Spolu s probíráním peří a odpolední „siestou“ patří k základním denním aktivitám papoušků. Potřeba koupání a její četnost je odvislá od druhu papouška a též jeho individuality. V přírodních podmínkách se někteří papoušci sice koupou přímo ve vodě, ale většina se vlastně sprchuje.[14] To je dáno podmínkami v pralese, kde jsou často vystavováni intenzivním krátkodobým dešťům[11] či se otírají o mokré listy stromů[15]. Nejde o činnost bezúčelnou, časté koupání zabezpečuje zachování kvality peří v perfektním stavu, což má zásadní vliv na kvalitu letu a také na ochranu proti povětrnostním vlivům[14]. Papouška bychom neměli koupat večer před spaním, je nevhodné, aby šel spát mokrý[15][11]. To mohu potvrdit z vlastní zkušenosti, papoušek musí mít čas proschnout a teprve poté si začne probírat peří, čímž se dle mého názoru teprve obnoví termoregulační schopnost. Ke koupání – resp. sprchování či rosení - je vhodné použít např. rozprašovač na květiny s odstátou nejlépe nechlorovanou vodou[11][15] určený pouze pro účely koupání našeho papouška (kupme zcela nový, neboť zbytky hnojiv či jiných chemikálií by byly pro papouška toxické). Papouška je vhodné koupat 2-3x týdně, dle jeho potřeby i vícekrát[11]. Někteří chovatelé používají sprchu, nicméně použití rozprašovače je lepší variantou, neboť papoušek si při rosení sám může nastavit intenzitu promočení stažením či načechráním peří - na rozdíl od silného proudu ze sprchy či z vodovodní armatury. S rosením je vhodné začínat jen zlehka, než si na něj papoušek zvykne. Zpočátku může mít obavy například i z tvaru či nevhodné barvy rozprašovače, ale jakmile si zvykne, bude již koupání vyhledávat pravidelně s nadšením.

Obr. 29: Tento papoušek zřejmě dává přednost koupání v misce.

Zdroj: <http://www.wallsfeed.com/wallpapers/2013/01/Bathing-Parrot-720x1152.jpg>

Důležitosti koupání a sprchování se věnuje také článek Mirky Šamalové v časopise Papoušci:

„... každý papoušek má vodu rád, i když třeba v různé podobě – ať už jako koupel v misce, sprchu nebo prolézání v mokré trávě. Je na každém chovateli, aby papouškovi zajistil i tuto možnost a nestaral se jen o jeho základní životní potřeby, jako je krmení.“ [18]

Všechny uvedené poznatky mohou potvrdit i z vlastních pozorování, o koupání našeho vlastního papouška se zmiňují v příslušné části této práce. Z mých poznatků vyplývá, že koupání středních a větších papoušků není vhodnou aktivitou k provádění uvnitř obydlí, proto nebude ani Aviéra obsahovat žádné „koupaliště“, které bývá často součástí klecí pro malé papoušky. (Pozor – nezaměňovat s miskou na vodu k pití, ta samozřejmě součástí Aviéry bude!). Jako místo pro koupání by mohl samozřejmě sloužit interiérový strom Aviéry či obydlí Aviéry, nicméně z důvodu nevhodnosti častého a velmi intenzivního máčení doporučuji provádět koupání zcela mimo ně. Stejně tak návod připojený k Aviéře při zakoupení bude k pravidelnému koupání papoušků vybízet.

2.2.8 Slunění

S kvalitou opěření a celkovým zdravím papouška souvisí i potřeba slunění. Papoušek by měl mít možnost pobývat na slunci, je to důležité pro tvorbu vitamínu D3, který napomáhá vstřebávání vápníku. [15] Vždy, i tehdy je-li obydlí v interiéru, mělo by být umístěno tak, aby se jeho obyvatel mohl slunit, ale i se schovat do stínu. Ačkoliv bychom se mohli mylně domnívat, že původem tropičtí ptáci snesou velký žár, dle Bartla je opak pravdou: v přirozeném prostředí pralesa totiž tráví mnohdy čas ukrytí hluboko v korunách stromů. [15] Aviéra zohledňuje tyto nároky v podobě mobilního podstavce, který bude umožňovat její případné vyvezení do exteriéru, stejně jako v podobě plně zadní lamelové stěny, která zabezpečí částečné zastínění ať už v exteriéru nebo většinou uvnitř lidského obydlí.

2.2.9 Čisté prostředí bez exhalací

Papoušek potřebuje pro svůj život čisté prostředí - v maximální dosažitelné míře prosté nebezpečných exhalací. Splnění tohoto požadavku může vlastní design asi jen těžko ovlivnit, je zejména na odpovědnosti každého chovatele. Mezi škodlivé výpary patří zejména teflonové páry (papoušek

by tedy neměl být umístěn přímo v kuchyni) a také exhalace z kouření. Na vysoké škodlivosti kouření pro papoušky se shoduje mnoho odborníků a obdobná poučení najdeme v knihách Annete Wolterové[19], Milana Bartla[15] či Rosemary Low, která například upozorňuje, že kouření je pro papoušky z důvodů specifik jejich dýchacího systému ještě mnohem toxičtější, než pro člověka. [11] Design Aviéry zmíněnou potřebu zohledňuje v tom směru, že celý komplet bude poměrně objemný a půjde jej tedy obtížně vměstnat např. do malé uzavřené kuchyňky, kde by byl papoušek vystaven nejen případným výparům, ale též dalším nebezpečím jako otevřenému ohni či vařící se vodě. Design Aviéry bude tedy v tomto smyslu navádět spíše k použití ve větších a vzdušných prostorech. Dalším pomocníkem pak budou univerzální samolepky se symbolem papouška dodávané jako součást produktu při zakoupení. Mohou pomoci třeba kuřákům, kteří si je budou moci například nalepit na krabičku cigaret jako upozornění na nutnost změny svých dosavadních návyků v době po pořízení papouška. Nejen kouření (vdechování kouře) může být pro papouška smrtelné (předčasná smrt z důvodu poškození dýchacích vaků), ale také rozžvýkání cigarety a následné pozření pro něj může mít fatální důsledky.[11]

2.2.10 Obrušování dorůstajících částí těla (dráčky, zobák) – okusování, šplhání

Poskytnutí podmínek, které umožní úspěšné obrušování dráček a zobáku, je velmi podstatným faktorem. Důležitá jsou preventivní opatření, neboť náprava škod je pro papouška značně traumatizující a mnohdy i bolestivá. Náprava totiž vyžaduje invazivní zásahy, což pro papouška nebude vůbec příjemné. Při stříhání nebo pilování dráček je totiž většinou nutné chytit papouška do ručníku, což je již samo o sobě stresující. Protože do dráčku zasahuje žilka, je zde také značné riziko poranění s následným silným krvácením, pokud je ustřižena příliš velká část dráčku. V případě přerostlého zobáku je již nutný zásah veterináře. Pokud ale dochází k pravidelnému uspokojení potřeby okusování, pokud má papoušek dostatek příležitostí ke šplhání a má k dispozici vhodná bidla, k přerůstání dráček a zobáku vůbec nedojde.

Odborníci se shodují, že zastříhování dráček je nejlépe se zcela vyhnout. Je-li třeba dráčky zastříhovat, je to většinou důkazem toho, že papoušek nemá dostačující podmínky, že nemá dostatek vhodných povrchů.[11] Dráčky a zobák sice papouškům průběžně dorůstají, obdobně jako lidem nehty. Při pobytu na vhodných bidlech ale dochází při svírání drápy zároveň k jejich průběžnému obrušování. Obdobně se dráčky brousí při šplhání. Stejně tak při ohlodávání dřevěných bidel a hraček (a samozřejmě při louskání semen a ořechů) dochází k obrušování zobáku.

Nejlepším řešením je poskytnout papouškovi vhodná bidla, nejlépe důkladně omyté čerstvě nařezané větve ovocných či listnatých stromů různých průměrů i s kůrou. Tu papoušek dráčky brzy seškrábe.[11] V prodeji jsou za účelem broušení také různá bidla s brusnými povrchy připomínající smírek či brusné podložky na dno klece. Při jejich výběru musíme být nadmíru ostražití, neboť mohou odřít či vysušovat kůži na nohou papouška. Pokud nejsou z přírodních materiálů, pak bych se jim osobně raději vyhnul (např. brusná bidla cementová). Vhodné mohou být například bidla ze dřeva kávovníku s nástřikem písku. Při jeho pozření si papoušek nemůže ublížit, písek naopak napomáhá trávení, navíc dochází i k obrušování zobáku. Zcela určitě by tato speciální bidla měla být poskytnuta papouškovi jen jako minoritní doplněk dalších bidel a povrchů. Klasická dřevěná bidla,

nejlépe z větví stromů, by vždy měla převládat.

Při volbě bidel bychom se vždy měli snažit o maximální rozmanitost. Papoušek by měl mít k dispozici bidla rozličných průměrů, aby si mohl procvičit prsty. Některé druhy ptáků mají v oblibě též vertikální bidla.[11] Nohy papoušků jsou vybaveny blokačním mechanismem, který umožňuje sevření podkladu, na kterém pták sedí, s minimálním zapojením svalů. Ten funguje nejlépe, pokud prsty téměř obepínají celý obvod bidla.[14] Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že si papoušek často vybere tenčí bidlo, než bychom čekali. To platí zejména pro účely spánku, resp. nocování. Jindy však rád posedí na místech, kde má prsty více rozevřené. Pokud tedy poskytneme papouškovi více bidel na výběr, určitě nic nezkažíme. Bude tak mít také dostatek dřeva ke štípání.

Obr. 30: Prevence je lepší nežli léčba.

Zdroj:[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/Scarlet_Macaw_\(Ara_macao\)_-chewing_wood.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/Scarlet_Macaw_(Ara_macao)_-chewing_wood.jpg)

I tento důležitý aspekt života papoušků Aviéra zohledňuje. Speciální držák umožní aplikaci bidel z čerstvě nařezaných větví o různých průměrech, součástí dodávky bude vedle dřevěných bidel také bidlo s kukuřičným či jiným nástřikem s papírovým jádrem jako inovační prvek při chovu papoušků, papouščí interiérový strom bude skýtat dostatek příležitostí ke šplhání, ale také k okusování a štípání dřeva. Prvotní dodávka bude obsahovat taktéž hračku složenou z dřevěných prvků. Při použití Aviéry by tak mělo docházet k přirozenému obrušování drápků i zobáku. Proto nebude nutné papouška stresovat zbytečnými veterinárními zásahy, což se opět slučuje s dříve vytyčenou filozofií Aviéry.

2.2.11 Sexualita, reprodukce

Chováme-li pouze jednoho papouška, měli bychom počítat s tím, že i když nemá ptačího partnera, stejně se projeví jeho zájem o reprodukci a jeho sexualita. Myslím, že je to pro chovatele ocenění. Papoušci totiž projevují snahu zahrnout jen pokud vyhodnotí stávající podmínky jako vyhovující, jako umožňující zdárný odchov mláďat. Většinou si jako sexuálního partnera papoušek vybere jednoho z členů domácnosti, ale z mé zkušenosti to není nikterak striktní, jakkoliv náš papoušek upřednostňuje mou ženu. Potřeba reprodukce zůstane při chovu jediného papouška trvale nenaplně-

na, Aviéra k tomu nemůže přispět, důsledek je dán původním rozhodnutím člověka. Oponovat lze tím, že hnízdění a snůška jsou pro samice značně vysilujícími, dokonce život ohrožujícími (uvíznutá vejce, výhřezy pohlavních orgánů atd.)[11]. A ačkoliv se nechci dopouštět antropomorfismu – u člověka také není důsledkem každého pohlavního styku potomek. Stejně jako u ptáků neustí každý pokus v oplodnění vajíčka. Osobně se domnívám, že samotné sexuální potřeby papoušků tedy naplnit můžeme. Dokládá to i Miloslav Josefovič, když o svém papouškovi píše:

„Dokonce i své sexuální uspokojení vyřešil prostřednictvím mého zápěstí, o něž se horlivě tře bříškem.“[1]

Samečkům můžeme myslím dopřát obdobné aktivity bez obav. U samic bychom měli být nadměrně citliví a opatrní. Na rozdíl od samečků, u nichž se většinou jedná o různé podoby již popsaného tření, samičky zaujmou speciální pozici se zakloněnou hlavou a vyžadují hlazení po zádech a v peří pod zobákem. Musíme dát pozor, abychom se nechtěně nedotkli kloaky, samička by si to mohla vysvětlit jako úspěšné oplodnění, což by mohlo spustit snůšku, které se samozřejmě chceme vyhnout, neboť samičku jen vysílí. Pokud papoušek vejce snese, literatura doporučuje mu je nebrat a nechat jej sedět na vejcích, dokud se tím neunaví, protože opak by mohl vést k eskalaci snášení, k jakémusi chronickému kladení[11]. Poněvadž je Aviéra určena pro umístění pouze jednoho papouška a nikoliv páru, nebude tedy obsahovat hnízdní budku ani nic, co ji připomíná, aby to v samičce neevokovalo snášení vajec.

Obr. 31: Andulky vlnkované při páření. Archiv autora.

Co říci závěrem této kapitoly? Při neuspokojení jeho základních potřeb je papoušek apatický, trhá si peří, pronikavě křičí či dokonce umírá. Takový tvor určitě nebude ozdobou, jak si to mylně ten, kdo si jej pořizoval, představoval. Chci zdůraznit, že papoušek je určitým "břemenem" a jeho pořízení je třeba vždy velmi pečlivě zvážit. Papoušek bude dělat svému chovateli radost jen tehdy, budou-li uspokojeny nejen jeho fyzické, ale též psychické potřeby. Poskytnutí kvalitního materiálního zázemí v podobě Aviéry nikdy nebude vším. Mnoho toho zůstává na chovateli: pravidelná komunikace, krmení, čištění a tak dále. Pokud se papouškovi intenzivně věnujeme, dokáže být úžasným společníkem a vystačí si ve vztahu s člověkem sám. Pokud na to nemáme dostatek času, je vhodnější jeho koupi zvážit nebo případně pořídit pár, aby se necítil osamocen. Nejpodstatnější je živého tvora

nenásilnit, ale poskytnout mu co nejlepší podmínky. Pak se sám kreativně rozvine a my budeme těžit z jeho spontaneity a přirozenosti, čímž nám naši péči mnohonásobně vynahradí. Věřte mi, že to za to stojí!

2.3 Naplnění potřeb chovatele

Vycházím-li z předpokladu, že zodpovědný chovatel si pořizuje papouška proto, že s ním chce žít v symbiotickém vztahu a že chce těžit z jeho spontaneity, pak by se základní potřeba chovatele dala asi pojmenovat „potřeba naplnit přirozené potřeby papouška“. Je evidentní, že ve vztahu papoušek/člověk musí být právě chovatel tou rozumnou bytostí, která vytváří vhodné životní podmínky. Pokud budou chybět, papoušek se nemůže prostě „sebrat“ a odletět hledat jiné zdroje, jak by to zřejmě udělal v přírodě. I když je papoušek v domácí péči, stále jde o „zajetí“. Proto vnímám potřeby papoušků jako základ.

Potřeby papoušků byly detailně rozebrány v předchozích odstavcích a potřeby chovatele jsou na ně úzce navázány. Nemá smysl se opakovat, proto v následujícím textu jen stručně zmíním potřeby chovatele, tentokrát především z jeho hlediska. Určitě bych nechtěl, aby toto vydělení od potřeb papoušků vyznělo jako sobecký postoj chovatele. Jak jsem již napsal, naprostá většina potřeb chovatele vychází z uskutečňování potřeb papouška. V kontextu celého designu ale nelze opomenout ani to, jakým způsobem k tomu dochází. Kvalitní design by měl napomoci chovateli k tomu, aby uskutečňování těchto potřeb bylo co nejsnadnější. Komfort obsluhy může znamenat nejen dobré podmínky pro papouška, ale také spokojeného chovatele a více času pro společné zážitky. Je vcelku paradoxní, že samotná estetika obydlí, lidmi tak často preferovaná, je asi jedinou entitou, jejíž nedokonalost či absence nebude papouškovi příliš vadit. Z hlediska chovatele ji však nelze opomenout.

Potřeby chovatele by se pro zjednodušení daly začlenit do následujících skupin:

- **sociální interakce s papouškem, pozorování jeho života**
- **udržování čistoty, provoz obydlí**
- **transport papouška**
- **ochrana**
- **estetické aspekty**

Sociální interakce s papouškem se prolíná celou filozofií Aviéry. Zakoupený komplet bude tedy i chovateli poskytovat dostatek příležitostí s papouškem komunikovat a pozorovat jej. Instalaci do interiéru bytu/domu bude mít chovatel volnost při výběru nekonfliktních stanovišť, bude na něm, kam aplikuje jednotlivé držáky s bidly, kam umístí obydlí a strom. Na jedné straně tak díky poskytnutí náhradních objektů zabrání nechtěnému ničení věcí, na straně druhé se životní prostředí papouška dokonale prolne s jeho. Ke komfortu v tomto ohledu může přispět i s Aviérou dodávaný systém držáků, který umožní tvorbu bidel z čerstvě nařezaných větví.

Důležitým aspektem je udržení čistoty, a to nejen s ohledem na hygienu papouška, ale také na čistotu interiéru domu. Obydlí Aviéry i interiérový strom budou vybaveny lapačem spadáných nečistot, jakými jsou zbytky potravy, odštípané dřevo a trus. Absorbční stelivo v zásobníku na dně obydlí

umožní rychlé sesbírání trusu. Zdrsňená podlaha by měla zabránit nadměrnému hrabání a vyhazování materiálu z obydlí do interiéru. Celo-otevíratelná přední stěna umožní chovateli dostat se dovnitř obydlí ke snadnému omytí bidel a hraček. Venkovní přístup k jídelnímu stolu umožní snadné doplnění krmiva a pochoutek i několikrát během dne bez nutnosti obydlí otevírat. Misky jídelního setu půjde vyjmout a omýt v kuchyňském dřezu. Bidla, která by pro silné znečištění nešlo umýt, nebo silně poškozená bidla půjde díky speciálním držákům lehce nahradit čerstvě uříznutou větví či jiným bidlem. Do podstavce obytné části Aviéry bude začleněna polička či skříňka, kterou bude možné využít k uložení zásob krmiva a různých pomůcek pro chovatele.

Hledisko mobility bude zohledněno v podobě transportního modulu, který bude součástí nově zakoupené Aviéry. Tento transportní modul usnadní manipulaci s papouškem již při jeho pořízení. Následně jej bude mít chovatel k dispozici pro převozy ptáka k veterináři či do jiných destinací, případně pro potřeby evakuace. Stejně tak zohledňuje mobilitu pojízdný podstavec, který například umožní snadné přemístění obydlí po interiéru či třeba jeho vyvezení ven na slunnou terasu. Obytná část bude pro účely snadné manipulace s ní oddělitelná od podstavce.

Uzavíratelné obydlí Aviéry poskytne možnost uzavřít papouška ve chvílích, kdy člověk provádí činnosti, které jsou pro papouška rizikové (např. vaření či větrání okny). Chovatel bude moci v klidu tyto činnosti uskutečnit a přitom být stále v kontaktu s papouškem. V prvních týdnech po pořízení papouška poskytne obydlí chovateli také ochranu před klovnutím díky bezkontaktnímu způsobu výměny krmiva.

Na závěr ještě estetický aspekt, který je pro člověka také důležitý. Nenásilné začlenění Aviéry do stávajícího vzhledu interiéru jistě přispěje k lepšímu prolnutí světa papouška a člověka. Aviéra respektuje funkčnost vymezenou potřebami papouška a chovateli se snaží nad rámec funkčních potřeb přinést také estetickou hodnotu. Do gabionového koše interiérového stromu bude možné naskládat kamenivo v barevném odstínu ladícím s interiérem. Nerezový částečně reflektivní materiál obydlí a držáků je nekonfliktní s většinou interiérů. Zadní plná stěna obytné části Aviéry poskytne variabilitu při umísťování obydlí, které nebude muset být jen u stěny, ale půjde jej umístit i ve volném prostoru, bude-li to v daném interiéru více vyhovující. Boční mřížoví obydlí bude mít dekorativní charakter a tvarové řešení všech součástí bude v rámci funkčnosti proporčně a esteticky vyvážené.

*Obr. 32: Pokud papouškovi vytvoříme příjemný domov,
projeví svou náklonnost i nám lidem.
Zdroj: <http://i.imgur.com/vBL89fH.jpg>*

V tomto oddíle diplomové práce byla tedy vymezena východiska pro vznik kvalitního designu zvoleného produktu a nastíněny jejich odezvy ve vlastním designovém návrhu. Nyní se pojdme podívat, jak zmíněné potřeby reflektuje stávající nabídka na trhu.

3 PRŮZKUM AKTUÁLNÍ NABÍDKY NA GLOBÁLNÍM A LOKÁLNÍM TRHU

V souladu s výše nastíněnými podmínkami, které je třeba splnit pro plnohodnotný život papouška v zajetí, se pokusím zjistit, jaké výrobky jsou v současnosti na trhu dostupné. Zaměřím se jak na nabídku na trhu globálním, tak na nabídku v ČR.

3.1 Záměr průzkumu – inspirační zdroje a eliminace chyb

Nejprve se budu soustředit na obecné zorientování se v celé nabídce s cílem nalézt přímé výrobce klecí a voliér a zjistit podrobnější informace o nabízených produktech. Následně uvedu hlavní výrobce či produktové značky, které se mi podařilo najít, stejně jako uvedu i ty třeba méně důležité producenty, jejichž výrobky mne ale něčím zaujaly a považuji je za zajímavé, nekonvenční nebo třeba odstrašující. Zároveň vyberu a okomentuji několik výrobků, které budu považovat za vhodný příklad pro demonstraci kladů nebo záporů současné produkce. Budu se zaměřovat jak na nedostatky, či dokonce na nevhodnost použití daných výrobků pro chov papoušků, stejně jako na výrobky, které shledávám vhodnými pro bydlení pro papouška a které tedy mohou posloužit jako inspirační zdroje.

Průzkum bude zacílen zejména na produkty, které spadají do stejné kategorie výrobků, jako je mnou navrhovaný produkt (obydlí pro jednoho papouška), ačkoliv jako příklad vhodnosti/nevhodnosti výrobků samotných nebo i jejich konstrukčních součástí mohou dobře posloužit i produkty určené pro menší (resp. větší) papoušky. Tento průzkum by měl napomoci vyvarovat se ve vlastním designovém návrhu notorických chyb, které mohou být dány opakováním zaběhnutých schémat či kulturními zvyklostmi. Zároveň bude myslím možné využít již vynalezených pozitiv a rozpoznaných vhodných konstrukčních a technických řešení jako výchozího bodu pro inovace a další vylepšení produktu. Cílem průzkumu je tedy objevit klady a zápory současných výrobků, následně se vyvarovat negativ a kladné stránky naopak využít a zakomponovat do nového konceptu (samozřejmě s ohledem na případnou patentovou ochranu). Průzkum by tedy měl přispět k vytvoření produktu, který se pokud možno odlišuje od stávající nabídky a stane se ještě lepším, vhodnějším a příjemnějším obydlím pro chovaného živého tvora. *(pozn.: Jak je z výše uvedeného zřejmé, tento průzkum si neklade za cíl taxativně vyjmenovat veškeré výrobce či veškeré výrobky vyskytující se na trhu.)*

3.2 Globální trh

Průzkum probíhal v měsících dubnu a květnu 2013. Nejprve jsem se zaměřil na prostudování nabídky na globálním trhu. Zdrojem informací bylo prostředí internetu.

3.2.1 E-shopy

V prvotním vyhledávání jsem objevil nesčetné množství e-shopů s chovatelskými potřebami a dokonce e-shopy specializované přímo na klece pro papoušky. Jednalo se o obchody operující převážně na americkém trhu. Záměr vystopovat přímé výrobce se však ukázal jako vcelku obtížný úkol. Nabízené výrobky byly v různých e-shopech často značeny odlišně, přestože se vizuálně jednalo zcela evidentně o identický produkt. Mohlo jít o výrobek stejného výrobce pod jiným

prodejním označením, případně se mohlo jednat o výrobek vyráběný různými výrobci na základě licence, či mohlo jít dokonce jen o pouhou kopii značkového produktu.

Obr. 33: Identický výrobek nabízený pod různými obchodními názvy.

Jediným pojátkem je výrobce A&E Cage Co. Nebo snad A&E Cages?

Zdroj: <http://www.bird-supplies.net/classico-dometop.htm> a <http://www.radiofence.com/high-rise-dome-top-cage/>

Na tomto místě bych rád vysvětlil mou snahu o identifikaci přímých výrobců. Vycházela nejen z potřeby zorientovat se v nabídce a eliminovat výše zmíněné duplicity, ale byly zde i další hlubší důvody. V první řadě by nemělo smysl procházet nabídky stovek internetových obchodů a opakovaně nalézat stále stejné produkty. Stránky e-shopů tak měly posloužit hlavně jako vodítka ke zdroji, ať už v podobě konkrétních výrobců nebo alespoň konkrétních produktových značek. Hlubším důvodem pak byla má domněnka, že na stránkách výrobců nejspíše najdu podrobnější, přesné a garantované informace o kvalitě produkce, detaily o zdravotní nezávadnosti, různé atesty, specifikace materiálů, popis výhod daného výrobku a podobně. Tyto informace jsou mi zcela zásadní, neboť kvalitu výrobku netvoří jen jeho vzhled, ale též použité materiály, technologie, kvalita dílenského (strojního) zpracování, dostupnost návodů k použití atd. A u výrobku, který má sloužit jako obydlí pro živého tvora, je pak klíčovým aspektem zdravotní nezávadnost a bezpečnost.

V některých e-shopech jsem sice našel u nabízených výrobků informaci o značce, ale jelikož často šlo o značku pro mne neznámou, cítil jsem potřebu ověřit si, že tato značka není jen pouhým logem, ale že skutečně garantuje jistou úroveň kvality. Ke cti některým internetovým obchodům slouží, že na svých webových stránkách uvádějí k nabízeným produktům množství rozmanitých rad a doporučení. Nalezl jsem například doporučení pro volbu vhodné velikosti klece dle druhu papouška, informace o důležitosti použití netoxických práškových barev k povrchové úpravě včetně upozornění na škodlivost zinku a olova, informace o vhodnosti použitých materiálů, rady pro vhodnou volbu roztečí mříží a síly drátů či informace o problematice vrtaných/svařovaných spojů. U jednotlivých značek klecí pak internetové obchody často uvádějí další detailnější informace a poskytují slovní ujištění o jejich kvalitě, či dokonce garantují, že nikdy neprodají výrobek, který by mohl papouška jakkoliv zranit. Je to ale dostačující?

Když jsem se snažil ověřit si deklarované informace z jiného zdroje, nebylo to zrovna jednoduché. Jedna z uvedených rad například vybízela kupujícího, aby se dotázal, jaká opatření provádí výrobce k zamezení použití toxických látek při výrobě jeho produktů. Ukázalo se, že má intuice, která mne od začátku vybízela k jasné identifikaci výrobce, se ukázala jako správná. Je sice chvályhodné, že

internetové obchody nabádají zákazníky k zodpovědnému chování při volbě produktu, ale k tomu by mohly sami napomoci například tím, že u výrobku bude jasně uveden zdroj, kde je možné si informace ověřit. Mohl by to být přímo web výrobce (samozřejmě za předpokladu, že by tam sám výrobce tyto informace uváděl), popřípadě web značky, či nejlépe přímo link na závazné dokumenty jako jsou atesty o nezávadnosti. Bez jasně definovaných vlastností může jít stejně tak o kvalitní výrobek splňující vysoké standardy (ale proč by někdo klady svých výrobků utajoval) jako o výrobek nekvalitní a závadný. Alespoň určitou zárukou těchto vlastností by mohl být jasně deklarovaný výrobce či značka.

3.2.2 Úvaha o ochraně trhu klecí a voliér

Uvedená zjištění mne přiměla k úvaze, jak je vlastně chráněn trh s klecemi. Vzhledem k tomu, že i při mém podrobném zkoumání jsem měl problémy se rychle zorientovat v nabídce a zjistit dostatek adekvátních a důvěryhodných informací o nezávadnosti a vhodnosti produktu, začal jsem přemýšlet, jak je má zjistit spotřebitel. Jak je chráněn on, respektive v konečném důsledku papoušek? Existují vůbec nějaké zákonné předpisy či normy, které by zamezily importu závadných výrobků na lokální trhy a které by zaručily, že zdravotně závadný výrobek nebude vůbec možné zakoupit? Při současných trendech nelze přehlížet skutečnost, že velká část produkce může být vyráběna na asijských trzích. To by sám o sobě nemusel být problém. Ale vzhledem ke známým případům toxicity některých čínských produktů určených pro děti (hračky, zubní pasty) bych se nedivil, kdyby situace na trhu produktů pro zvířata byla ještě horší. U výrobku takového charakteru, jakým je obydlí pro živého tvora, určitě nejde jen o vzhled, o design a konstrukci. Je zde množství na první pohled skrytých aspektů. Při výrobě mohou být například používány toxické látky a příměsi či zcela nevhodné materiály. Nekvalitní dílenské zpracování může zanechat různé otřepy a ostré hrany. V různých zemích mohou platit různé normy pro škodliviny či dokonce může být výroba ovlivněna různými kulturními zvyklostmi a postoji k živým tvorům. A to vše může v důsledku znamenat pro papouška značná zdravotní rizika!

Odborná literatura uvádí množství legislativy, která papoušky chrání. O příkladech jsem hovořil již v úvodu této práce. Pěkný přehled publikuje například také Milan Bartl ve své knize ŽAKO Papoušek šedý[15]. Dle mého zjištění se ale bohužel jedná pouze o legislativu zastřešující ochranu zvířat či chov, nikoliv o normy regulující klec jakožto výrobek samotný. Informace o normách pro klece jsou poměrně kusé. Například podle webových stránek českého výrobce klecí – firmy TERRA INTERNATIONAL – v ČR takové normy neexistují. Cituji:

„Proč se s tím nic nedělá? Je to stejné jako u zákonů pro lidi – v 40. a 50. letech se samozřejmě vědělo o zdravotní závadnosti těžkých kovů, ale než se limity prosadily do zákonů, trvalo to ještě několik let. Dnes máme pro lidi (ve vyspělých zemích) již zákonem garantované maximální množství těžkých kovů ve výrobcích, ale pro papoušky takový zákon ještě není.“ [20]

Potvrzují to i slova MVDr. Veroniky Grymové, nalezená v jejím článku na webu www.zvirataazdravi.cz:

„Zdravotní nezávadnost klecí není u nás zohledňována žádným předpisem či normou. ... Běžné jsou konstrukční vady, škvírky tvořící pasti na prsty a nohy, hračky zajišťující dokonalé oběšení jejich pta-

čího uživatele, trčící šroubky, ostré hrany zraňující jazyk a nohy papoušků.“ [21]

Jde sice o článek z roku 2008, ale ať už je informace o absenci norem stále aktuální či nikoliv, vidíme, že situace není vůbec přehledná. Při dalším pátrání jsem na webu terraint.eu našel alespoň následující sdělení. Opět ale žádná zmínka o konkrétních normách:

„V Evropě je situace jiná, jelikož existuje účinný způsob řízení jakosti ISO, není možné, aby se na trh dostaly komponenty zdravotně závadné.“ [20]

Za dobrý počín považuji, že zmíněná firma TERRA INTERNATIONAL nabízí provedení expertízy nezávadnosti jakékoliv používané klece (ověření přítomnosti těžkých kovů) v laboratořích Ústavu fyzikálního inženýrství VUT v Brně.[20]

O nutnosti zavedení norem pro klece, v tomto konkrétním případě normy pro klece na tuzemských ptačích burzách, svědčí také tento článek na serveru Ararauna.cz: [2]

<http://www.ararauna.cz/2013/12/zavedme-standardy-pro-velikost-kleci-na-ptacich-burzach-navrhuje-asociace-chovatelu-exotickeho-ptactva/>

Zarážející je zejména skutečnost, že jde o normu, která cílí na samotné chovatele. Ti sami sebe mnohdy pasují do role jakéhosi etalonu správného přístupu k papouškům a veřejnost k nim mnohdy také jako k autoritě vzhlíží, asi obdobně jako mnohdy mylně považuje za autoritu personál v obchodech se zvířaty. Věřím, že těch uvědomělých a citlivých chovatelů je snad většina. Bohužel ze zmíněného článku vyplývá, že určitá přirozená samoregulace zde nefunguje. A proto je myslím zapotřebí příslušné normy, která „oddělí zrno od plev“. Určitě to bude pro chovatelské odvětví přínosné. Ti bezohlední chovatelé stejně jen vytváří špatné jméno všem ostatním a ti opravdu erudovaní a citliví se nemají čeho bát. Zdá se, že podobný názor má také předseda nové Asociace chovatelů exotického ptactva (ACHEP), který vyrazil do boje se zavedenými nešvary. Cituji z článku:

„Hygienické podmínky na ptačích burzách jsou příšerné, je čas, abychom se přiblížili standardům podobných akcí v zahraničí,“ prohlásil na sobotní ustavující konferenci ACHEP její novopečený předseda Ladislav Žoha. Chování prodejců na tuzemských ptačích burzách přitom kritizuje dlouhodobě, naposledy veřejně na podzimním semináři časopisu Papoušci v Jihlavě, kde shrnul základní nešvary chovatelů papoušků v Česku, včetně majitelů ochočených ptáků. [2]

Článek dále uvádí:

„Asociace chce zároveň ve spolupráci s organizátory burz zlepšit hygienické podmínky, v nichž jsou ptáci nabízeni a přepravováni. Vážně přitom zvažuje přímou spolupráci s veterináři, kteří by měli na dodržování základních hygienických pravidel dohlížet. ACHEP chce spoléhat především na soukromé veterináře, protože zástupci Státní veterinární správy většinou účast na podobných aktivitách odmítají.“ [2]

Z uvedeného se lze domnívat, že regulace ze strany státních orgánů zcela nefunguje přesto, že pro ni existuje legislativní rámec. To vše nejsou zrovna příznivá zjištění.

V následujících řádcích bych rád upozornil také na fakt, že dle mého mínění není bohužel v současnosti příliš obtížné vybavit klec či voliéru (resp. jakýkoliv výrobek) působivým logem a vytvořit určitou obchodní značku. To jej však neučiní kvalitním a nezávadným. Pokud ale posunu svou úvahu ještě dál, pak je ale to stejné možné udělat i s webovou stránkou. Jak má tedy zákazník důvě-

řovat sdělovaným informacím? Na jedné straně může tento problém vyřešit právě osvěta. Uvědomělý zákazník bude vyžadovat při koupi produktu podrobné detailní informace, bude chtít záruky nezávadnosti. Nespolehne se jen na tvrzení prodejce, ale ověří si informace u výrobce, bude vyhledávat zkušenosti jiných uživatelů, číst recenze zákazníků, bude vyžadovat k výrobku garance či přímo certifikáty. Všechny tyto aspekty by měli výrobci zohlednit a poskytovat co nejpodrobnější informace, neboť právě to myslím vytváří důvěru ve značku a v důsledku navyšuje i prodeje. Bohužel si myslím, že se těmto aktivitám výrobci často brání. Nechápu ale proč, pokud nemají co skrývat. Zároveň je nutné si položit otázku, proč by tuto podpůrnou činnost prodejci a výrobci měli dělat, když na ně nebude vyvíjen tlak ze strany veřejnosti. Proto si myslím, že právě náročný zákazník je klíčem pro zvýšení kvality produktů.

Na druhou stranu se domnívám, že u vlastností, které jsou skryty, jejichž analýza by vyžadovala například různé laboratorní zkoušky, je nutné chránit spotřebitele jedině zákony, striktním vyžadováním atestů a požadováním dodržování platných norem, probíhající kontrolou importu a též existencí adekvátních restrikcí. A v kategorii výrobků pro zvířata je třeba chránit nejen zákazníka, ale i koncového uživatele – v našem případě papouška.

3.2.3 Čínské výrobky

Další mnou nalezená kategorie webových stránek byly velkoobchodní nabídky různých čínských výrobních podniků, kde byl produkt nabízen ve velkých množstvích jako ryze obchodní artikl. Ačkoliv jsem v nabídce čínských výrobců našel vizuálně naprosto nevhodné výrobky (kulové a válcové klece, klece se stříškami, klece s nepřírozenými odstíny barev atp.), bylo pro mne poměrně velkým překvapením, že informace, které jsem mnohdy bezúspěšně hledal na stránkách amerických e-shopů a výrobců, byly u čínských výrobců překvapivě k dispozici. Je to zřejmě dáno tím, že čínští výrobci cítí v tomto ohledu tlak veřejnosti na západních trzích, a tak je jejich marketing (alespoň v tomto ohledu) více propracovaný. Jeden z čínských výrobců na stránkách například vyjmenovával získané certifikáty a deklaroval, že používané barvy jsou prosté olova a zinku.[22] Otázkou je důvěryhodnost těchto informací, ačkoliv u jednoho z výrobců byly k dispozici například i skeny TÜV certifikátů.[23] Pro dobro papoušků tedy doufám, že uvedená snaha není jen předstíraná nebo že uvedené certifikáty nejsou jen falza. Možná si někteří vzpomeneme na okřídlené prohlášení „sedí pěkně“, známé z porevolučních vietnamských tržnic, které bylo používáno i u oblečení, jež na sebe kupující nemohl navléknout ani hrubým násilím.

Na následujícím obrázku můžeme spatřit jeden z čínských produktů. Ačkoliv se mi z vyobrazení zdá, že klec splňuje běžné standardy (lapač, spodní zásuvky, výsuvný rošt atd.) a dokonce je vybavena zajímavým odpočívadlem vně klece, domnívám se, že věžičku v horní části papoušci příliš neocení a chovatel při čištění klece už vůbec ne.

Obr. 34: Ukázka výrobku z čínské produkce.
 Zdroj: http://www.aiercage.com.cn/En_ProductShow.asp?ArticleID=210

3.2.4 Konkrétní výrobci a produktové značky - zahraničí

Po hlubším prozkoumání nabídky na internetu se mi mezi převládajícími e-shopy podařilo objevit několik přímých výrobců či alespoň konkrétních produktových značek. Zde uvádím jejich přehled spolu s doplňujícími údaji:

(Poznámka: Jak jsem již napsal, získat a ověřit detailní informace o výrobku nebylo snadné a celý průzkum se tak stal poměrně komplikovaným a zdlouhavým. Zejména získání závazných dat o zemi původu výrobku bylo často nemožné. Výrobci produkuje své výrobky v USA se však většinou k této skutečnosti hrdě hlásí. A tak chybějící informace o zemi výroby u některých značek spíše evokují, že jsou tyto vyráběny v Číně. Pokud tuto informaci konkrétní výrobce na svých stránkách nepotvrzuje ani nevyvrací, jsou vodítkem pouze různé texty publikované chovateli či konkurenty na internetu, případně údaje těch seriózních internetových obchodů, které se skutečnost o jimi prodávané značce nebáli uvést. Podle těchto informací také uvádím pravděpodobně země původu níže.)

Avian Adventures (www.midwesthomes4pets.com)

Objevuje se jako specializovaná produktová značka klecí pro papoušky v některých internetových obchodech (např. <http://www.bird-cage.com/avian-adventures/>). Vlastníkem značky je společnost MidWest Homes for Pets, která se na svém webu označuje jako největší výrobce obydlí pro mazlíčky v USA. **Produkt:** kovové klece standardního soudobého typu – rám klece z profilů, mřížoví s obdélníkovým rastroem, spodní lapač, rošt a zásobník, nohy s kolečky (dále jen „běžný soudobý typ klece“). **Země produkce:** neuvедena, pravděpodobně Čína. (např. internetový obchod <http://www.petsmart.com/> uvádí u výrobků této značky informaci *Made in China*)

A&E Cage Company LLC (www.aecageco.com)

Výrobky této firmy jsou na internetu nabízeny pod značkou A&E Bird Cages. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** neuvедena, pravděpodobně Čína.

HQ Bird Cages (www.hqpetcages.com)

Vystupuje jako produktová značka v internetových obchodech (např. http://www.birdscomfort.com/hq_bird_cages.html). Podařilo se mi objevit webovou stránku čínského výrobce TAISHAN YANGMINGWEI HARDWARE CO.LTD, uvedenou u názvu značky výše. Po vizuálním porovnání se jedná o stejné výrobky. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** Čína.

Prevue Hendryx (Prevue Pet Products, Inc.) (www.prevuepet.com)

Jedná se o tradičního výrobce, kořeny značky Hendryx sahají až do roku 1869. Že produkce společnosti byla rozsáhlá, naznačuje i 190-ti stránkový katalog z roku 1910, jehož kopii jsem našel na internetu:

<http://digital.hagley.org/cdm/ref/collection/p268001coll12/id/20002>

Určitě je zajímavé si jej prohlédnout. I když jsou výrobky ovlivněny dobou, jsou převážně dekorativního charakteru a mnohé jsou nevhodných válcových a kulových tvarů, lze zde najít i zajímavá konstrukční řešení, jako třeba krmítko-misku se západkou. Mezi tehdejšími výrobky můžeme v katalogu spatřit i stojan pro papouška s řetězem, který měl zřejmě sloužit k ubližujícímu upoutání papouška za nohu. Katalog se o účelu řetězu nezmiňuje.

Obr. 35: Obrázek z katalogu firmy Hendryx z roku 1910.

Zdroj:<http://digital.hagley.org/cdm/ref/collection/p268001coll12/id/20002>

Dnes se společnost na svém webu označuje jako současný největší a nejstarší světový výrobce klecí, hraček a doplňků pro domácí zvířata. Zřetelnou deklaraci, kde je zboží vyráběno, jsem ale nenalezl, je zřejmě skrytá v jakési marketingové „omáčce“, která říká, že firma kombinuje odbornost v oblasti technologií, designu a inženýrství, aby využila propojení amerických a čínských materiálů a produkce. Mezi výrobky můžeme například pod značkou FeatherStone HEIGHTS najít klece pro malé papoušky v podobě „domečků“ - replik v Americe populární architektury (viktoriánské a tudorovské domy, Cape Cod Cottage, Stone Cottage).

Obr. 36: Obydlí člověka pro papouška? Typický antropomorfismus.

Zdroj: http://prevuepet.com/product_photos/294.jpg

Firma dodává ale i klece pro střední a velké papoušky běžného soudobého designu, některé se stropním šuplíkem a stanovištěm pro papouška na vrchu klece. Zajímavým nabízeným příslušenstvím jsou různá odpočívadla v podobě políček a „pelíšků“, kde si může papoušek lehnout. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** neuvедeno, pravděpodobně Čína.

YML Bird Cages (www.ymlgroup.com)

(Poznámka: V době průzkumu jsem vlastní web této značky nenalezl - doplněno později).

Vystupuje jako samostatná značka v internetových obchodech (např. http://www.birdscomfort.com/yml_bird_cages.html). Z některých produktů myslím číší snaha o napodobení značky Prevue Hendryx. V nabídce opět můžeme vidět nevyhovující válcové klece a „domečky“. Klece pro střední a větší papoušky jsou pak standardního designu. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** neuvедeno, pravděpodobně Čína.

King's Cages (www.kingscages.com)

Web provozuje americká společnost Kings Cages International, LLC. Velice rozsáhlý sortiment nabízený pod touto značkou je určitě výhodou. Jedná se o značku klecí určených převážně pro střední a velké papoušky. K dispozici jsou běžné klece lakované, nerezové a hliníkové - většinou standardního soudobého provedení. Zemi původu zboží se mi nepodařilo zjistit. Dle některých informací dostupných na internetu byly výrobky řady „European Style“ dříve skutečně vyráběny v Evropě, nyní údajně celá produkce pochází z Číny. Tuto informaci se mi nepodařilo ověřit. U jednoho ze svých výrobků (http://www.kingscages.com/ProductDetails.aspx?ProductID=3224_SS_Matte) na webu pouze uvádějí, že pokud zákazník zakoupí klec u konkurence, pak garantují, že bude z Číny, což je myslím poněkud odvážné tvrzení. Vedle toho však není jasně deklarováno, že jejich výrobek z Číny není. Pouze vyhybavě uvádějí, že jejich klec je ze švédské a německé nerezové oceli. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** neuvедeno, pravděpodobně Čína, část produkce možná ČR.

(Poznámka: Přišlo mi zajímavé, že na českém trhu působí výrobce (spol. TERRA INTERNATIONAL) dodávající své výrobky pod značkou KINGS CAGES. Vyráběny jsou v ČR. Snažil jsem se proto zjistit spojitost mezi těmito dvěma ekonomickými subjekty. Vizuálním porovnáním produktů jsem zjistil, že například výrobek s označením „508 European Style“ se zcela shoduje s výrobkem s typovým označením „Model 508“ z katalogu

české firmy. Stejně je tomu i u mnoha dalších výrobků, jsou použity i stejné fotografie. Podle údajů z databáze ochranných známek Úřadu průmyslového vlastnictví je vlastníkem slovní ochranné známky KINGS CAGES pan Andrew KING, East Brunswick, US. Zda je firma TERRA INTERNATIONAL dodavatelem americké firmy či zda značku používá v rámci licence se mi nepodařilo zjistit.)

Obr. 37: Vlevo výrobek české firmy TERRA INTERNATIONAL.

Vpravo screenshot z webu www.kingscages.com.

Zdroj: <http://www.terraint.eu/files/Katalog.pdf> a

<http://www.kingscages.com/ProductDetails.aspx?ProductID=405>

CagesByDesign (www.cagesbydesign.com)

Vlastníkem této webové stránky je společnost Adam's Specialty Products, LLC. Web uvádí, že většina materiálů a stejně tak i nabízených klecí je vyráběna v USA. V nabídce můžeme najít tři specializované značky: Hybrid, Majestic Enclosures a Suncatcher Enclosures. **Produkt:** specifický typ klecí – dle značky - průhledná stěna, dřevěné nábytkové prvky, osvětlení, fototapeta. **Země produkce:** USA.

Přehled jednotlivých značek z webu CagesByDesign:

Hybrid – prostorné klece s „prosklenou“ stěnou (průhledná akrylátová stěna)

Majestic Enclosures – klece v nábytkovém stylu s ornamentálními dřevěnými prvky a průhlednou stěnou

Suncatcher Enclosures – prostorné interiérové i exteriérové voliéry

Avian Accents (www.avianaccents.com)

Klece v nábytkovém stylu s dekorativními dřevěnými skříňovými prvky určené pro exkluzivní klientelu. Na webu varují před levnými čínskými imitacemi, jejich výrobky jsou prý vyráběny v USA z amerických materiálů. Ceny přibližně v rozmezí 3-6 tisíc dolarů. **Produkt:** specifický typ klecí – dřevěné nábytkové prvky. **Země produkce:** USA.

NuAge Cage (www.nuagecage.com)

Na svém webu se označují jako inovativní značka, v roce 2011 údajně získali ocenění za nejvíce inovativní a kreativní produkt. Uvádějí, že všechny své klece vyrábějí v USA, pod přísnými kalifornskými normami na rozdíl od klecí vyrobených v Číně. **Produkt:** specifický typ klecí – rohové, plechové prvky, stříška, možnost plexisklové stěny, osvětlení, fototapeta. **Země produkce:** USA.

Northwest Cages (www.sscages.com)

Výrobce celo-nerezových klecí z chirurgické oceli. Poskytují doživotní záruku proti rzi i poškození. Údajně jde o řemeslnou, nikoliv strojní výrobu. Jako jednu z vymožeností své produkce uvádějí vedení prutu skrze profil rámu, což někteří výrobci označují za vadu (např. český výrobce TERRA INTERNATIONAL). Otázkou je samozřejmě konkrétní způsob dílenského zpracování. Možnost zhotovení produktu dle specifikací zákazníka. **Produkt:** běžný soudobý typ klece se specifickými prvky – nerez, pruty mřížové vedené skrze profil rámu. **Země produkce:** USA.

Animal Environment (www.animalenvironments.com)

Výrobce nerezových klecí i klecí povrchovou úpravou práškovými barvami. Dle informací na jejich webu vyrábí všechny produkty ve své vlastní továrně v Carlsbadu v Kalifornii. Na svém webu se chlubí zejména vyspělou technologií a vysokou kvalitou výrobků bez kompromisů. Možnost zakázkové výroby. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** USA.

Montana Cages (www.facebook.com/Montanacages)

Prezentováno jako prestižní značka klecí v evropských internetových obchodech (např. <http://www.theonlinepetstore.co.uk/brand/Montana-Cages-5>). Konkrétní webovou stránku této produktové značky se mi nepodařilo zjistit, našel jsem pouze výše uvedenou stránku na Facebooku. Zřejmě se jedná o německou firmu, ale dle různých informací konkurentů jsou výrobky produkovány v Číně. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** neuváděno, pravděpodobně Čína.

Zdá se tedy, že většina současné produkce, zejména té masové, pochází z Číny. To asi není v současném globalizovaném obchodním světě nijak překvapivé a pokud budou u produktů dodržovány přísné kvalitativní požadavky, jejichž splnění výroba obydlí pro papoušky žádá, nemusí to samo o sobě vůbec být problémem. Chápu, že se výrobci obávají předsudků zákazníků vůči čínské produkci, ale zamlčování a „mlžení“ pochybnosti spíše vyvolává. Pouhá marketingová tvrzení výrobců myslím nestačí, je třeba je doplnit důkazy ve formě certifikátů a dalších dokumentů ověřitelných z jiných zdrojů, nejlépe oficiálních. Stejně tak z průzkumu situace na globálním trhu vyplynulo, že většina produkce je, až na několik výjimek, v podstatě uniformní. Výsledkem je vlastně jediný typ výrobku, u nějž dochází k obměně detailů a základní morfologie.

3.2.5 Vybrané produkty s komentářem – zahraničí

V následujících odstavcích uvádím několik vybraných výrobků, u nichž jsem cítil potřebu okomentovat jejich provedení a zohlednit jejich odkaz, ať již pozitivní či negativní, ve vlastním designu Aviéry. Prvním z nich není produkt konkrétní značky či konkrétního výrobce, ale jakýsi typový

vzor, objevující se u většiny výrobců, který jsem pro účely této práce nazval „běžný soudobý typ klece“.

Běžný soudobý typ klece (většina nalezených výrobců) Z provedení průzkumu vyplynulo, že produkce různých značek a výrobců je, co se týče vyráběného typu, velmi podobná. Odhlédneme-li od detailů, pak je skoro identická. Obydlí je tvořeno převážně kubickou morfologií, jež je vymezena rámem z kovových profilů. Stěny jsou pak tvořeny mřížovím z prutů s kruhovým průřezem, řazených v ploše rovnoběžně a kolmo s vymezenou roztečí, čímž vzniká rastr obdélníkových ok. Dno klece je vybaveno roštem, pod ním je plechová zásuvka pro stelivo. Spodek klece je lemován kónickým lapačem přepadaných nečistot. Dveře různých velikostí jsou tvořeny mřížovím v rámu z profilů. Celé bydli je umístěno na nohách s kolečky.

Bez podrobnějšího průzkumu by jednotlivé značky od sebe vzájemně nešlo příliš odlišit. Ačkoliv svým vzhledem působí soudobý běžný typ designu klecí značně uniformně a kvůli obdélníkovému rastru mřížoví může pocitově působit jako „vězení“, z hlediska vhodnosti pro papouška a funkčnosti se jeví ze všech nalezených výrobků jako nejspokojivější. Pokud výrobek není složen z komplikovaných prvků více geometrických těles, jejichž prolnutí vytváří zbytečná zákoutí, pokud nemá různé architektonické věžičky a stříšky (i u tohoto typu klecí se totiž občas tyto nevhodné prvky objevují), je tento běžný soudobý design myslím vyhovující, pokud zároveň splňuje i ostatní náročné parametry, jako je třeba dokonalé dílenské zpracování bez různých ostrých částí a ořepů či kvalitní netoxická povrchová úprava.

Obr. 38: Klece běžného soudobého designu šesti různých značek (A&E, Avian Adventures, Kings Cages, YML, HQ a Prevue Hendryx).
Zdroj: www.aecageco.com, www.birdscomfort.com, www.kingscages.com

Takováto klec by mohla být využívána i jako součást Aviéry, konkrétně jako její obytná část. Na rozdíl od různých výstřelků jako jsou všelijaké domečky, stříšky, zákoutí a ornamenty, průhledné stěny, svislé dráty, nábytkový design atp., které jsou určeny jen pro uspokojení člověka a život papouška nikterak nevylepšují, naopak jej omezují, ukazuje se běžný soudobý design jako nevhodnější, neboť přirozené potřeby papouška převážně zohledňuje. Inovace designu jsou jistě přínosné, ale musí být vždy uskutečněny s ohledem na papouška. Pokud něco přináší pouze člověku, určitě nesmí zároveň omezit papouška.

U následujících výrobků můžeme některá z nevhodných řešení spatřit.

Avian Accents (www.avianaccents.com) Firma se zabývá výrobou klecí v nábytkovém (skříňovém) stylu (*angl. furniture styles cages*). Dle mého názoru jde o zajímavý příklad hodný zmínky a to zejména kvůli filozofii, která ze stránek číší. Myslím, že jde o vhodnou ukázkou produktu, u kterého je primární a majoritní složkou estetický záměr a pohodlí „takzvaného“ chovatele. Nechci být příliš kritický, ale texty na stránkách na mne působí spíše jako úsilí oslovit sobecký postoj člověka motivovaného zejména snahou o zvýraznění svého statusu profitováním z atributů druhých (papoušků). A to jen z těch, které se člověku „hodí“. Z marketingových sloganů se tak například dozvídáme, že produkt nakupují celebrity, kongresmani, hvězdy NFL a hotely, že můžeme zapomenout na vysavač, neboť klec je vybavena lapači prachu nebo že spodní laminovaná část brání poškození dřevěných částí klece vodou.

Zapomeňme na to, že papoušek je čistotný tvor, čistotnost přímo odporuje jeho přirozenému způsobu života v džungli. Pokud nám vadí vzít do ruky vysavač, neměli bychom si papouška vůbec pořizovat. A mnozí papoušci se tak rádi koupou! Zapomeňme na sucho. A rádi klovou dřevo, zapomeňme na luxusní interiér vybavený elegantním dřevěným nábytkem, k nehodám může dojít. Čistoty, pořádku a klidu se dá dosáhnout jediným způsobem - dokonalou izolací živého tvora. Můžeme jej umístit za akrylátovou přepážku (*pozn.: výrobce ji nazývá sofistikovaně „dust guard“ - angl. prachový chránič*), oddělit se od prachu, ale tím i od jeho projevů. Je toto ale cíl, pro nějž si majitel papouška pořizoval? Podle některých textů tohoto výrobce možná ano. Firma například doporučuje speciální závěs určený k neprůhlednému zakrytí celé klece. Jako by byl papoušek obtěžující element. Jako protiargument mému názoru zde bude možná uváděna snaha papouška chránit a poskytnout mu za závěsem klid. Pokud ale nejsme schopni chovat se před papouškem ohleduplně, žádný závěs nepomůže. Pracovna kongresmana nebo hotel myslím vskutku nejsou vhodnými místy pro papouška.

Chvályhodné je, že alespoň, co se vnitřního prostoru klecí uvedené produktové značky týče, bude zřejmě papoušek velmi dobře materiálně zabezpečen. Na fotografii můžeme vidět, že vnitřní prostor klece skýtá dostatek místa. Aby nedošlo k mýlce, nekritizuji zde výrobek samotný, resp. jeho vnitřní část, která je dle informací výrobce tvořena de facto kovovou klecí se všemi potřebnými náležitostmi a splňujícími současné vysoké standardy. Firma též uvádí nezávadnost použitých práškových barev a použitého kovu, deklaruje, že jsou bez olova a zinku. To, co mi vadí, je především filozofie celé produktové řady, která evokuje snahu o oddělení zvířete od člověka, řekl bych dokonce snahu o sterilizaci od těch jeho projevů, které se nám příliš „nehodí“, které obtěžují. V této produktové filo-

zofii bude papoušek vězněm. Je nutné zabezpečit, aby neškodil. Logika věci zde jaksi počítá s tím, že papoušek klec vůbec neopouští.

Obr. 39: Zdá se, že klece značky Avian Accents budou skýtat živým tvorům dostatek vnitřního prostoru.

Zdroj: <http://www.avianaccents.com/about.p>

hp

Pro vyřešení dilemat úctyhodných zákazníků, na které tato firma cílí, bych si dovolil přispět svým vlastním postřehem, drobným designovým návrhem, který vychází ze stejné filozofie, ale řeší všechny zmíněné nedostatky elegantním způsobem. Doporučil bych zachovat skříň v nábytkovém stylu, přední stěnu bych ale nahradil obrazovkou s vysokým rozlišením, na níž by byly promítány záběry papouška sedícího uvnitř klece. Myslím, že toto řešení by skýtalo celebritám a kongresmanům mnohé výhody. Zejména by docházelo k nulové prašnosti, v případě křiku papouška by nebylo nutné komplikovaně používat závěs, neboť by bylo možné ztlumit nebo zcela vypnout zvuk (či dokonce celou projekci) dálkovým ovladačem a především by bylo možné pro případ, že by daný druh papouška chovatele již omrzela, jej snadno zaměnit za jiný prostou výměnou audiovizuální smyčky. To jen trocha ironie pro ilustraci k jakým absurditám může obdobné myšlení směřovat. Přiznávám, že výše uvedené řádky jsou reflexí mého nesouhlasu se sobeckými postoji mnohých k živým tvorům. Pokud se ale nad výše uvedeným zamyslím seriózně, nemuselo by jít o špatný podnikatelský záměr. Přinášel by řešení těm, kteří chtějí pozorovat překrásné exempláře papoušků, ale již je jim na obtíž se o ně starat a chtějí se vyhnout nedílným aspektům živého tvora jako jsou prach, exkrementy a hlasové projevy. Vše by mohlo probíhat třeba formou placeného audiovizuálního přenosu od skutečného chovatele, čímž by mohl být tento i financován a docházelo by tak k určité symbióze. Tolik tedy krátká odbočka.

Obr. 40: Prachové chrániče jsou vlastně obyčejná „plexiskla“ vložená před mřížoví.

Zdroj: <http://www.avianaccents.com/images/dustguardcop.jpg>

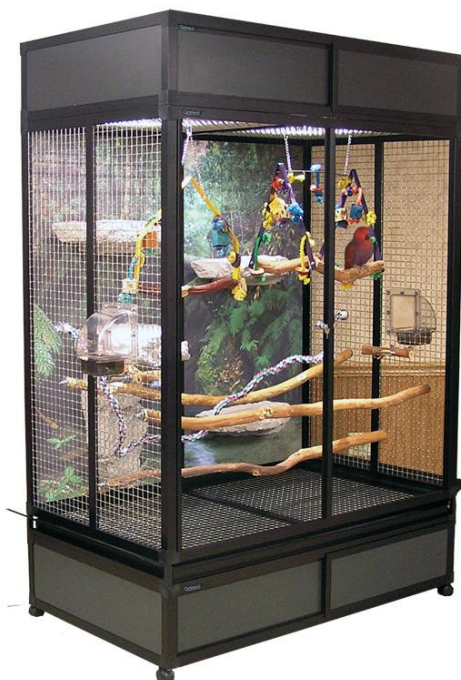
Osobně bych tuto klec pro středního nebo velkého papouška nezakoupil. Náš papoušek rád leze po svém obydlí zvenku a u výrobku tohoto provedení by tuto možnost neměl. A pokud ano, nábytkové prvky z vysoce kvalitního dřeva by stejně velmi záhy ztratily svou původní estetickou hodnotu. Potřebu pohybu mimo obydlí by mohl i u tohoto výrobku nahradit interiérový stojan či prolézačka. Nicméně si nedovedu představit, jak by takový stojan s hračkami působil v kontrastu s honosným interiérem pracovny kongresmana, resp. takového kongresmana, který si pořídil tuto reprezentativní klec.

Uvedený výrobek (pokud by byl vybaven mřížkou patřičného rastru) si tedy dovedu spíše představit jako interiérovou voliéru pro párek či malé hejno velmi drobných ptáků. Jejich psychické potřeby by byly naplněny vzájemnou interakcí v páru či hejnu a jejich chovatel by měl zajímavou možnost pozorovat jejich společenský život. Odpadla by potřeba létání mimo klec a tudíž by i dřevěné nábytkové elementy byly opodstatněné. Z tohoto úhlu pohledu bych pak tento design považoval za kvalitní počín.

Ale i z uvedeného výrobku je možné vzít si ponaučení pro vlastní designový návrh. Dřevo zjevně není příliš vhodným materiálem pro jakékoliv konstrukční prvky klece, jež mají být trvalého charakteru. A to ať již například z výrobcem zmíněného důvodu potřeby chránit dřevo před vlhkostí, tak zejména proto, že bychom papouškovi museli zakazovat jeho přirozenou potřebu okusování, abychom zabránili devastaci konstrukčních a estetických elementů výrobku. Použití dřeva jako trvalého dekorativního prvku mi tedy nedává u tohoto typu produktu smysl. Jako dobrý nápad naopak hodnotím zásuvku ukrytou ve spodní části skříně.

Hybrid (www.cagesbydesign.com/t-hybridbird.aspx) Prezentované výrobky jsou bezpochyby zajímavým počinem, je mi velká škoda, že se nedokázaly oprostít od několika zásadních chyb. Jsou velice prostorné, spíše než o klece jde o interiérové voliéry. Příznivé je, že existuje možnost volit mezi různými druhy pletiva, resp. vybrat pletivo s oky různých velikostí. Materiály jsou zřejmě kvalitní, výrobce na svém webu píše, že používá nerezovou ocel, nehrozí zde tedy riziko toxicity práškových barev. Z mého zkoumání se zdá, že tyto výrobky splňují většinu soudobých standardů - mají rošt, lapač, výsuvný spodní zásobník atd. Jsou pojízdné, dokonce jsou vybaveny velkými dveřmi, což jistě usnadňuje čištění. Navíc mají pevnou zadní stěnu. Zajímavým prvkem je i možnost rozdělit obydlí vložением mřížové přepážky a umístit do něj více ptáků. (*Pozn.: tuto možnost při chovu jednoho papouška nevyužijeme, navíc se zdá, že přepážka zřejmě není dvojitá, byla by tedy vhodná pouze pro navzájem nekonzfliktní druhy, neboť by si papoušci mohli přes díry ublížit.*)

Obr. 41: Klec značky Hybrid s průhlednou přední stěnou.

Zdroj: http://www.cagesbydesign.com/images/product/large/176_2_.jpg

pg

Zajímavým shledávám taktéž zkombinování různorodých materiálů. Výrobce údajně používá vedle nerezové oceli například také perforované hliníkové panely (pro umístění stropního osvětlení). Použití perforovaného hliníku vidím jako podnětné, nicméně netuším, zda je perforace bez ostrých hran a malých detailů, kde by mohly uvíznout papouškovi prsty. V kombinaci s osvětlením bych se pak obával zahřívání materiálu, papoušek by se mohl při šplhání po stropě spálit, myslím tedy, že toto řešení přichází v úvahu jen u osvětlení, které nevytváří přílišné teplo. Na tomto místě bych rád uvedl, že klec není vhodným místem pro umístění jakýchkoliv přístrojů, např. klimatizace. Hluk a otřesy z těchto zařízení jsou pro papoušky silně stresující. Ze stejného důvodu bych byl velmi opatrný i v případě transformátorů pro osvětlení. Přívodní kabely by mohly znamenat usmrcení papouška při překlování. Obdobných funkcionalit je mi velice vhodné se zcela vyvarovat.

Z uvedeného by se tedy mohlo zdát, že uvedený výrobek je nápaditý a nejenže plní současné standardy, ale dokonce poskytuje mnoho nadstandardních výhod. Bylo by tomu tak, pokud by se výrobek vyhnul tomu, že největší stěna je prosklená – resp. tvořena průhledným akrylátem. To vidím jako největší nedostatek popisovaných klecí a to jak z důvodů funkčních, tak z hlediska filozofie chovu. Obrovská průhledná stěna má umožnit nerušené pozorování papoušků uvnitř. Na tom by nebylo nic špatného, pokud by to papouškům zároveň neupíralo uspokojení některých jejich potřeb a nevystavovalo je to zbytečným rizikům. Abych položil tuto myšlenku do kontrastu s filozofií Aviéry, která usiluje o bezprostřední kontakt se živým tvorem, u zmíněných klecí je papoušek izolován za sklem, je na něj pohlíženo jako na muzejní exponát. Tolik pohled symboliky.

Z hlediska rizik pro papouška bych se osobně u tohoto výrobku obával, že papoušek bude do průhledné přepážky narážet, neboť ji neuvidí. To by se jistě dalo ošetřit - průhlednou stěnu by bylo možné vybavit nějakým potiskem (případně čirý plast zabarvit), pak už ale zase nebude umožněno ono původně zamýšlené mřížemi nerušené pozorování. Celá věc tedy nedává logiku. Pokud bude plast opatřen potiskem mřížky, papoušek se navíc bude snažit na ni naskočit a místo toho „sjede po skle“. Na obrázku je též vidět dle mého názoru nevhodné umístění bidel. Takovýto velký prostor by bez problémů posloužil k přeletování ptáků uvnitř obydli, to by ale bidla musela být otočena o 90 stupňů. To bohužel není možné, neboť se do průhledného plastu nedají uchytit. K uchycení by tedy přicházela v úvahu zadní stěna, ta je ale zase opatřena foto-tapetou. Domnívám se, že pro tapetu platí podobná rizika jako pro čirou stěnu. Pták do ní může narazit nebo po ní sklouznout na zem, neboť se nemá kde zachytit. Papoušek jistě bude mít tendenci (zejména při této orientaci bidel) rozletět se do volného prostoru místnosti, neboť mu v tom nebude bránit žádná vizuální překážka. Svůj omyl zjistí až ve chvíli, kdy narazí na „sklo“, čímž si může ublížit. Znovu je vidět, že v tomto ohledu je zde filozofie zcela podřízena potřebám člověka bez ohledu na potřeby papoušků.

Výhodou je, že výrobce nabízí konfiguraci výrobku dle přání zákazníka. Je tedy pravděpodobné, že by dodal i klec s mřížovím namísto „skla“. Vysloveně kladně a jako nápaditě hodnotím speciální dvojité bidlo ze dřeva u krmítka, které myslím papouškovi umožní pohodlnější nahýbání se ke krmení.

Obr. 42: Dvojité bidlo pro krmítka u klecí Hybrid.

Zdroj: <http://www.cagesbydesign.com/p-126-friendly-feeder-perch.aspx>

Dobрым počinem je myslím též výsuvná spodní miska krmítka, ačkoliv bohužel neřeší uzavření otvoru při doplňování krmiva. Cena výrobků je poměrně vysoká, výrobek na obrázku stojí v různých

variantách přibližně od 2 do 6 tisíc dolarů, ale u výrobku tohoto provedení je myslím odpovídající.

NuAge Cage (www.nuagecage.com) Jako pozitivní aspekt vnímám možnost umístit podestýlku přímo na dno obydlí. Zajímavým se mi jeví také design umožňující zavěšení obydlí na zeď – do rohu místnosti, zejména proto, že papoušek bude kryt ze dvou stran pevnými stěnami. Tuto skvělou vlastnost výrobku poněkud narušuje použití foto-tapety pro boční plné stěny. Její vhodnost, resp. škodlivost, nejsem schopen plně posoudit, nemám s jejím použitím v praxi žádné zkušenosti, ale jak jsem již napsal, obával bych se, že do ní může papoušek narazit, sklouznout po ní, případně že se jí bude bát. Před tapetou by určitě měla být mřížka, aby se měl papoušek kde zachytit, pokud na tapetu například díky automatickému únikovému reflexu skočí. Zobrazený volný prostor v podobě přírody na tapetě by totiž mohl papouška vybízet k pohybu tímto směrem. I když chápu, že papoušek pravděpodobně rozpozná rozdíl mezi imitací a skutečností, neboť například na fotografie jiných papoušků v knihách či na obalech krmiv příliš nereaguje.

Rohovou koncepcí obydlí je též ztížena možnost uchytit bidla, na obrázku je vidět pokus o řešení formou většího bidla se svislou orientací. Jako zcela nevhodné řešení vidím převážně svislé mříže, ačkoliv mají i několik vodorovných prutů. Svislé prvky neumožňují papouškovi šplhat. Tradičně kriticky se dívám (z již opakovaně zmíněných důvodů) na přední průhlednou hladkou stěnu. Výhodou znovu je, že výrobce umožňuje volbu mezi plexisklem a mřížovím.

Obr. 43: Rohová klec značky NuAge.

Zdroj:http://ep.yimg.com/ca/I/yhst-128475115913492_2268_22261400

Vhodným prvkem není myslím ani stříška. Pro její existenci nevidím odůvodnění, slouží asi jen k umístění zabudovaného osvětlení. Domnívám se, že pro papouška neskýtá žádnou výhodu. Po opuštění klece se papoušek přirozeně snaží vylézt po svém obydlí na jeho vrchní stranu, která ale není v případě této klece k jeho pobytu vůbec uzpůsobena, a papoušek zde bude jen sklouzávat.

Suncatcher Enclosures (www.cagesbydesign.com/t-suncatcherbird.aspx) Posledním mnou vybraným zahraničním výrobkem, který bych rád krátce okomentoval, jsou interiérové voliéry značky Suncatcher Enclosures. Na těchto výrobcích oceňuji zejména jejich prostornost, papouškům myslím poskytnou dostatek prostoru pro létání. Mají dostatečný počet horizontálních mříží pro šplhání, na dno lze umístit stelivo, mají velké dveře umožňující přímý vstup do obydlí kvůli údržbě. U některých výrobků této řady by se dalo polemizovat o vhodnosti osmi-úhelníkového (příp. pěti-úhelníkového) půdorysu, některé typy ale mají dle mého názoru vyhovující půdorys obdélníkový. Jako nevhodnou shledávám opět plnou plechovou sešikmenou střechu.

Obr. 44: Interiérová voliéra značky Suncatcher Enclosures.

Zdroj:

<http://www.cagesbydesign.com/images/Product/large/441.jpg>

3.3 Lokální trh ČR

Po podrobném prostudování situace na globálním trhu jsem se zaměřil na trh český. Zdrojem informací bylo opět prostředí internetu.

3.3.1 Konkrétní výrobci a produktové značky - ČR

Na českém trhu operuje mnoho internetových obchodů nabízejících klece pro papoušky. Nabídka v českých internetových obchodech na mne působila spíše chudým dojmem. Nacházel jsem převážně klece vhodné maximálně pro malé papoušky (andulky, korely atp.). Ty byly navíc v některých obchodech chybně doporučovány, resp. chybně zařazeny, jako klece pro papoušky střední. A klece pro střední a velké papoušky byly zase chybně nabízeny jako voliéry. (Např. <http://zverime-x-rybarske-potreby.com/ptaci/klece-a-voliery/voliery/> nebo <http://www.akva-exo.cz/detail/proptactvo/klece/voliery-zako/5510/>)

U výrobků znovu převážně chybí údaje o zemi původu zboží, stejně jako tomu bylo u globálních internetových obchodů. U českých e-shopů též často chybí alespoň základní doporučení pro správnou volbu rozměrů klece a rozteče mříží, která jsem u obchodů na globálním trhu nacházel (např. <http://www.kingscages.com/faq.aspx>), stejně jako často chybí doporučení pro správný chov. U jednotlivých typů klecí by mělo být výslovně uvedeno, pro jaký druh papouška jsou přesně určeny (pozn. právě rozdělení na papoušky malé, střední a velké může být zavádějící, neboť se jedná sice o zavedenou - ale ne zcela jednotnou - terminologii používanou v odborné literatuře). Mnohé zahraniční internetové obchody se již poučily a u výrobku uvádějí výčet konkrétních druhů papoušků, pro něž je klec vhodná (např. <http://www.americas-pet-store.com>). Rozhodující je myslím skutečná velikost chovaného papouška v centimetrech včetně ocasu, bylo by vhodné uvádět alespoň údaj o maximální velikosti papouška, kterého lze do klece umístit. Naštěstí se ale i na českém trhu najdou internetové obchody, které zmíněné základní doporučení a informace uvádějí. Například web www.epapousek.cz, provozovaný Milanem Bartlem, má dle mého názoru členění klecí dle velikosti papouška zpracováno dobře a nechybí mi zde ani on-line poradna pro zákazníky ve formě propojení na webovou stránku o chovu papoušků www.milanbartl.cz. Chvályhodným počinem je myslím též provozování facebookové stránky „Ztratil se papoušek“ se seznamem hledaných papoušků www.facebook.com/Ztratilsepapousek.

Omezenou nabídku na českém trhu považuji za velký problém, neboť absence typu klece vhodné právě pro námi chovaný druh papouška v nabídce může u nezkušené veřejnosti vyústit v zakoupení zcela nevhodného obydlí. Středně velký papoušek umístěný v kleci určené pro malé ptáky je opravdu neomluvitelným chovatelským excesem.

Pokud jde o klece skutečně vhodné pro střední a velké papoušky, pak podle vizuálního porovnání se v nabídce občas objevuje zboží již dříve zmíněných globálních značek a zboží z čínské produkce (pod různými nejednotnými názvy). Často nalezneme též zboží značky Kings Cages (pozn. rozšíření značky Kings Cages na lokálním trhu ČR je zapříčiněno pravděpodobně tím, že firma TERRA INTERNATIONAL, která klece pod touto značkou vyrábí, je tuzemským subjektem). Jak jsem již napsal, tyto výrobky se zdají být z hlediska kvality a funkčnosti pro papoušky vyhovující. Bohužel jsem zjistil, že v mnoha českých internetových obchodech jsou namísto tohoto běžného soudobého typu klecí velmi často nabízeny zcela nevhodné výrobky. V několika internetových obchodech jsem v nabídce například našel klece s označením OMEGA (mnohdy pod zavádějícím označením voliéra – např. <http://profizoo.cz/eshop/ptaci/klece-voliery-odchovny/voliery>), což se zdá je právě výrobek, který jsme zakoupili před lety pro našeho papouška a o jehož značných nedostatcích hovořím na několika místech této diplomové práce.

Na českém trhu se mi podařilo najít následující dva výrobce klecí a voliér:

TERRA INTERNATIONAL (www.terraint.cz) Tuzemský výrobce klecí a voliér. Vyrábí lakované ocelové a nerezové klece pro malé, střední i velké papoušky pod značkou Kings Cages. Chvályhodné je, že i pro malé papoušky jsou v sortimentu vhodně určeny klece běžného soudobého typu (dostatečně velké, jen s vhodným rastrem mřížoví) a nikoliv ony menší klece s tenkými dráty a plastovým dnem, vhodné tak maximálně k umístění drobných ptáků nebo kvůli své miniaturní velikosti mnohdy ani to ne (ty tato firma nedodává). K jednotlivým skupinám klecí jsou pak vhodně

vypsány konkrétní druhy papoušků, pro něž je ten který typ určen. Texty na webu firmy uvádí, že společnost vyrábí a exportuje klece do celého světa již více než 20 let. Výrobky Kings Cages byly v letech 1993-2010 údajně pravidelně oceněny v USA titulem „Nejlepší klece roku“ (není doloženo zdrojem). Na webových stránkách je ke stažení katalog výrobků ve formátu PDF, jehož součástí je mimo jiné i certifikát potvrzující, že použité barvy neobsahují těžké kovy ani jiné toxické látky.

Obr. 45: Nerezová klec výrobce TERRA INTERNATIONAL.

Zdroj: <http://www.terraint.cz/cz/nerezove-klece/klec-306-ss-nerez.html>

Firma nabízí jako placenou službu testování zdravotní nezávadnosti klecí. K dispozici je také poměrně detailní návod upozorňující, čeho se vyvarovat při výběru vhodné klece. Je okomentována i vhodnost/nevhodnost některých konstrukčních prvků a materiálů, sumarizovány jsou vhodně i některé zásady pro chov. Ačkoliv by texty vyžadovaly poněkud větší jazykově-gramatickou pozornost, obsahově jistě přinášejí mnoho podnětných informací. **Produkt:** běžný soudobý typ klece. **Země produkce:** ČR.

ALUmat (www.alumat.cz) Firma vznikla roku 1999 a je výrobcem klecí a voliér pro exteriér i interiér. Odběrateli výrobků jsou údajně i některé zoologické zahrady a zoo-prodejny. Konstrukce klecí a voliér je tvořena nekorodujícími materiály - hliníkovým profilem s plastovými spojkami a pletivem Bekaert. Podle informace ze sekce o pletivech jde o pletivo pozinkované, což by mohlo znamenat riziko pro papoušky (šupinky zinku). Zahájena byla ale již také výroba klecí a voliér s nerezovým pletivem. Z informací uvedených na webu firmy se zdá, že dodávané interiérové voliéry jsou poměrně prostorné, což je jistě pozitivní.

U menších klecí není uvedeno, zda jsou určeny pro papoušky či jiná zvířata, podle uvedených rozměrů by se hodily pro malé papoušky. Firma nabízí možnost zakázkové výroby. Nepodařilo se mi nalézt informaci o nezávadnosti použitých materiálů pro papoušky. **Produkt:** specifický typ – hliníkové klece a voliéry, s pozinkovaným či nerezovým pletivem, spodní plechový šuplík. **Země produkce:** ČR.

Obr. 46: Rohová interiérová voliéra firmy
ALUmat.

Zdroj:<http://www.alumat.cz/rohova-interierova-voliera>

Aviéra jakožto komplexní produkt bude výše uvedená zjištění provedených průzkumů reflektovat. Produkt bude mít vlastní webovou stránku, kde bude podrobně představena celá filozofie, která se k výrobku váže. K dispozici budou detailní produktové informace, veškeré certifikáty k použitým materiálům, zřetelně bude deklarována země původu. Ke stažení budou připraveny návody a video-návody, zákazníkům bude poskytováno poradenství a po zakoupení produktu odborný servis. U obydlí Aviéry bude též uveden výčet konkrétních druhů papoušků, pro které se hodí.

Ať již v dobrém nebo ve zlém, inspirovat se vlastně lze v každém z nalezených výrobků či v jeho dílčích součástech. Mnohé inovace, které mohly být třeba zamýšleny jako ušlechtilé, život papouška nakonec spíše zhoršují. Z toho vyplývá, že při designovém návrhu a inovacích je nutné postupovat vždy nadměrně opatrně. Žádné z plánovaných vylepšení by nemělo zhoršit současné standardy, kterých se již naštěstí podařilo dosáhnout. A ačkoliv běžný soudobý typ klecí kvůli svému tvaru a zamřížování působí pocitově poněkud stroze, je nesmysl provádět jakékoliv změny vzhledu, pokud by byly provedeny na úkor potřeb papouška či chovatele. Zohledňované potřeby by při tvorbě designu měly mít charakter pyramidy, jejíž nejširší základnou jsou potřeby papouška, následovány potřebami chovatele a v nejvyšším patře, které nemůže stát samo bez předešlých základů, by se teprve měly nacházet potřeby týkající se estetiky výrobku. Jedná se o obtížný úkol, při kterém je nutné vzájemně propojit různé úhly pohledu. Neznamená to, že by se o vylepšení vzhledu designeři neměli pokoušet. Veškeré navrhované prvky by ale měly být koncipovány s ohledem na to, je-li možné je realizovat tak, aniž by došlo k jakémukoliv snížení životních standardů papouška. V ideálním případě by mělo jít o opatření, která ještě lépe naplní potřeby papouška, poskytnou lepší funkčnost chovateli a jako nadstavbu přinesou maximální vylepšení estetických kvalit. Běžný soudobý design klecí je myslím možné použít jako vhodný výchozí bod a dále jej rozvinout jak po stránce funkční tak i vzhledové. Aviéra se pokusí tuto syntézu různorodých požadavků uskutečnit.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KOMENTOVANÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTACE VLASTNÍCH POZOROVÁNÍ A ZKUŠENOSTÍ

Následující odstavce jsou věnovány dokumentaci několika málo různých poznatků, postřehů a zkušeností vzešlých z vlastních pozorování papoušků, získaných díky vlastní zkušenosti se zakoupenou klecí a nabytých při péči o našeho papouška. Zdokumentoval jsem zejména takové skutečnosti a poznatky, které představovaly určitý problém a kterým se tedy chci s jistotou vyhnout ve vlastním designu Aviéry. Rovněž zde dokumentuji ty poznatky, které bych v designu Aviéry rád zohlednil proto, že naplňují potřeby papouška či chovatele a zlepšují tak kvalitu společného života.

První a pro mne naprosto nezapomenutelný zážitek, bohužel v tom negativním smyslu slova, nastal téměř ihned po pořízení nového člena naší domácnosti – alexandra malého. Po umístění papouška do klece se okamžitě snažil z nového obydlí uprchnout. Každá přeprava papouška, který na ni ještě není zvyklý, je už sama o sobě pro něj značně stresujícím faktorem, stejně jako i každé nové prostředí. Navíc prodavač nebyl zrovna citlivý a notnou dobu jej při odchytu naháněl po malé kleci v prodejně. Tehdy jsem bohužel ještě věřil, že koupit papouška v obchodě se zvířaty je zcela normální. Dnes už bych tuto chybu neudělal! Proč, bude zřejmé za okamžik.

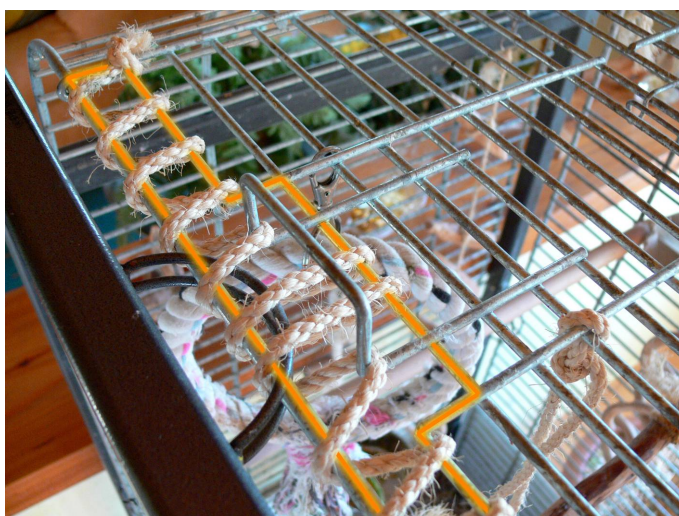
Papoušek měl zjevně hrůzu z lidí, což naznačovalo, že už s nimi neměl dobré zkušenosti dříve. Mohl za tím být necitlivý přístup chovatele nebo se na psychice podepsal „život“ v prodejně. Necitlivý přístup prodavače to následně ještě umocnil. K tomu všemu se přidala přeprava papouška a nové prostředí – na našeho nového kamaráda toho bylo prostě už příliš.

Klec v jeho novém domově byla sice vybavena vším potřebným a byla umístěna na klidném místě, ale papoušek přesto nebyl schopen se uklidnit. Vybrali jsme dostatečně velké obydlí, rozteč mezi jednotlivými pruty byla vyhovující. Bohužel ve stropní části klece byly umístěny dveře, sice bezpečně uzavřené, ale po jejich stranách se nacházely otvory téměř dvojnásobné velikosti, než byl rastr mřížoví. Šlo o zjevnou vadu v designu, která určitě nebyla zamýšlena jako past, ale byla přehlédnuta jak designery, tak při koupi i námi, ale našemu novému papouškovi se málem stala osudnou. V půdorysném pohledu bylo vše v pořádku, ale při podrobnějším zkoumání byl jeden z drátů mříže použit jako zarážka. Z původního rastru najednou vybočoval do prostoru, vytvářel jakési oko a zase se vracel do standardní rozteče. Vzniklý úhlopříčný prostor byl dostatečně velký, aby do něj náš papoušek při šplhání po stropě zastrčil hlavu, což ještě povzbudilo jeho snahu uniknout. Otvor ústil v dlouhou úzkou spáru mezi dvěma pruty. Papoušek se začal do otvoru tlačit, ale nechtěně se pustil nohama mříží a zůstal viset za hlavu volně v prostoru. V tu chvíli začal hlasitě křičet a bezmocně sebou házet. Byl to šok, ale bylo nutné zachovat chladnou hlavu (což se snadněji říká, než dělá) a okamžitě se rozhodnout, jak mu pomoci. Snažil jsem se rychle pochopit, v čem je problém a jak papouška rychle vyprostit. Přestřížení mříží nebylo možné, než bych sehnal dostatečně silné kleště či nůžky, mohlo by být pozdě. Jakákoliv manipulace s dveřmi by papouška jen přiskřípla. Začínal jsem být bezradný a ke klidu nepřispíval ani soustavný srdceryvný ryk. Byly to sice jen vteřiny, ale v naléhavosti situace jsem měl pocit, že jde o věčnost. Naštěstí jsem vcelku rychle pochopil, jak se papoušek do této situace dostal. Pak už bylo jasné, jak mu hlavu vyprostit. Snažil jsem se mu hlavu lehce chytit a posouvat s ní pomalu jako po kolejnici nazpět do místa, které bylo

dostatečně velké, aby hlava proklouzla nazpět do klece. Papoušek se mi okamžitě vši silou zakousl do bříška palce, měl jsem pocit, že mi oddělí maso. V duchu jsem křičel stejně jako papoušek, ale byl jsem potichu, nechtěl jsem ho děsit. Dokonalé zakousnutí zobákem se však nakonec stalo spásou. Mohl jsem ho nyní pomalým posouváním palce celého opatrně vléci (a on se skutečně chytře nepustil), dokud jeho hlava neproklouzla nazpět do klece. Okamžitě se chytl nohama mřížoví.

Musím říci, že jsem si celou dobu myslel, že to papoušek nemůže v žádném případě přežít. Bylo to děsivé, každou chvíli to vypadalo, že se musí uškrtit. Štěstí ale stálo při nás všech a dnes se již dlouhé roky těšíme z jeho každodenní společnosti a náklonnosti. Po tomto zážitku následovalo ještě rychlé zabezpečení otvoru provazy a pak si již jen vzpomínám, jak jsme se ženou notnou dobu konsternovaně seděli a přemýšleli, co jsme udělali špatně.

Paradoxně hrůzu z lidí, nyní ještě umocněnou zážitkem s mým „palcem“, dokázal u nováčka zcela rozptýlit další obyvatel naší domácnosti, ochočený sameček andulky vlnkované, kterého jsme před lety našli ve zuboženém stavu venku a ujali se ho. Druhý den vletěl na strop klece nového obyvatele, začal s ním ihned komunikovat tichými zvuky a jakýmsi záhadným způsobem mu „vysvětlil“, že není čeho se obávat. Proměna byla okamžitá. Jako mávnutím kouzelného proutku se papoušek zcela zklidnil. Z obou papoušků se rychle stali nerozluční přátelé. Když náš nový společník viděl na příkladu svého zvířecího kamaráda, jak se s námi mazlí, začal se s námi sblížovat i on. Na následující fotografii můžeme vidět onen nevině vyhlížející detail, který však mohl mít fatální důsledky:

Obr. 47: Příklad nevhodného designu.

Celý oranžově zvýrazněný prostor je vlastně velkým spojitým otvorem, rozteč je náhle dvojnásobná. Archiv autora.

V následujících týdnech po této události se papoušek postupně osměloval. Snažili jsme se na něj z povzdálí hodně mluvit a umožňovali mu dostatek kontaktu s jeho novým zvířecím přítelem. Během několika málo dnů jsme se odvážili a začali otevírat jeho klec, aby se mohl proletět. V té době jsme ještě neměli žádná další speciální stanoviště (která později vytvořil interiérový strom a houpačka), kde by mohl papoušek přistát. Mnohdy tedy – mimo stropu své klece – využíval dřevěné záclonové tyče nad okny. Do otevřené klece se mu vracet příliš nechtělo, čemuž se po jeho zkušenostech ani nedivím, ale většinou zvítězil hlad.

Obr. 48: Mnohý chovatel jistě potvrdí, že odolat různým laskominám papoušek nedokáže.

Na obrázku si vychutnává kousky mrkve společně se svým novým kamarádem. Archiv autora.

Krmení, včetně různých pochoutek, měl v kleci připraveno a začal po něm pokukovat, až si nakonec sám do klece vlezl. Ale jednou se stalo, že vylétl z přízemí našeho domu nahoru do podkroví. Nepodařilo se nám jej dostat ten večer nazpět do klece a tak nocoval s námi v ložnici. Nikdy jsme nepoužívali žádné násilí, jako je různé chytání do ručníku nebo do síťky. Naopak jsme papouška postupně naučili nastoupit na bidlo, které tvořila slabší uříznutá větev. Papoušek by se ruky bál, ale tato „prodloužená paže“ mu příliš nevadila a nechal se na ní přenést nazpět do klece. Dodnes větve užíváme například při koupání.

Obr. 49: Koupání papouška za pomoci větve jako prodloužené paže a rozprašovače. Archiv autora.

Brzy se objevila ale další chyba zakoupeného obydlí, tentokrát zaviněná špatným dílenským zpracováním výrobku. Při jedné manipulaci s papouškem jsem jen nepatrně zavadil o okraj vchodu. Důsledkem byl krvavý škrábanec na hřbetu ruky. Došlo mi, že obdobně může dopadnout i náš papoušek. Místo, o které jsem se poranil, bylo přesně místem, kudy vylézal z klece. Opíral se tam často i zobákem, mohl si poranit nejen nohy, ale například i jazyk. Ze zkušenosti bylo jasné, že se bohužel na zakoupený produkt, ačkoliv nepatřil mezi levné výrobky (spíše naopak), nemůžeme spolehnout jako na nezávadný výrobek pro papouška. Následovala tedy velmi důkladná inspekce.

Po celé kleci jsem objevil mnoho nezabroušených konců drátů. Konce tvořily ostré břity vzniklé při stříhání kulatiny mřížoví. Všechny jsem postupně musel zabrousit pilníkem. Protože mřížoví klece bylo vyrobeno z pozinkovaného materiálu, který je dnes už naštěstí překonaný, soustředil jsem se také na drobné šupinky zinku – zbytky pro povrchové úpravě, které by mohly být pro ptáka v případě pozření smrtelné, a všechny jsem je odstranil.

Níže připojená fotografie zobrazuje vchod do klece. Rizikové byly nejen ostré přesahy drátů po stranách (nyní již zabroušené), ale zároveň si můžeme povšimnout nevhodnosti použitého uzavíracího mechanismu klece. Je třeba si uvědomit, že tato součást je na každém obydlí pro papouška součástí velice exponovanou. Dvířka chovatel otvírá nejen, když pouští papouška proletět se, ale několikrát denně i za jiným účelem – aby přidal krmení, aby upravil hračky, otřel bidlo a podobně. Neustálým třením se mechanismus postupně opotřebuje, nakonec může dojít k přestřížení drátu. Při uzavírání klece vybavené tímto mechanismem navíc běžně vsuneme prsty do vnitřního prostoru. Papoušek to může vnímat jako náhlé narušení svého teritoria, neochočený papoušek třeba zase jako útok a může nás klovnout. U velkých papoušků to je velmi nebezpečné, hrozí i oddělení článku prstu. Tento druh uzavírání je vhodný maximálně pro klece pro andulky či jiné malé ptáky.

Obr. 50: Tento druh uzavíracího mechanismu není vhodný pro obydlí středních a velkých papoušků.

Archív autora.

Neustálá snaha posedávat na záclonových tyčích nebo na dřevěném trámu tvořícím průvlak nás přiměla zabývat se blíže možnostmi, jak našim papouškům umožnit nekonfliktní pohyb v prostoru tak, aby byly uspokojeny jejich potřeby a zároveň aby nedocházelo ke zbytečnému ničení různých věcí. Nemá-li papoušek dostatek různých stanovišť, kde by se mohl zdržovat, často si vybere i nevhodné

místo, jako jsou například záclonové tyče, kde pak exkrementy znečišťuje záclony a závěsy. Tedy nic, z čeho by byl chovatel vysloveně nadšen. Případně se může usadit někde, kde mu dokonce hrozí nebezpečí.

Na následujícím obrázku se náš papoušek usadil na místě, kde mu sice žádné nebezpečí nehrozí, ale o stropním trámu, který je v dosahu jeho zobáku, se to už říci nedá. Posezení ve starém kotlíku po babičce se totiž stalo jeho nadmíru oblíbenou zábavou. Instinktivně totiž vyhledává vysoko položená místa, odkud nás může dokonale pozorovat.

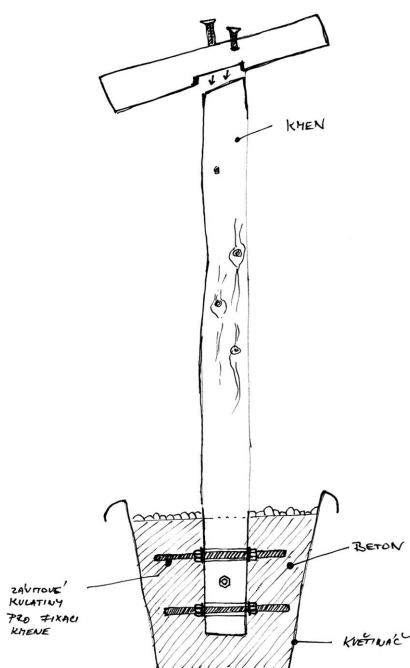

Obr. 51: Papoušek dokáže být při hledání stanovišť v interiéru neuvěřitelně vynalézavý. Archiv autora.

Bylo jasné, že pokud nechceme z nepříliš vhodných míst naše papoušky neustále vyhánět, bude nutné poskytnout jim náhradu za dřevo, které instinktivně vyhledávali. Vždy je lepší zvolit prevenci, v tomto případě tedy dostatek jiných lákadel. Dalším důvodem byla skutečnost, že papouškům začaly lehce přerůstat dráčky. Hladké kovové povrchy klecí dostatečné obrušování nezabezpečovaly a dřevěná bidla v obydlích také zjevně nedostačovala.

Začali jsme tedy prohledávat dostupnou literaturu a internet. Dočetli jsme se, že zahraniční chovatelé často používají různé interiérové stojany. Též některé specializované firmy začaly v té době dovážet do ČR různé stojany a také interiérové stromy ze dřeva kávovníku, jak jsme se dočetli v časopise Papoušci. V publikaci Žako autorky Annette Wolterové byl pak dokonce uveden i velmi stručný návod na výrobu stromu pro papouška.

Rozhodli jsme se tedy vyjít z nasbíraných informací, využít je jako inspiraci a takový interiérový strom pro naše papoušky vyrobit. Základ stromu jsem vytvořil z přibližně 2 metry dlouhého kmene o průměru kolem 10 centimetrů. Použil jsem dřevo z listnatého stromu. Z kmene jsem odstranil kůru pomocí pořízu. Ve spodní části kmene, která měla tvořit podstavec, jsem vyvrtal dva průchozí vzájemně kolmé otvory, do nichž jsem vložil závitové tyče potřebné délky. Ty jsem zafixoval dvěma maticemi. Závitové tyče upevněné do hlavního kmene sloužily později nejen jako kotvy, ale nejprve vytvořily jakési distanční pomůcky k vycentrování a posloužily také jako opěrky pro snadnější práci při následném upevňování kmene do podstavce pomocí kameniva a betonu.

Obr. 52: Náčrt konstrukce našeho
interiérového stromu.

Kmen jsem vsadil do plastové nádoby (velký květináč), částečně jej upevnil kameny a zbylý prostor jsem zaplnil betonem. Stejně tak by bylo možné použít jen samotné kameny, ale takto je celý strom myslím více stabilní. Použití betonu má navíc tu výhodu, že již není třeba řešit zakrytí kamenů v nádobě vůči odpadávajícímu trusu a odpadu vznikajícímu při provozu na stromě (odštipané dřevo apod.). Povrch betonu jsem zahladil menší zednickou lžící. Aby se vytvořil hladký povrch, poprášil jsem mokry povrch ještě cementem a znovu zahladil. Mezi betonovým povrchem a okrajem nádoby jsem ponechal výškovou rezervu, aby se v budoucnu do tohoto prostoru dal nasypat písek nebo absorpční grit.

Po důkladném ztvrdnutí betonu jsme začali s instalací větví stromu. Z přibližně 40 cm dlouhého kusu kulatiny, který jsem předtím odřízl z hlavního kmene, jsem vytvořil zakončení středové části stromu ve tvaru T. Tu jsem přišrouboval shora do kmene pomocí dlouhého vrutu. U všech šroubových spojů jsme dbali na to, aby hlava vrutu byla zapuštěna hlouběji do dřevěného materiálu, aby nemohlo dojít k poranění papouška při okusování stromu. Do kmene stromu jsem navrtal z různých směrů otvory, do kterých jsem následně zasunul větve uříznuté z listnatých stromů na naší zahradě. Většinou šlo o větve vrby. Tato první verze instalace větví se příliš neosvědčila. Větve mohly být jen velmi úzké a navíc se se po seschnutí začaly v předvrtaných otvorech hýbat. Vymysleli jsme tedy další verzi, která měla bidla ze smrkových latí uchycená hřeby, jak je zachyceno na následující fotografii.

Obr. 53: Druhá verze našeho interiérového stromu.

Archiv autora.

Výhodou bylo, že původní skelet stromu mohl být stále zachován. Došlo pouze k výměně větví/bidel. Nainstalován je také odřezek kmene, do kterého jsem vyřezal otvor řetězovou pilou. Toto místo využíval rád obzvláště starší z obou papoušků, neboť v jeho věku vytvářel vhodné odpočívadlo ve formě jakési poličky, která mu umožňovala ulevit slábnoucím nohám a lehnout si. Tato verze stromu již papouškům velmi vyhovovala, nicméně určitě nešlo (právě kvůli použitému spojovacímu materiálu) o ideální řešení. Následovala tedy třetí verze, také proto, že smrkové latě podlehly velmi rychle devastaci papouščími zobáky. V této zatím poslední verzi jsme použili silné větve připevněné zapuštěnými vruty. Větve jsme pečlivě omyli, ale ponechali jim kůru, drobné výstupky i pupeny, z kterých ještě v interiéru vyrašily listy, což přineslo našemu papouškovi další zábavu. O tom, že papoušek s povděkem využije možnost strávit část dne na nabídnutém interiérovém stromě, který je pro něj vynikající prolézačkou, svědčí následující obrázek.

Obr. 54: Třetí verze papouščího stromu je prozatím asi tou nejoceňovanější. Archiv autora.

Strom skutečně začal ihned plnit zamýšlený účel. Ptáci neměli od té doby přerostlé drápky a téměř úplně přestali létat na trámy a tyče. Poskytnutí náhradního objektu se tedy osvědčilo. Ale nezůstalo pouze u těchto vylepšení a úprav. Zanedlouho poté jsme se ujali dalšího nalezeného papouška, opět andulky vlnkované, tentokráté však samičky. V souvislosti s tím se objevily další nedostatky, paradoxně znovu u již několikrát upravované klece. Nová obyvatelka dostala samozřejmě svou vlastní klec. Krmila se však tak, že veškeré zrní vyházela z krmítek na zem svého obydlí. Tam se následně uchýlila a přehrabovala se v něm. To bohužel mělo nechtěnou sociální konsekvenci v podobě napodobování. Samička alexandra malého začala jevit stejnou touhu. Bohužel dno její klece mělo pevně zabudovaný rošt, skrze který propadával trus a vyházené krmení do zásuvky umístěné pod ním. Ačkoliv se v tomto ohledu jednalo o standardní řešení a dnes jej má asi většina prodávaných klecí pro střední a velké papoušky, v naší praxi se zcela vůbec neosvědčilo. Dno zásuvky bylo pod roštem dostatečně blízko na to, aby papoušek dobře viděl například zrní, které vyhodil z misky, či potravu, která mu nechtěně vypadla, nicméně aby plnil rošt svou funkci, tak zase dostatečně daleko na to, aby se k vypadanému materiálu nedostal. To však neznamenalo, že by se o to nepokoušel. Důsledkem bylo, že chodil po roštu, snažil se zasunovat hlavu i nohy mezi dráty a vytahovat potravu. Velmi často mu noha propadla roštem a zapříchla se pod ním, takže ji dlouho nemohl vyndat. Ještě horší by bylo, pokud by se mu pod roštem zaklínilo křídlo. Hlavní zamýšlenou funkcí spodních roštů je oddělit exkrementy tak, aby s nimi papoušek vůbec nepřišel do styku. Dle naší zkušenosti ale rošty tuto funkci v podstatě neplní. Trus ulpívá na nich přesto, že jeho větší část propadne dolů do zásuvky. Papoušek po roštu chodí a s exkrementy do styku tedy stejně přichází. Navíc není snadné takto znečištěný rošt důkladně vyčistit. A to ani pokud by byl výsuvný, jak je u současných výrobků většinou běžné. V případě naší klece výsuvný nebyl, což by samo o sobě nepředstavovalo zásadní problém, pokud by byl dobře přístupný jiným způsobem. Bohužel přes

malá dvířka vchodu se k roštu ve vnitřním prostoru klece téměř nedalo dostat.

Právě z důvodu, že se spodní rošt opakovaně stal pastí pro nohy našeho papouška a také kvůli nemožnosti udržet požadovanou čistotu, jsme nakonec dospěli k rozhodnutí rošt z klece definitivně demontovat. Spodní zásuvku jsme naplnili kukuřičnou drtí prodávanou jako podestýlka pro papoušky (kukuřičný granulát). Tuto úpravu přijal papoušek s velkým povděkem. Potrava, zejména různé laskominy, která mu nechtěně vypadla z nohy nebo ze zobáku, nebyla navždy ztracena. Papoušek si ji mohl ze dna lehce vynést na bidlo, kde ji zkonsumoval. Také čištění bylo najednou mnohem snazší. Při každodenním úklidu klece stačilo sesbírat několik trusem splených kousků steliva a vyhodit je. Náš papoušek tráví noc v kleci vždy na zcela stejném stanovišti, naprostá většina exkrementů se tedy nachází pouze na jednom místě. Kukuřičný granulát díky své absorpční schopnosti také výrazně pomáhá udržet dno klece suché. Hodilo by se jen, aby spodní šuplík byl poněkud hlubší a vešlo se do něj více podestýlky.

Nebylo nutné příliš dlouho čekat a objevila se další komplikace, tentokrát v podobě hladkého plechového dna zásobníku. Jak jsem již předeslal, samička alexandra malého začala napodobovat zvyk své sousedky - hrabání, což mělo za následek vyletování granulátu z klece. Pokusili jsme se situaci řešit vložením dřevěných desek pod stelivo. Doufali jsme, že dřevo zmírní intenzitu hrabání. Obrázek níže ukazuje devastaci desek po několika měsících okusování zobákem jednoho papouška. Pro představu: desky původně pokrývaly celé dno spodní zásuvky.

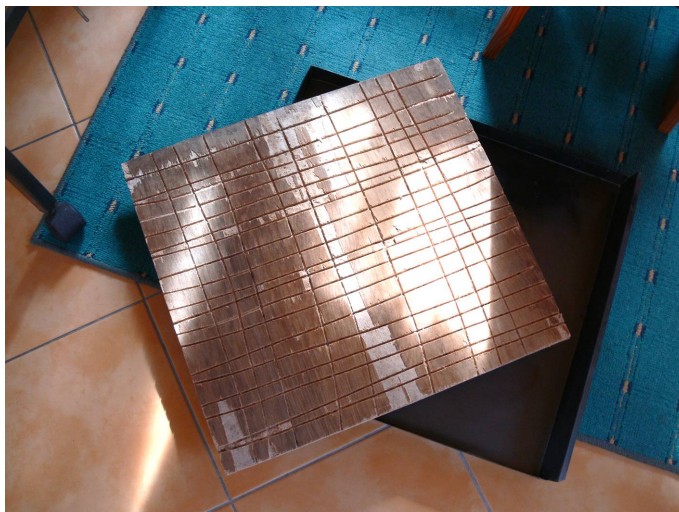

Obr. 55: Ukázka devastace dřevěných prvků. Archiv autora.

K tak rozsáhlému poškození běžně dochází ale na všech dřevěných částech klece a interiérového stromu (hračky, bidla, kmen). Všimnout si můžeme také značného nepořádku, který je dán netěsnostmi mezi lyžinami ve spodním traktu klece a zásuvkou, v důsledku čehož dochází k propadávání drti a odpadu na zem pod klecí.

Použití desek nejprve skutečně vedlo ke zmírnění hrabání. Netrvalo to ale dlouho. Papoušek samozřejmě desky objevil přesto, že byly zcela ukryty pod vrstvou kukuřičného granulátu. Deska, ačkoliv vyplňovala celé dno, byla složena ze dvou menších částí. Papoušek ihned po objevení tohoto spoje začal zobákem pracovat právě v jeho místě. Tento drobný spoj dostačoval k tomu, aby dřevo „načal“. Postupně se propracoval až na hladký plech zásuvky a vyhazování podestýlky začalo

nanovo. Granulát byl opět vyházen po celé místnosti. Doufali jsme, že papouška hrabání časem omrzí, ale toho bychom se zřejmě nedočkali, kdyby nezasáhl jiný faktor. Při hrabání si na dřevěné desce zcela obrousil drápky a tudíž musela jeho nová vášeň na několik týdnů přestat. V mezičase jsme vyrobili desku novou.

Obr. 56: Nová deska s vyřezanými drážkami. Archiv autora.

Nově připravená deska byla již vyrobena z jednoho kusu materiálu. Po předchozích zkušenostech s hladkým povrchem desky (hoblovaný masiv) jsem nyní zhotovil pomocí okružní pily do desky sérii mělkých drážek, které by mohly zabránit intenzivnímu hrabání a mohly by zpomalit odletování granulátu podestýlky ven z klece.

Neustálé znečišťování okolí vyhozeným stelivem nás vedlo také k tomu, že jsme spodní část obydlí vybavili plastovými mantinely, jak je možno spatřit na další fotografii. Nebylo to obtížné, výrobce klec našťastí opatřil ve spodní části kovovými profily ve tvaru L (zřejmě za tímto účelem, ačkoliv se to můžeme jen domnívat, neboť nám to jako zákazníkovi opomenul například formou návodu sdělit), do kterých bylo možné plastové desky zasunout. Ani tyto zábrany ale nedokázaly vyhazování zcela zabránit. Naštěstí po instalaci nové desky s drážkami a možná též díky zkušenosti papouška s nadměrně obroušenými drápkami nadměrné hrabání (resp. vyhazování podestýlky) skutečně ustalo. Na obrázku je vidět dno klece s nasypaným granulátem, který zcela zakrývá vloženou dřevěnou desku.

Obr. 57: Dno obydlí s nasypanou kukuřičnou drtí.

Na závěr této kapitoly jen krátká rekapitulace získaných ponaučení. Je zřejmé, že všechny uvedené poznatky bude nutné zohlednit v designovém návrhu Aviéry. Mřížka musí mít vhodnou a jasně stanovenou maximální velikost otvoru. Výrobek nesmí mít žádné přesahující ostré části a musí být vyroben z vhodných materiálů s nezávadnou povrchovou úpravou. Vchod Aviéry pro papouška by měl být navržen jinak než vyklápěním a vstup pro chovatele by měl umožnit přístup dovnitř celého obydlí. Pro snížení pravděpodobnosti uvíznutí papouška by Aviéra neměla mít spodní rošt. Zkušenost s vyhazováním steliva by zase měla vyústit v navržení systému lapačů, které budou zachytávat krmivo a nečistoty vyhozené vně obydlí. Ke snížení znečištění by mohla přispět i hlubší spodní zásuvka se zdrsňeným dnem. Stejně tak oblíbenost papouščího interiérového stromu a dalších odpočívadel by měla nalézt v Aviéře svou reflexi. O tom ale detailně až v části vlastního designového návrhu.

5 OBYDLÍ PAPOUŠKA – ROZBOR VLASTNOSTÍ, DÍLČÍCH SOUČÁSTÍ A JEJICH REFLEXE V DESIGNOVÉM NÁVRHU

V této části bych se rád zamyslel zejména nad jednotlivými součástmi obydlí pro chov papoušků a nad tím, jak v nich zrcadlit dříve zmíněné potřeby tak, aby napomáhaly k hodnotnému životu papouška v domácí péči chovatele. Nejprve bych však rád zmínil základní typologické rozdělení obydlí a některé jejich důležité vlastnosti, které mají zásadní vliv na kvalitu života v nich.

5.1 Rozbor vlastností

5.1.1 Základní typologické rozdělení obydlí

- **exteriérová obydlí – voliéry**
- **interiérová obydlí – klece a vnitřní voliéry**

Velice zjednodušeně by se obydlí pro chov papoušků dala rozdělit na obydlí určená do exteriéru a do interiéru. Exteriérová obydlí se obecně nazývají voliéry. Jedná se o prostorná obydlí umožňující létání a pobyt více ptáků. Ti jsou tak v kontaktu se sluncem, se zelení, která může být ve voliéře osázena, a s přírodním prostředím, resp. s povětrnostními vlivy. Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce není zacílena na exteriérová chovatelská obydlí, nebudu zabíhat do přílišných detailů. Pro úplnost snad jen uvedu, že venkovní voliéry mohou být koncipovány například také jako obydlí s vnitřní vyhřívanou částí a venkovním výletem. Pro venkovní voliéry platí mnohá specifika, která není nutné u interiérových obydlí zohledňovat. Venkovní obydlí například musí mít pletivo zapuštěné do země či nejlépe pevné základy bránící vniknutí potkanů, pletivo či mřížoví venkovní voliéry by mělo být dvojitě jako ochrana před kočkami a jinými predátory atp.

Pro interiérová obydlí se používá označení klece. Ty se nejčastěji rozlišují na klece pro malé papoušky, pro střední papoušky a pro papoušky velké. Klece pro velké papoušky jsou často pro své velké rozměry nazývány interiérovými voliérami. Myslím, že toto označení není příliš přesné. Zatímco klec je samostatným předmětem volně přemístitelným v interiéru, vnitřní voliéra vzniká spíše přehrazením části místnosti pletivem. Nebo bývá papouškům dokonce vyhrazena celá místnost, jako je tomu v případě podkrovních voliér. Pro chov více papoušků se někdy používá také komplex zabudovaných stěnových klecí. A abych problematiku chovu v interiéru vyčerpал, musím zmínit také volný chov papoušků na interiérových stojanech, který někteří chovatelé praktikují.

Reflexe typologie ve vlastním designu: Produkt navrhovaný v rámci této práce má sloužit jako interiérové obydlí pro jednoho papouška. Při uvažování o jeho designu se začalo brzy ukazovat, že žádná z variant není zcela vyhovující, neboť v kleci, relativně jakkoliv velké, papoušek dle mého názoru nemůže létat a v interiérové voliéře bude zase jediný papoušek osamocen. Proto jsem dospěl k určité syntéze obou druhů interiérových obydlí a vytvořil Aviéru jako zcela nový produkt s novou filozofií. A protože slovo klec v sobě skrývá podtext věznění, byl bych rád, kdyby se ujala i nová terminologie a do seznamu interiérových obydlí pro papouška se vedle klecí a vnitřních voliér zařadil jako součást terminologie i pojem aviéra. A časem, až dojde k rozšíření myšlenky a ke změně přístupu k chovu, by snad mohl termín klec zcela zaniknout.

5.1.2 Morfologie

Základní tvar klecí vychází převážně z geometrických těles, nejčastěji krychle, kvádrů, válců a koule. Kulové a válcové klece jsou nevhodné, papoušek v nich nemá kam ustoupit, neorientuje se v nich, což může vyústit i v psychické problémy.[14][15][24] V historii se objevily také klece ve tvaru významné architektury, což mohlo vycházet z analogie, že přepychové obydlí člověka bude jako replika přepychovým obydlím také pro papouška. Obydlí komplikovaných tvarů architektonických forem snad může sloužit pro malé papoušky, splňuje-li všechny ostatní předpoklady pro chov, nicméně pro větší papoušky je myslím nevhodné. Složité tvary papoušek přinejmenším nikterak neocení, spíše mu při pohybu po obydlí budou na obtíž. Klece s množstvím zákoutí či členitých plastických ornamentů bude také mnohem složitější čistit. Architektonické elementy se bohužel ještě stále objevují v designu současných klecí, například v podobě různých stříšek a věžiček, stejně jako se v něm objevují dle mého mínění nevhodné dřevěné prvky nábytkové, jak jsem již zmínil.

Reflexe morfologie ve vlastním designu: Obytná část Aviéry bude tvořena převážně tvary kubických forem. Papoušek tak bude uvnitř obydlí plně orientován. Jednoduchý tvar mu umožní snadný a bezpečný pohyb po jeho obydlí zevnitř i zvenku. Stejně tak chovatel nebude zatěžován nadměrným uklízením různých apsid či podobných výklenků.

5.1.3 Materiály a povrchové úpravy

Z hlediska papouška by se za nejvhodnější materiál pro jeho život dalo považovat dřevo (případně některé další přírodní materiály). Jako konstrukční materiál pro samotné obydlí se ale bohužel dřevo nehodí, neboť papoušek je schopen jej zcela zničit. Stejně tak je papoušek schopen odlomit drobné plastové dílce, proto se použití plastů jeví jako vhodné pouze ve větších celistvých masách. Nevhodné jsou průhledné hladké plastové celo-stěnové prvky, neboť po nich papoušek nemůže šplhat, a pokud jsou zcela čiré, může do nich narazit a poranit se. Pro konstrukci samotného obydlí se právě pro svou odolnost (pevnost a dlouhá životnost) jeví tedy jako nejlepší kovy, nejčastěji ocel.

K zabránění korozi se používají různé povrchové úpravy kovů. Pozinkovaný materiál není vhodný, zinek je pro papoušky toxický a pokud jsou navíc na povrchu šupinky zinku zbylé po procesu pozinkování, může dojít k jejich pozření, což je pro papouška velmi nebezpečné. V případě povrchové úpravy práškovými barvami je nutné, aby tyto byly netoxické – prostě těžkých kovů (olovo, zinek, rtuť atd.). I přesto zde ale hrozí riziko jejich odlupování a pozření úlomků. Jako zcela nevhodné se jeví mřížoví potažené plastem. Poslední dobou jsou na trhu dostupné též výrobky z hliníku s povrchovou úpravou eloxováním. Ačkoliv se mi v odborné literatuře nepodařilo přesně ověřit nezávadnost hliníku pro tyto účely, například Bartl uvádí, že je vedle nerezového materiálem ideálním[15]. Hliník by mohl být vyhovujícím materiálem, neboť eliminuje riziko vzniku rzi, která je pro papoušky toxická. Asi nejvhodnějším materiálem pro konstrukci obydlí se zdá být nerezová ocel, nejlépe se zdravotním atestem. Jde ale o materiál poměrně drahý. Pro bidla je nejvhodnější dřevo, nejlépe čerstvě nařezané větve. Kovy a plasty nejsou pro bidla vhodné, podrobnosti uvádím v podkapitole o bidlech.

Reflexe ve vlastním designu – použité materiály a povrchová úprava: Obytná část Aviéry bude zhotovena z nerezové oceli dostatečného průřezu, resp. pevnosti, aby se předešlo deformacím kovu

při stisku zobákem. Plastové součásti pak budou z lehce zabarveného čirého plastu vhodné tloušťky s ochrannými kovovými rámečky, aby bylo zabráněno možnosti odlomení jejich části zobákem papouška.

5.1.4 Dílenské zpracování, montovaná/svařovaná konstrukce

Veškeré dílenské zpracování musí být provedeno s maximální pečlivostí. Nezabroušené konce drátů (břit po stříhu) nebo různé ostré materiálové ořepy kovů znamenají možnost zranění ptáka, ale také chovatele při čištění. Z hlediska celkové pevnosti obydlí a též z důvodu možnosti vzniku různých nežádoucích spár, které jsou potenciálním místem pro usazování nečistot a vznik koroze, se jeví jako vhodnější konstrukce svařovaná namísto konstrukce montované. Montované spoje představují také riziko, že budou papouškem rozebrány.

Reflexe ve vlastním designu - konstrukce: Při výrobě obydlí Aviéry bude použito převážně svařování namísto montovaných spojů. Případné montované spoje nebudou papouškovi přístupné nebo budou chráněny před rozebráním. Dílenské zpracování musí být provedeno kvalitně, aby nevznikly jakékoliv ostré části.

5.1.5 Prostorové vztahy uvnitř obydlí, velikost a hmotnost obydlí, rozteče mříží

Misky s potravou by nikdy neměly být umístěny pod bidly, na nichž papoušek sedá, protože pak hrozí znečištění krmiva trusem. Obdobně by kvůli udržení čistoty neměla být bidla umístěna nad jinými bidly či hračkami. Horní bidlo by mělo být umístěno přibližně ve výšce očí člověka pohybujícího se kolem obydlí. Zvláštní pozornost je nutné věnovat pozici bidla, které si papoušek vybere pro spaní. Tráví na něm celou noc a prostor pod ním je tak maximálně exponovaný trusem.

Obytný prostor by měl být dostatečně široký pro roztažení křídel a zároveň by měl umožňovat otočení papouška tak, aby nedocházelo k otírání ocasních per o mříže, neboť to vede k jejich ničení – třepení. Jednotlivá doporučení pro velikost vnitřního prostoru klecí se napříč odbornou literaturou liší. Greg Glendell uvádí jako hlavní parametr rozpětí křídel. To je mnohdy oproti délce těla více než dvojnásobné. U středních papoušků jako je amazoňan nebo žako činí kolem 70 cm, ale i u malých papoušků jako jsou korely je rozpětí kolem 40 cm. Glendell tak dochází k závěru, že pro malé papoušky jsou vhodné klece o půdorysu nejméně 60x100 cm. Pro střední a větší papoušky je pak dle Glendella již nutné přestavět část pokoje na voliéra o rozměru nejméně 100x200 cm. U menších obydlí je nutné zajistit, aby měl papoušek možnost trávit většinu času mimo něj. Rozteče mřížoví pak Glendell vymezuje na 1,3 cm pro malé papoušky, 2,5 cm pro střední druhy (amazoňan, žako) a až 3,8 cm pro druhy velké (ara).[14]

Bartl zohledňuje při stanovení vhodné velikosti klece i způsob života papouška, když píše, že žako spíše šplhá, moc nelétá a jeho prostorové nároky jsou tedy o něco málo menší. Jako minimální prostor uvádí klec s objemem 0,25-0,3 m³, což odpovídá přibližně rozměru 55x66x76 cm. Jako ideál uvádí Bartl 1 m³. Ve své publikaci též zmiňuje, že pevnost klece je podstatným faktorem. Vhodné jsou podle něj klece se silnějšími dráty, větším množstvím použitého materiálu a propracovanější konstrukcí. Papoušci se silným zobákem jsou schopni stlačit dráty k sobě a vzniklou větší roztečí mezi nimi uniknout. Vhodnou roztečí pro žako je dle Bartla rozteč 1,5 až 2,5 cm, drát by měl mít

průměr minimálně 4 mm.[15]

Josefovič pak uvádí, že hlavním kritériem pro stanovení rozteče je, že mezi dráty nesmí uvíznout hlava.[16]

Důležitým faktorem, který bych také rád zmínil, je hmotnost obydlí. To by mělo být dostatečně robustní, aby nedocházelo k nežádoucím otřesům při všech běžných aktivitách papouška a též při údržbě chovatelem.

Reflexe ve vlastním designu – prostorové řešení, velikost obydlí, rozteče: Speciální držáky bidel dodávané jako součást Aviéry umožní variabilitu v umístění bidel. Misky s potravou budou umístěny zcela mimo půdorys obytného prostoru. Velikost bude stanovena jako zcela dostatečná pro protažení křídel, ale vzhledem k tomu, že obytná část bude v konceptu Aviéry zastávat funkci útočiště a k letu papouška tak bude sloužit rozšířený obytný prostor bytu či domu člověka, nebude obydlí Aviéry rozměrově určeno k letu. Obydlí bude o objemu přibližně 0,5 m³. Rozteče mříží a všech otvorů se budou pohybovat v intervalu od 2 do 2,5 cm maximálně, průměr prutů bude 4 až 5 mm. Rám bude z profilů dostatečného průřezu pro zajištění potřebné „tuhosti“ výrobku, v případě potřeby bude zvoleno vyztužení uvnitř profilu, aby nedošlo ke zbytečnému optickému zhmotňování rámu. Vyšší hmotnost obydlí bude zajišťovat potřebnou stabilitu. Snížená mobilita vzniklá v důsledku vyšší hmotnosti pak bude řešena pomocí oddělitelnosti obydlí od podstavce, dále pomocí podstavce opatřeného kolečky a taktéž přítomností transportního boxu jako nedílné součásti dodávky Aviéry.

5.2 Rozbor dílčích součástí

5.2.1 Spodní zásuvka, lapač nečistot

Mnoho klecí běžného soudobého designu je vybaveno výsuvnou spodní zásuvkou na podestýlku. Do zásuvky se vkládají papíry, různé absorpční drtě (kukuřice, dřevěné štěpky, pelety), užívá se také písek a grit či různé štěrky. Odborná literatura dnes již připouští i použití novin, barvy již údajně neobsahují škodlivé olovo. Zásuvka je v tomto ohledu velice praktická, usnadňuje údržbu, pomáhá udržovat potřebnou hygienu obydlí. Bohužel při jejím vysouvání často dochází k vypadávání nečistot na zem. Z mé zkušenosti vyplývá, že manipulace se zásuvkou papouškovi vadí a její vysouvání nepořádek spíše vytvoří, než aby mu zabránilo.

Nad zásuvkou je většinou umístěn pevný nebo výsuvný rošt, který má zamezit styku s trusem spadným na dno a bránit sběru případně kontaminovaného krmiva. A právě přítomnost roštu má svá úskalí a názory odborníků na vhodnost tohoto řešení se liší. Jak jsem již napsal, dle mé vlastní zkušenosti se rošt stejně špiní a kýženou hygienickou funkci tedy neplní. Nevýhody roštu dle mého mínění převyšují nad výhodami. Skeptický názor na rošt (mřížku nad dnem) lze nalézt např. u Glandella:

„Některé klece jsou vybaveny mřížkou hned nad dnem, která zabraňuje, aby pták sbíral krmivo spadlé na zem. Může ale způsobit zranění, když například pták v noci zpanikaří a při pádu na zem si zaklíní nohu mezi jejími tyčkami. Mřížku je třeba proto vyjmout, dno klece pokrýt novinami a denně je měnit. Aby se váš papoušek cítil bezpečněji, měla by mít klec pevnou zadní část a ne mříže na všech

stranách. Sehnat klec pro papouška s pevnou zadní částí je velmi složité, proto ji raději jednoduše postavte zadní částí k pevné stěně. “[14]

Těší mne, že oba zmíněné požadavky Grega Glendella jakožto renomovaného odborníka můj vlastní design obydlí zohledňuje.

Klece běžného soudobého designu jsou také často vybaveny lapačem nečistot přepadáných vně klece. Nejčastěji je lapač tvořen prstencem se šikmými plochami, přičemž odpad je sveden samospádem buď do nejnižšího místa lapače nebo přímo až do zásuvky s podestýlkou. Ačkoliv jde v jistém ohledu o praktické řešení, nepovažuji jej za vhodné, konstrukčně zde totiž vznikají další zbytečné spáry a rizikové otvory, kde mohou trvale uvíznout nečistoty nebo se vzpříčit části těla papouška. Lapač svedený do zásuvky s podestýlkou většinou vyžaduje kombinaci s dnovým roštem. U vyšších lapačů pak musí být často umístěny dveře výše od skutečného dna a tím se znovu ztěžuje úklid obydlí. Osobně se domnívám, že spodní část obydlí by měla být co nejvíce kompaktní a měla by být tvořena spíše plnými plochami než mřížovím.

Reflexe ve vlastním designu: Z výše uvedených důvodů upřednostním ve svém vlastním designu jiné řešení lapače – konkrétně lapač svedený do zvláštní jímky umístěné pod dnem obydlí. Kvůli zdravotním rizikům (uvíznutí papouška) nebude obydlí vybaveno dnovým roštem. Spodní zásobník bude hlubší a bude tak skýtat prostor pro dostatek absorpčního granulátu, čímž bude zabezpečeno rychlejší odvlhčení. Dno zásobníku bude reliéfně zdrsňeno za účelem znesnadnění vyhadzování podestýlky při pohybu papouška po dně obydlí či při hrabání. Dostatečně hluboký spodní zásobník, resp. jeho svislé stěny budou zároveň vytvářet i potřebný mantinel, který by měl zachytit podstatnou část nečistot při aktivitách papouška na dně. Odpad vyhozený mimo vnitřní prostor při pohybu papouška ve vyšších částech obydlí by pak měl pojmout šikmý lapač se svodem do zásobníku pod dnem.

5.2.2 Bidla

Bidla by měla být dřevěná, vyrobená nejlépe z pečlivě omytých čerstvě nařezaných větví. Taková bidla mohou být kombinována i s bidly hoblovanými, resp. soustruženými. Kovová bidla nejsou vhodná, papoušek si o ně nemůže brousit zobák a drápy, navíc kov pro svou vysokou tepelnou vodivost odvádí teplo z obnažených nohou. Stejně tak jsou nevhodná plastová bidla (ta jsou určena spíše pro malé papoušky – např. andulky). U středních a větších papoušků totiž hrozí odlomení a pořízení jakýchkoliv drobnějších plastových prvků. A znovu platí, že ani plastová bidla nebrousí drápy a zobák. Plastová ani kovová bidla si papoušci nemohou upravit zobákem dle svých potřeb. Nejvhodnějším materiálem je tedy především dřevo. V úvahu ale přicházejí též různá lana z přírodních materiálů (např. bavlna, konopí atp.). Dřevěná bidla by měla být různých průměrů. Někdy je zapotřebí, aby peří zakrylo nohy papouška kvůli chladu, jindy zase přijde vhod, že prsty nemusí být stočené stále stejně. Uchycení bidel musí být pevné, aby je pták neuvolnil. Nevhodná jsou uchycení pomocí drobných kovových součástí a drátků, které by mohly být demontovány a polknuty. U jakýchkoliv tvrdých materiálů (kovy, plasty) by též mohlo docházet ke vzniku otlaků na nohou. Ze stejného důvodu je vhodné poměrně často měnit i bidla dřevěná a papouškovi poskytnout nové měkčí dřevo. Podobně kriticky by se dalo pohlížet na cementová brusná bidla, zejména kvůli tomu, že

mohou být chladná, drsná a příliš tvrdá. Doplnky tohoto typu by měly být použity jen v menšinovém podílu k dřevěným přírodním bidlům. Totéž by platilo i pro mnou navrhovanou inovaci – bidla z pevných papírových rolí s nástřikem z dřevěných či kukuřičných štěpků nebo s nástřikem ze zrnin. Také ta by měla sloužit výhradně jako doplněk a vzhledem k velmi omezené životnosti jako ryze „spotřební materiál“.

Reflexe ve vlastním designu: Držáky dodávané jako součást Aviéry umožní uchytit do obydli dostatek bidel vyrobených z čerstvě nařezaných větví. Bude tak možné instalovat větve - bidla různých průměrů. Různé typy držáků umožní snadnou instalaci a deinstalaci bidel a to nejen uvnitř obydli, ale i na stěny místnosti a do kmene interiérového stromu. Dodán bude též zkušební vzorek bidla s nástřikem na papírové roli, které bude později možné dokoupit jako spotřební materiál.

5.2.3 Mříže

Většina papoušků ráda šplhá a proto by mělo být mřížoví tvořeno převážně horizontálně umístěnými elementy. Svislé prvky jsou nevhodné, papoušek po nich klouže. Jak jsem již zmínil dříve, podstatným faktorem pro bezpečnost papouška je správná rozteč mezi jednotlivými pruty, což platí též pro všechny ostatní otvory vzniklé v uzavřeném obydlí (problematika roztečí byla již probrána v podkapitole věnující se rozměrům obydli).

Dráty by měly být kruhového průřezu a nikoliv hranaté či propletené, pak by si papoušek mohl poškozovat pera při jejich otírání o hrany nebo při jejich uvíznutí ve spáře mezi dráty. Vhodné je také, aby mřížka nebyla tvořena detaily, které by vytvářely příliš úzký prostor, kde by si papoušek mohl přiskřípnout prst. Totéž platí i pro různé ozdoby umístěné na mříži. [17] Znovu opakuji, že dráty by měly být dostatečně robustní, aby se zabránilo ohnutí, které může znamenat nejen ulétnutí ptáka, ale například také odloupení laku z deformované části a jeho pozření papouškem.

Reflexe ve vlastním designu: Mřížoví obytné části Aviéry bude tvořeno převážně horizontálními pruty kruhového průřezu s vhodným průměrem k dosažení nezbytné pevnosti. To umožní pohodlné šplhání po obydlí. Vodorovné prvky budou ještě zpevněny vertikálními spojkami probíhajícími přes celé segmenty obydli. Tyto spojky jednak zvýší tuhost konstrukce a zamezí ohýbání drátů zobákem a zároveň vytvoří estetický prvek ve formě stylizovaného motivu rostoucích větví. Dekorativní elementy nebudou vytvářet žádné drobné detaily, ve kterých by papoušek mohl uvíznout či si skřípnout prst. Stejně tak bude mřížoví prsto dalších ozdob. Jak již bylo řečeno, rozteče budou vhodně stanoveny ve vztahu k velikosti papouška.

5.2.4 Vchod, dveře, jiné otvory, uzavírací mechanismus

Dveře by měly být dostatečně velké, zejména proto, aby umožnily pohodlné čištění vnitřku obydli. Bartl uvádí, že vhodné jsou spíše větší dveře (doporučuje rozměr alespoň 20x35 cm), neboť malých se papoušek bojí. Dveře jsou velice exponovanou součástí obydli, panty větších dveří jsou pak extrémně namáhané. Je nutné si uvědomit, že k otevírání dveří dochází i několikrát denně – nejčastěji při pouštění papouška ven, ale také při čištění. Dveře (a současně i všechny ostatní otevíratelné části obydli) musí být vybaveny uzavíracím mechanismem nebo různými západkami či pojistkami proti otevření. Ten by měl být důmyslně konstruován a jištěn nejlépe tak, aby jej papoušek

prostě i při největší snaze otevřít nemohl. Papoušci jsou v tomto ohledu nesmírně chytří, „všeteční“ a vytrvalí - jsou schopni způsob otevírání vypožorovat, napodobit a následně uniknout. Bartl píše:

„Jednoduché systémy, např. otočné západky kolem osy, nejsou pro šikovného žaka žádnou překážkou. Dokážou skrze dráty otevírat karabiny, a to i horolezecké, dokonce i šroubovatelné.“ [15]

Reflexe ve vlastním designu: Dveře jsou u většiny soudobých klecí řešeny jako výklopné nebo otočné na pantech. Z mého pohledu jsou pro dokonalé vyčištění obydlí zcela nutné nejméně celostěnové či případně ještě větší dveře. Proto jimi bude obydlí Aviéry vybaveno. Na straně druhé pro běžný pohyb papouška jsou logicky tyto dveře zbytečně velké. Je nevhodné nechávat tyto extrémně velké dveře otevřené v době, kdy je papoušek mimo obydlí. Zasahují nepatřičně do prostoru místnosti, chovatel by o ně mohl zavadit a obydlí strhnout, případně se poranit atd. Ale i v době, kdy papoušek poletuje po místnosti, musí mít možnost kdykoliv se navrátit do obydlí, aby se mohl napít, nakrmit, odpočinout si. Obydlí tedy nesmí být v těchto chvílích uzavřeno. U obydlí Aviéry budu tento konflikt požadavků řešit přidáním samostatného vchodu pro papouška v podobě otočného karuselu, který bude kompaktně přiléhat ke stěně a nebude při otevření nikterak zasahovat do vnějšího prostoru, jako by tomu bylo u klasických výklopných či otočných dveří zavěšených na pantech. Hlavní dveře budou tedy využívány především za účelem údržby, což sníží jejich zatížení jakožto poměrně mohutného a těžkého konstrukčního prvku. Běžný provoz obydlí (pouštění papouška ven) pak obstará jednoduchým rotačním pohybem uzavíratelný karuselový vchod.

Uzavírání hlavních dveří obydlí Aviéry bude řešeno pomocí mechanického kódového zámku, ostatní otevíratelné prvky (např. rotace víka jídelního stolu) pak pomocí dvojkombinace venkovních západek umožňujících otevření pouze člověkem.

5.2.5 Misky versus krmítka a napaječky

Misky by měly mít dostatečnou velikost, aby měl papoušek možnost vybírat z předložené potravy, ale aby zároveň potravu nevyhazoval ven. Například Glendell doporučuje misku o průměru 13 cm doplněnou miskami menšími [14]. Vhodné jsou kulaté misky z nerezové oceli nebo případně těžší misky keramické. Jak jsem již zmiňoval, misek by měl být větší počet. Aby nedocházelo ke zbytečnému vyhazování zrnin (papoušek přebírá krmivo rychlejšími pohyby zobáku zabořeného do misky), neměly by být misky mělké, talířovité. Vhodné jsou hlubší nádoby se stěnami kolmými ke dnu, avšak s lehce zaobleným přechodem mezi stěnou a dnem (zaoblené rohy). Nutné je vyvarovat se jakýchkoliv ostrých rohů a detailů. Keramické misky jsou vhodné zejména pro střední a větší papoušky, neboť je papoušci nemohou pro jejich vyšší hmotnost přemístit. Z tohoto důvodu je u nerezových misek myslím vhodné zabezpečit je proti vyháknutí či vyjmutí z držáků.

Pro menší papoušky se občas používají různá krmítka a napaječky, většinou plastové. Pro střední a větší papoušky je myslím systém krmítek nevhodný. I pokud pomínu, že krmítka či různé dávkovače zrnin vyvolávají pocit, že papouška není nutné tak často krmit, zcela určitě nebudou jedno nebo dvě krmítka pro potřeby papouška dostačující. Krmítka neposkytují prostor pro pestrou stravu, většinou do nich nelze umístit zelené krmivo, ovoce atp. Doporučil bych je tedy maximálně jako doplněk k miskám. A stejně tak rozličné napaječky. Miska s vodou je pro papouška nezbytná, v případě potřeby se v ní může papoušek ochladit či vykoupat.

Reflexe ve vlastním designu: Obydlí Aviéry bude vybaveno jídelním stolem s dostatečně velkými nerezovými miskami. Krmivo z misek tak nebude zbytečně vyhazováno, případně zůstane na nerezové ploše stolu. Přítomnost více misek bude chovateli připomínat nutnost poskytnout papouškovi pestrnou stravu. Misky budou čtvercového půdorysu se svislými stěnami a zaoblenými rohy (ve tvaru kuchyňského dřezu). Tyto misky budou součástí jídelního stolu Aviéry, do jeho lyžin je bude možné zasunout pouze zvenčí. Papoušek je tak nebude moci zevnitř obydlí vyjmout a krmivo zbytečně rozsypat.

5.2.6 Hračky

Hračky by měly být opět nejlépe ze dřeva. To nesmí být napuštěno chemikáliemi. Vhodné jsou též bavlna a konopí, nevhodné jsou plasty a zrcadla (při uštípnutí kousku skla silným zobákem středních a velkých papoušků hrozí riziko smrtelného poranění)[15]. Případné kovové části by měly být robustní, bez otřepů a ostrých zakončení. Zároveň by měly být zabezpečené proti rozebrání, čímž se eliminuje riziko požití jednotlivých dílců. Jednotlivé díly nesmí být spojovány drobnými drátky, které by mohly být uštípnuť a polknuty.

Reflexe ve vlastním designu: Mezi základní vybavení Aviéry dodané při zakoupení bude patřit minimálně jedna hračka vyrobená z přírodních provazů a dřevěné kulatiny.

5.2.7 Transportní modul

Transportní modul (resp. přepravní box či „přenosku“) by měl mít každý chovatel trvale jako nezbytnou součást základního vybavení. Při chovu papouška totiž nastává množství situací, kdy je vhodné mít jej k dispozici. Přeprava po pořízení, transport k veterináři, možnost vzít papouška s sebou na víkend či na dovolenou, potřeba evakuace. To vše jsou chvíle, kdy je transportní box nápo-mocen.

Přepravní box by měl být dostatečně pevný, vhodné mohou být například menší plastové boxy pro přepravu psů a koček dostupné na trhu, jak uvádí Bartl.[15] Box by měl být vybaven jediným bidlem ve středu boxu blízko dna.[14] Pro přepravu by se daly využít i menší klece (cca 40x40x40 cm), ale ty většinou nejsou vhodné, neboť nemají dostatečně silnou mřížku, mají nevhodnou povrchovou úpravu či uzavírání.[15]. Glendell uvádí, že je vhodné, aby transportní box byl průhledný (mřížka, čirý plast), pták do něj vlezle ochotněji než do tmavého prostoru. Na druhou stranu je ale omezený výhled během přepravy pro papouška méně stresující, Glendell proto doporučuje drátěnou klec při transportu částečně překrýt. S tímto opatřením pak mohou být vhodné i celo-plastové přepravky z čirého materiálu.[14] Při déletrvajících přepravě je nutné vybavit přepravní box krmivem (např. klasem senegalského prosa), vodu nahradíme krmivem s vysokým podílem vody (jablko, hroznové víno atp.). Na dno boxu je vhodné vložit karton pro absorpci trusu.[14][15] Při pořízení umístíme papouška z přepravního boxu vždy již do kompletně nainstalovaného a vybaveného obydlí.

Reflexe ve vlastním designu: Jako součást Aviéry bude dodán i přepravní box. Chovatel jej tedy bude mít k dispozici již pro úvodní transport papouška po pořízení. Box bude s ohledem na výše uvedené požadavky v podobě malé klece, tedy se stěnami tvořenými mřížkou a s pevným dnem.

Aby byl papoušek současně chráněn před stresory v průběhu cestování, bude přepravní modul vybaven tvarovaným látkovým krytem, který umožní částečné zakrytí boxu tak, aby zůstal otevřen pouze průhled jedinou nejmenší stranou. Menší strana bude uzavíratelná pomocí otočné mřížky na jednom pantu pro snadnou manipulaci. Po převozu ptáka po zakoupení půjde box zavěsit na vchod do obydlí a tím papouškovi umožnit snadný přechod do nového domova.

5.2.8 Podstavec, nohy

Podstavec (případně nohy) slouží zejména ke dvěma účelům. U menších klecí zajišťuje, aby bylo obydlí umístěno ve správné výšce - „vzvedne“ jej od země tak, aby jeho strop byl lehce nad úrovní výše očí chovatele. U větších klecí pak zajišťuje jejich mobilitu – je opatřen kolečky. Kolečka vhodně poslouží nejen při potřebě převést klec ven na slunce či do jiné místnosti, ale též při pravidelné drobné manipulaci s obydly na místě, například při uklízení pod ním, neboť jak píše Bartl, největší klece mohou vážit až 150 kg.[15] Podstavec musí být stabilní, aby se do obydlí zbytečně nepřenášely například otřesy při uklízení kolem něj.

Reflexe ve vlastním designu: Obydlí Aviéry bude vybaveno podstavcem s kolečky pro snadnou manipulaci s ním. Pro zvýšení mobility bude dále horní obytná část oddělitelná od podstavce a přemístitelná dvěma osobami pomocí madel na bocích. Díky podstavci bude obytný prostor Aviéry umístěn ve správné výšce. Jelikož se vzhledem k funkci podstavce jedná o nevyužitý prostor pod obydly, bude tento v mém designu využit jako odkládací prostor pro chovatelské potřeby a zároveň v něm bude umístěna jímka lapače.

6 VLASTNÍ DESIGNOVÝ NÁVRH

Následující řádky diplomové práce jsou stručnou dokumentací průběhu tvorby designu produktu. Nejprve bych rád nastínil celkovou koncepci produktu, neboť v souladu s dříve zmíněnými principy půjde o produkt poměrně komplexní, který by měl sám o sobě vést uživatele ke správnému používání a v důsledku tedy ke správné péči o papouška. Ke konečnému řešení jsem dospěl po pečlivém zvážení a zpracování všech dříve uvedených poznatků (potřeb papouška, potřeb chovatele, analýzy stávajících produktů, analýzy dílčích součástí atd.).

Aviéra se tedy bude skládat z následujících elementárních celků:

- **ubytovací část Aviéry (obydlí)**
- **interiérový strom Aviéry (prolézačka, stojan)**
- **doplňky Aviéry**

Jednotlivé celky pak budou tvořeny následně:

Ubytovací část Aviéry – bude tvořena dvěma prvky. Spodní mobilní podstavec s kolečky bude tvořen lapačem nečistot vzniklých vyhozením z obydlí a bude ukrývat též drobný ukládací prostor pro krmivo a pro další potřeby chovatele. Vrchní část bude obytná a bude ji tvořit obydlí hranolovité formy se zkosením v horní přední části. Zadní stěna obydlí bude plná, boční stěny bude tvořit rastrová mříž s horizontálními pruty doplněná stylizovaným motivem ve tvaru rostoucích větví tak, aby umožňovala šplhání. Přední stěna obydlí bude vybavena speciálním karuselovým vchodem, umožňujícím uzavření obytné části pouhým jeho otočením. Přední stěna bude tvořena žebříčkovitou mřížkou - opět pro snadné šplhání a též pro zajištění dostatečného vizuálního kontaktu mezi chovatelem a papouškem. Celý segment přední stěny bude možné otevřít jako samostatné dveře kvůli možnosti snadného čištění prostoru. V boční stěně, vně čtvercového půdorysu obydlí, přibližně ve třetině až polovině jeho výšky, bude umístěn jídelní set s držáky pro více misek s otočným půlkruhovým poloprůhledným krytem. Otočením krytu bude možné vložit do držáků nerezové misky a vyměnit krmivo a vodu, aniž by vůbec došlo k otevření prostoru obydlí. Spodní část obytného prostoru bude tvořena dostatečně hlubokým zásobníkem, do kterého bude možné umístit absorbční granulát. Tento spodní zásobník nebude vybaven krycím roštem ani nebude výsuvný, neboť dokonalý přístup do něj bude zajišťovat otevření přední stěny obydlí. Bez vysouvání zásuvky s podestýlkou nebude docházet k nechtěnému vypadávání odpadu. Dno zásobníku bude reliéfně zdrsněno. Spodní zásobník bude také zabezpečovat tvarové spojení s podstavcem, do nějž bude zasazen jako protikus. Hlavní celo-stěnové dveře určené k čištění obydlí budou uzamykatelné pomocí mechanického kódového zámku a součástí obydlí bude též malý chráněný port na wi-fi kameru, která umožní sledovat bezpečí papouška, pokud se od něj chovatel bude muset vzdálit.

Interiérový strom Aviéry – bude tvořen stojanem s centrálně umístěným hlavním kmenem s možností měnit jeho jednotlivé větve. Podstavec bude vytvářet gabionový koš, který si uživatel naplní kamenem dle estetických potřeb vlastního interiéru. Centrální kmen bude tvořit masivní kulatina z přírodního dřeva se sadou předvrtaných otvorů pro snadné úvodní osazení větví. Nad gabionový koš se po jeho naplnění umístí talířový zásobník, do kterého bude možné, obdobně jako u obytné části, nasypat absorbční granulát. Zásobník tak bude zachytávat odpad vzniklý při každo-

denním provozu na stromě. Součástí budou též speciální držáky umožňující pravidelnou výměnu větví stromu za čerstvě nařezané větve.

Doplňky Aviéry – budou členěny do dvou skupin. **První skupinou** budou fyzické součásti, které budou zabezpečovat provoz Aviéry jako celku v rámci mnou vytyčené filozofie produktu – tedy celistvé péče o papouška. Mezi ně bude patřit především základní sada nerezových misek pro jídelní stůl, houpačka určená pro obytný prostor Aviéry nebo pro interiér bytu a také nejméně jedna hračka ze dřeva a provazů. Zcela zásadním doplňkem pak budou speciální nerezové úchyty v několika variantách a velikostech, které budou přiloženy v dostatečném počtu. Jeden z typů těchto úchytnů bude sloužit jako univerzální přípravek k upevnění bidel v obydlí Aviéry. Další typ úchytnů pak bude určen k připevňování větví do interiérového stromu a zároveň jej bude možné použít k připevňování větve do stěny pomocí hmoždinky, čímž se vytvoří pro papouška zajímavé odpočívadlo. Rád bych také, aby k Aviéře byl připojen k vyzkoušení vzorek mnou navrhovaného doplňku v podobě bidel s nástřikem z kukuřičného granulátu či zrnin na papírovém jádře (papírová role). Jako pojivo by mohl sloužit med nebo různé přírodní látky (pryskyřice, škroby atp.), předem ale bude nutné ověřit jejich nezávadnost pro papouška. Tato bidla by neměla sloužit jako primární bidla pro pobyt v obydlí, ale papoušek by je měl mít vedle ostatních bidel jen jako doplněk k zábavě a okusování. Tato nová bidla bude nutné nejprve odzkoušet v praxi, s obdobným výrobkem jsem se zatím nesetkal. Koncept Aviéry ale skýtá k jeho odzkoušení unikátní příležitost. Stejně tak se nabízí možnost vybavit některá bidla potahem, který by tvořil měkký povrch pro nohy papouška, například korkem. Dalším doplňkem by mohla být speciální podestýlka tvořená kartonovými peletami (použitý papír by musel být opět nezávadný). Nedílnou součástí dodávky Aviéry bude též transportní modul v podobě boxu se stěnami z mřížoví a pevným dnem. Nejmenší stěna bude otevíratelná na jednom rotačním pantu. Box bude vybaven neprůhledným látkovým krytem pro částečné zakrytí boxu zabezpečující větší klid papouška při transportu.

Druhou skupinou pak budou doplňky edukativního a servisního charakteru. K Aviéře by měl být bezpochyby připojen montážní návod sloužící ke kompletaci samotného produktu a jeho doplňků. Zároveň by měl být k dispozici výukový materiál (zpracovaný například formou audiovizuální prezentace, 3D animace apod.) vedoucí ke správnému používání Aviéry a tedy i ke vhodným chovatelským návykům. Správné využití navržených funkcí Aviéry poskytne i vyšší uživatelský komfort při jejím provozu. Dalším pomocníkem by mohla být sada samolep se symbolem papouška, které bude moci chovatel nalepit třeba na okna a které mu budou připomínat, že se pohybuje v prostředí, kde je třeba mít přítomnost papouška neustále na paměti.

Celá koncepce Aviéry pracuje s myšlenkou, že přítomnost určitých součástí v prvotní dodávce navede chovatele k tomu, že je má později doplnit, až se spotřebují nebo je papoušek zničí. Všechny rozšiřující doplňky ponechávám k dopracování v případě zájmu veřejnosti o mnou navržený produkt.

Tolik tedy základní představa o mnou navrženém produktu. Nyní se pojdme podívat na různé dílčí aspekty designu a jejich postupný vývoj.

6.1 Ekonomické aspekty

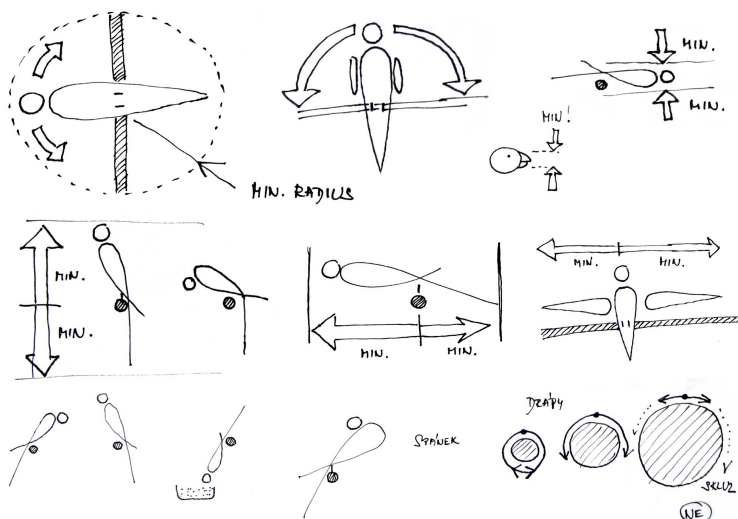
Detailní ekonomický rozbor výrobních nákladů jsem prozatím neprováděl, tato část musí být konzultována s konkrétním výrobcem až po dopracování všech konstrukčních detailů a po přesném stanovení všech materiálových a dalších specifik. Z mých odhadů vyplývá, že Aviéra bude spíše výrobkem střední či vyšší cenové hladiny. Cena Aviéry by ale neměla překračovat součet cen všech jejích součástí zakoupených jednotlivě jako dílčí výrobky již dostupné na trhu (např. klec + interiérový stojan + misky + hračky + bidla + přepravní box atd.).

Rád bych zde upozornil na určitou disproporci mezi vnímáním ceny obydlí a ceny papouška. Mnoho zájemců o pořízení papouška je připraveno vydat desetitisícové částky za samotného papouška, ale obydlí v ceně nad 10 tisíc korun jim již přijde zcela předražené. Zakoupí pak některou z takzvaných „ekonomických“ klecí, která může být pro papouška zcela nevyhovující. Pořízení papouška je jen jednorázový výdaj, pořízení jeho obydlí také, ale jak již víme, papoušci se běžně dožívají věku délkou v desítkách let. Po celou tuto dobu bude papoušek své obydlí užívat a obydlí by mělo co nejdéle vydržet bez poškození a znatelného opotřebení. Postavíme-li vedle toho celoživotní náklady na krmivo a péči, které jsou v řádu tisíců korun ročně, pak za 25 let života papouška vydá chovatel minimálně dalších 30-60 tisíc korun, či spíše o mnoho více. Papoušek šedý – žako se v zajetí dožívá 50-ti i více let. Cena obydlí, které se pravděpodobně stane celoživotním domovem pro živého tvora, by tedy měla být vnímána v kontextu s těmito čísly.

Výše uvedený propočít uvádím jen a pouze z toho důvodu, aby si potenciální zájemci o chov papouška uvědomili potřebné ekonomické souvislosti a aby papoušek dostal obydlí, které bude pro jeho život plně uspokojivé, a ne jen jakousi levnou náhražku.

6.2 Ergonomické aspekty, finální rozměry obydlí

Při stanovení definitivních rozměrů obydlí Aviéry jsem vycházel z obecně doporučovaných rozměrů v odborné literatuře a provedl jsem jejich následnou optimalizaci dle vytyčené filozofie Aviéry, dále dle poznatků zjištěných v rámci této diplomové práce a též dle vlastních zkušeností s chovem papoušků. Rozměry jsem porovnával především se stávající klecí, kterou pro našeho papouška používáme a která se z hlediska rozměrů pro něj jeví jako zcela vyhovující. Tato klec má rozměry 56x56x111 cm (obytný prostor). Veškerá uvažování o prostorovém řešení obydlí a o jeho konečných rozměrech byla doprovázena kresebnými úvahami o pohybu papouška v obydlí, jak ukazuje následující obrázek.

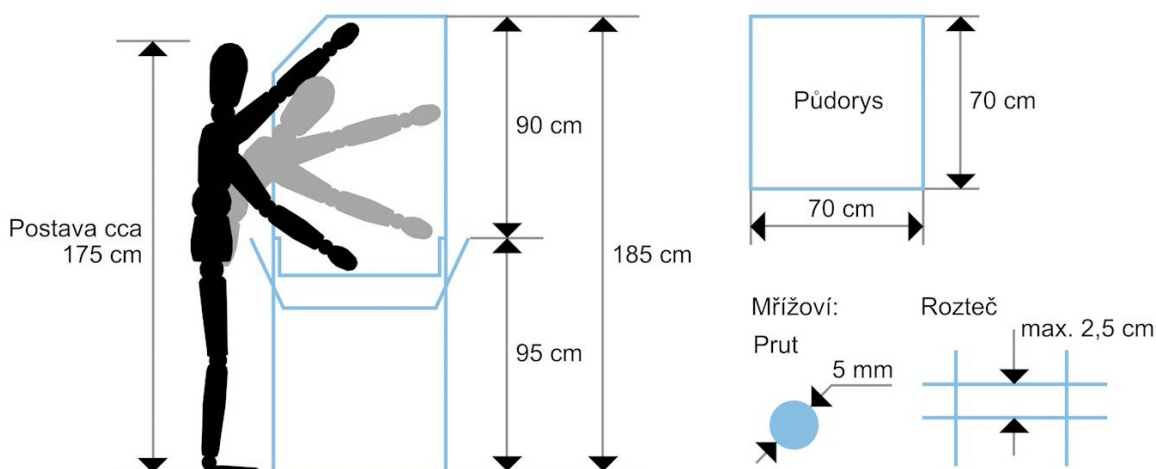

Obr. 58: Kresebné úvahy o pohybu papouška v obydlí.

Po důkladném zvážení všech potřeb papouška a chovatele jsem tedy dospěl ke stanovení následujících rozměrových parametrů:

- obytná část – rozměry: 70x70x90 cm (šíře x hloubka x výška)
- mřížoví – průměr drátu 5 mm, rozteč 2 až 2,5 cm
- podstavec – výška: 95 cm (s kolečky)

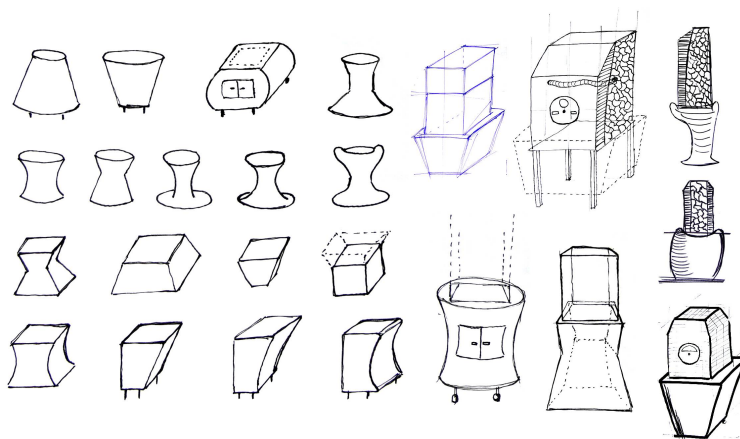
Vzhledem k tomu, že spodní zásobník bude opticky zasahovat do podstavce, zvětší se obytná část ještě o výšku zásobníku (15 cm) – tedy na celkovou výšku přibližně 105 cm, čímž se zvětší i objem na cca 0,5 m³. Zvolená velikost obydlí poskytne dostatek prostoru pro roztažení křídel a umožní pohodlné otáčení papouška na bidlech, aniž by si třepil ocasní pera. Výška podstavce 95 cm zajistí, že při umístění obydlí na podlahu bude strop obytné části ve výšce kolem 185 cm. Podstavec zároveň poslouží k tomu, aby spodní hrana dveří obydlí byla přibližně ve výšce 95 cm a jeho dno pak ve výšce 80 cm, tedy v rozmezí doporučeném pro pracovní desky kuchyňských linek. To by mělo maximálně usnadnit úklid obydlí.

Obr. 59: Ergonomická studie. Vlastní ilustrace.

6.3 První koncepční návrhy tvaru podstavce a obydlí ve variantách

Uvažování nad vhodným tvarovým řešením podstavce i samotného obydlí probíhalo jak mentální formou (vytváření předobrazů v mysli), tak formou jakéhosi vizuálního brainstormingu, kdy jsem do skicáku rychle zaznamenával různé nápady. Většina z nich se ukázala jako nepoužitelná, ale několik málo z nich mne navedlo směrem, který sliboval potenciál v případě detailnějšího rozpracování. Představa o konečném designovém řešení produktu tak začínala nabírat stále přesnější podobu.

Obr. 60: Vizuální brainstorming.

Kresebné „přemýšlení“ nad tvarem podstavce a obydlí.

6.4 Vývoj rámu

Rám bude představovat základní nosný element celého obydlí. Bude vycházet ze čtvercové základny tvořící okraj spodního zásobníku. Rám bude tvořen profily se čtvercovým průřezem, které budou mimo jiné vytvářet například otvor pro jídelní stůl a též okraje pro uchycení mřížoví na všech stranách a na stropě obydlí. Na rámu budou zavěšeny také dveře. První představa o provedení rámu s použitím profilů 2,5x2,5 cm je zobrazena na následující 3D vizualizaci:

Obr. 61: První tvarové a konstrukční řešení nosného rámu obydlí.

Vlastní 3D vizualizace.

Uvedený rám by plnil dle mého mínění konstrukční nosnou funkci velmi dobře, nicméně se nedá popřít, že z designového hlediska by působil příliš technicistním dojmem. Působil by též poněkud

robustně. Na dalším obrázku je vidět odlehčení rámu prostým zmenšením průřezu profilů na 1,5x1,5 cm. Zároveň je přidána boční výztuha křivkového tvaru.

Obr. 62: Odlehčený rám. Vlastní 3D vizualizace.

Uvedené řešení sice již nepůsobilo nadměrně robustně, ale stále se nepodařilo odstranit technicistní aspekt, který se projevoval zejména po aplikaci standardního žebříčkovitého mřížoví. Z uvedených důvodů jsem se ještě pokusil o další modifikaci vzhledu, tentokrátě změnou průběhu konstrukce rámu. Odstranil jsem zešikmené rohové fragmenty, panty dveří jsem umístil na druhou stranu a změnil koncepci dveří tak, aby byly otevíratelné „za roh“.

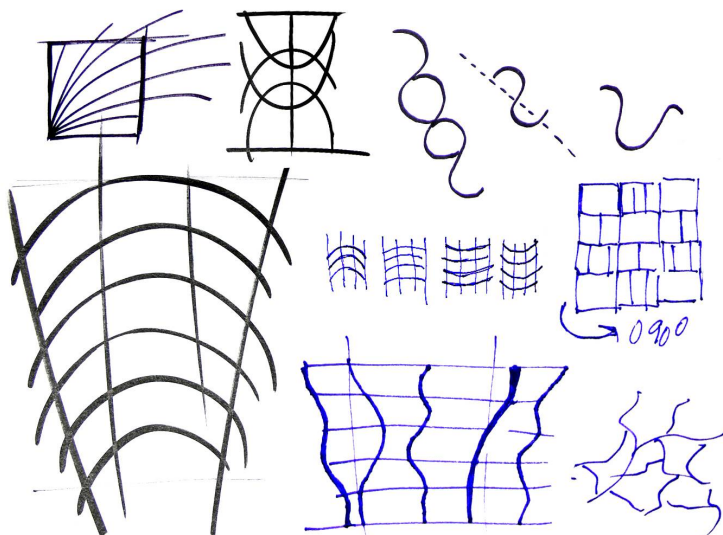
Obr. 63: Rám s pootvřenými rohovými dveřmi a základní mřížkou.

Vlastní 3D vizualizace.

Tím se při otevření dveří vytvořil mnohem větší prostor pro úklid obydlí, bez problémů tak bude možné při manipulaci uvnitř obydlí používat obě ruce. Uvedená vizualizace též zobrazuje průběh horních prutů obydlí, které jsou ohnuté přes roh (stejně jako u dveří). Tyto vodorovné segmenty bude nutné zpevnit svislými prvky. Stejně tak ještě bude nutné upravit zakřivení boční výztuhy, jejíž horní část se nachází příliš blízko rohu stropu. Jak je vidět na obrázku výše, rozšířil jsem již tuto výztuhu oproti předchozímu návrhu do trojúhelníkovitého nahoru se zužujícího tvaru k dosažení dojmu větší dynamičnosti.

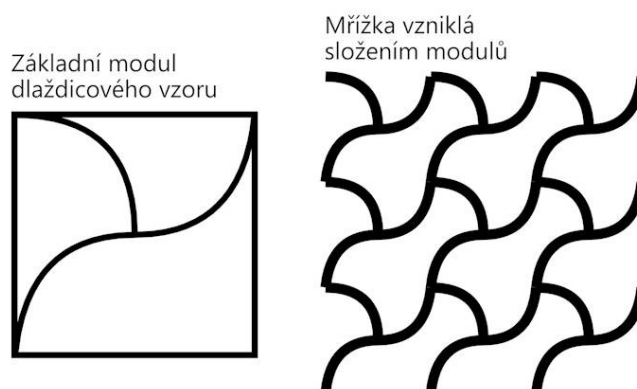
6.5 Vývoj mřížoví (dlaždicový vzor, organický a geometrický motiv)

Původním záměrem bylo použít pro mřížoví na bočních stranách Aviéry mřížku, jejíž vzor by vycházel z motivu rostoucích větvíček. Vzhledem k nutnosti dodržet víceméně pravidelný rastr s maximální roztečí 2,5 cm mne napadlo využít pro tento účel dlaždicového vzoru. V původních kresebných úvahách jsem pracoval s různými motivy a tvary.

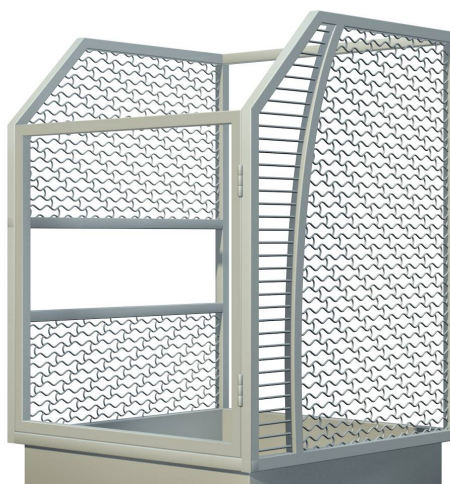
Obr. 64: Kresebné úvahy o podobě mřížoví.

Mnohé z návrhů se jevily jako nevhodné, neboť křížením prutů často vznikaly zákoutí velmi ostrých úhlů, kde by mohl uvíznout prst papouška. V této fázi jsem stále preferoval použití základního motivu, který by představoval stylizované organicky křížící se větve. Zpracovaný námět dlaždicového vzoru pak vypadal následně:

Obr. 65: Dlaždicový vzor zamýšlený pro boční stěny. Vlastní ilustrace.

Po natočení vzoru o 45 stupňů tak, aby vznikla mřížka s horizontálními vlnkami, a po její aplikaci na boční stěny rozpracovaného tvaru obydlí Aviéry, bylo dosaženo následujícího vzhledu.

Obr. 66: Dlaždicový vzor aplikovaný na boky rozpracovaného obydlí Aviéry.

Vlastní 3D vizualizace.

Tento design mřížky by sice byl pro papouška vhodný, neboť disponuje dostatečným množstvím horizontálních prvků pro šplhání, působil by však dojmem přílišného zasítování a neprůhlednosti. Zamýšleného odlehčení v podobě jakési „krajkové“ mřížky tak nebylo dosaženo. K tomu by bylo nutné, aby rozteče mezi pruty byly větší, což evidentně není možné, maximální rozteč je předem pevně dána.

Z uvedených důvodů došlo k rozhodnutí ideu použití dlaždicového vzoru opustit a hledat jiné řešení, které by design odlehčilo. Po podnětné diskuzi s vedoucím práce jsem vyzkoušel modifikovat konstrukci rámu, který byl jednou z příčin příliš robustního dojmu, a zároveň na něj aplikovat mřížku v podobě klasického žebříčku. Vzhledem k tomu, že by samotný žebříček působil fádně, a zejména proto, že by papoušek mohl dlouhé segmenty horizontálních prutů bez existence svislých spojek deformovat zobákem, jsem se rozhodl žebříček doplnit o spojovací pruty ve tvaru organických křivek, abych se pokusil zachovat původně zamýšlený motiv rostoucích větví. Výsledek vypadal takto:

Obr. 67: Rozpracované obydlí Aviéry po modifikaci rámu a aplikaci organických prutů. Vlastní 3D vizualizace.

Ačkoliv upravená varianta již působila požadovaným odlehčeným dojmem a z tohoto hlediska se jevila jako vyhovující, pruty organických tvarů vytvářely při křížení v několika místech již poněkud

ostré úhly (zejména v místech, kde pruty ubíhají prudšeji do stran). Obával jsem se tedy, že by si papoušek mohl v těchto místech skřípnout prst či ulomit dráp. Nelíbil se mi také přechod mezi přední stěnou a sešikmením, neboť v místě spoje dochází k nežádoucímu optickému zlomu plynulého průběhu zaoblení křivky, které jsem zamýšlel. Proto jsem organický motiv stylizoval do poněkud geometričtější formy, ale tak, aby byla stále zachována symbolika rostoucích výhonků větvi. Výsledek snažení je možné vidět na následující vizualizaci.

*Obr. 68: Stav designu po přidání stylizovaných vertikálních prutů.
Vlastní 3D vizualizace.*

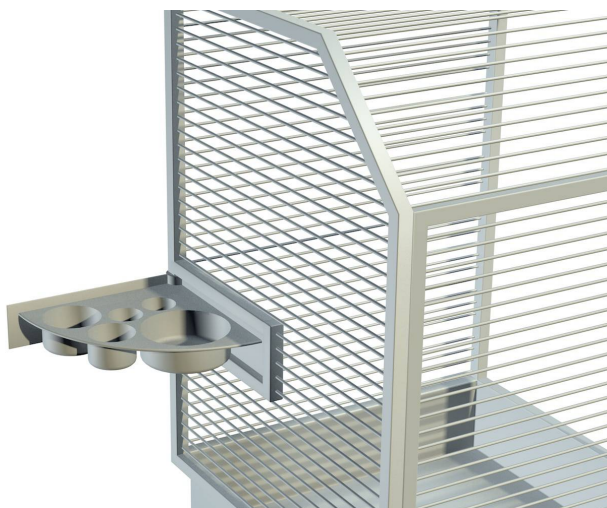
6.6 Vývoj jídelního setu

Původně jsem zamýšlel použít pro obydlí Aviéry rohový (čtvrtkruhový) karusel s kruhovými miskami, který by bylo možné vyklopit vně obydlí a doplnit do něj krmivo a vodu. Dle mého názoru by se jednalo o vcelku elegantní řešení. Obydlí by totiž zůstávalo při doplňování krmiva uzavřeno a jídelní stůl by bylo zároveň možné čistit pohodlně zvenku. Následující vizualizace nastiňuje, jak by řešení vypadalo v praxi.

*Obr. 69: Čtvrtkruhový výklopný stůl s miskami pro krmivo a vodu.
Vlastní 3D vizualizace.*

Na dalším obrázku je pak vidět vyklopení karuselu vně obydlí.

Obr. 70: Vyklopení stolu s miskami za účelem doplnění krmiva.

Obydlí zůstává uzavřeno. Vlastní 3D vizualizace.

Ačkoliv se mi z hlediska designu, konstrukce a jednoduché obsluhy toto řešení poměrně hodně zamlouvalo, přinášelo bohužel i zřetelné nevýhody. Misky umístěné do kruhových otvorů stolu by při tomto řešení papoušek mohl zobákem vytáhnout a vysypat. Tomu by šlo zamezit tak, že by byl celý stůl i s miskami vyroben z jednoho kusu, což by ale zase znesnadnilo mytí. Misky na uvedené vizualizaci také nejsou myslím dostatečně velké, nejmenší z nich mají průměry jen 8 a 6 cm. I přesto ale stůl zabírá již téměř čtvrtinu půdorysu obydlí a zvětšením misek by se situace jen zhoršila. A právě umístění přímo v půdorysu obytného prostoru je největším úskalím této koncepce. Takto koncipovaný stůl by pro svou rozměrnost velice znesnadňoval umístění bidel tak, aby při pohybu na nich nedocházelo zároveň také ke znečištění krmiva odpadávajícím trusem. Celý krmný stůl by jistě bylo možné opatřit nějakou formou krytu, tím by se ale celý krmný set již neúměrně zvětšil a zabral by velkou část vnitřního prostoru. Domnívám se ale, že navržené provedení by bylo vynikajícím řešením pro různá obydlí mnohem větších rozměrů – např. pro rozličné voliéry.

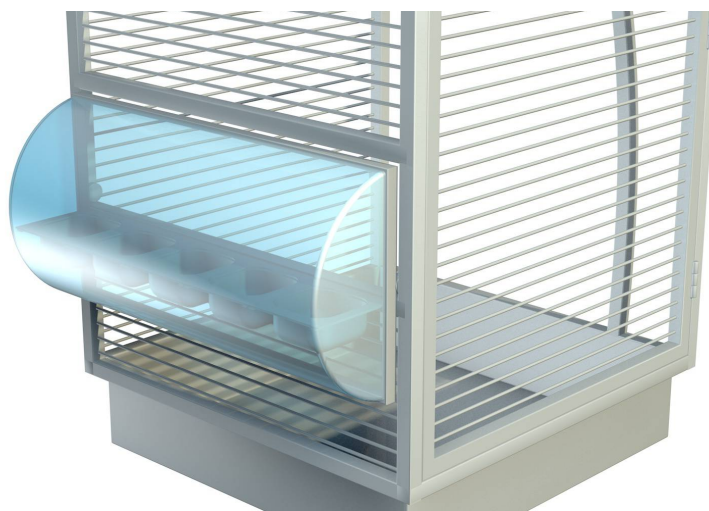
Po zvážení výhod a nevýhod jsem se rozhodl výše popsany design opustit s tím, že se pokusím nalézt řešení, které by umožňovalo obdobnou funkci, ale za současného odstranění nevýhod řešení původního. Vzhledem k tomu, že jsem určitě chtěl zachovat vysoký počet misek, rozhodl jsem se umístit misky půdorysně mimo obydlí. Abych co nejvíce využil prostoru a přitom mohly být misky zároveň co největší, zvolil jsem jejich čtvercový půdorys (se zaoblenými rohy). K takto umístěným miskám bude mít papoušek přístup velkým obdélníkovým otvorem v mřížoví. Aby papoušek nemohl misky vyjmout, nebudou vkládány do otvorů v jídelním stole vrchem, nýbrž budou jednotlivé misky zasunovány do lyžin z kovových profilů ze strany z venku.

Obr. 71: Čtvercové misky bude možné zasunout do lyžin stolu.

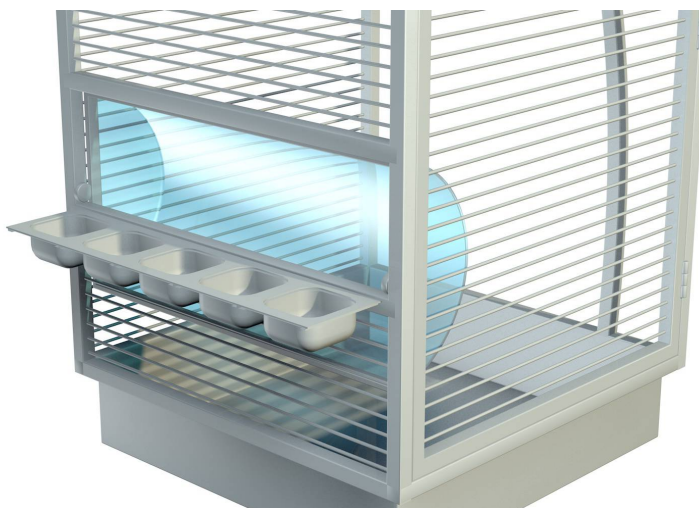
Vlastní 3D vizualizace.

Poslední věcí, kterou zbývalo dořešit, bylo uzavření prostoru jídelního stolu tak, aby kryt jednak zamezil uniknutí papouška z obydlí, ale zároveň aby bylo možné zvenku, tedy bez otevření obydlí, doplňovat krmivo a vyndavat misky za účelem jejich umytí. Prvním nápadem bylo opatřit jídelní stůl krytem tvořeným čtvrtinou válce. Takový kryt by sice uzavíral dokonale obydlí a při jeho otočení by se chovatel dostal k doplňování krmiva zvenku, nicméně by zde ale při doplňování krmiva vznikl otvor pro uniknutí papouška. Proto jsem jako konečné zvolil provedení s polovinou válce (resp. o něco menší úsečí), jak je vidět na následující vizualizaci. Původně měl být kryt z nerezového plechu, ale ten by jídelní stůl příliš zastínil, což by papouškovi bránilo při vybírání krmiva. Papoušek (tedy pokud by šlo o samičku) by pak také mohl vzniklý prostor omylem považovat za hnízdní budku. Kryt bude proto vyroben z průhledného plastu se zabarvením. Zabarvení bude zaručovat, že papoušek kryt uvidí jako překážku a nebude do něj narážet či se snažit tudy uniknout. Kryt bude z celistvého kusu bez výčnělků a proti případnému odlomení plastu bude na okrajích chráněn kovovým rámečkem.

Obr. 72: Jídelní stůl s otočným plastovým krytem. Vlastní 3D vizualizace.

Při doplňování krmiva a vody pak bude kryt zaklopen dovnitř obydlí. Obytný prostor tak zůstane uzavřen, jak ukazuje následující obrázek.

Obr. 73: Zaklopení krytu dovnitř obydlí pro obsluhu stolu.

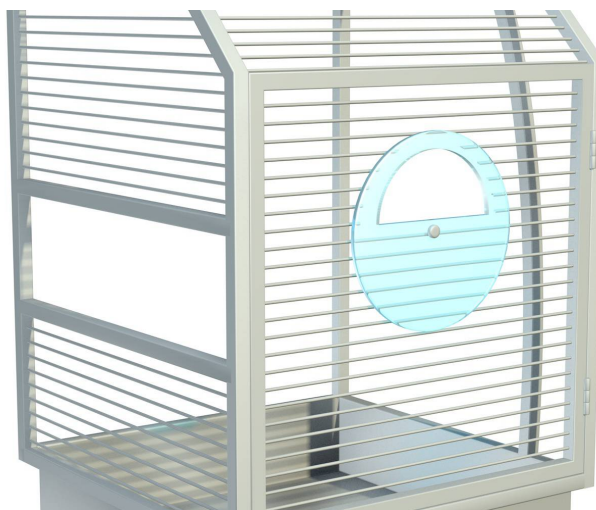
Vlastní 3D vizualizace.

Mnou zvolené umístění jídelního stolu bude vedle nesporných výhod představovat přeci jen drobné omezení. Jelikož jídelní stůl zabírá poměrně velké místo v boku obydlí, nebude možné do těchto míst uchytit bidla, protože zde chybí mřížoví. Tento drobný nedostatek bude eliminován možností zavěsit právě do prostoru vzniklého před jídelním stolem houpačku visící na delším laně od stropu obydlí, případně hračku.

6.7 Karuselový vstup pro papouška

Jelikož jsem od počátku chtěl pro vchod využít netradiční řešení, pracoval jsem již v prvních úvahách s představou otočného karuselu s otvorem pro výlez. Zatímco chovatel potřebuje pro čištění obydlí otvor co největší, papoušek je schopen prolézt otvorem mnohem menším. Dokazují to jednak úzké otvory běžné u hnízdních budek, ale dokládá to též skutečnost, že papoušek je mnohdy schopen uniknout z obydlí menšími otvory v mřížoví. Potřeby chovatele a papouška zde mají tedy jiná, vlastně protichůdná kritéria. Malý otočný vchod by měl poskytovat mnohem větší otvor než běžný otvor hnízdní budky, papoušek tedy bude moci velmi pohodlně prolézt. Vchod nicméně nebude muset být zase tak veliký jako dveře pro čištění a co je nejpodstatnější, jeho otevření nebude zabírat žádný prostor místnosti, jako by tomu bylo u dveří. První jednoduchý návrh počítal s plastovým kruhem s otvorem pro výlez a vypadal následně:

Obr. 74: Úvodní návrh vstupu pro papouška. Vlastní 3D vizualizace.

Z obrázku je patrné, že se jedná o zcela jednoduché řešení, které by mohlo být úspěšně aplikováno jedině po řadě úprav. Pruty tvořící otvor by musely být opatřeny rámečkem, aby nedošlo při prolézání otvorem k poranění papouška. Stejně tak pant pro otáčení karuselu by nemohl být umístěn na relativně slabém prutu. Plastový kruh by ještě navíc musel být opatřen kovovým okrajem, aby nedocházelo k uštipování plastu. Papoušek by při vylézání také neměl kde se zachytit, mohl by po plastu sklouznout. Plast v tomto provedení též zabírá poměrně hodně místa, je to dáno širší okraje nutnou pro dostatečnou pevnost elementu.

Vyšel jsem tedy ze zmíněných požadavků a pokusil jsem se nalézt řešení, které by tyto požadavky uspokojovalo. Finální provedení vchodu je zobrazeno na následující vizualizaci.

Obr. 75: Konečná podoba karuselového vchodu. Vchod je uzavřen.

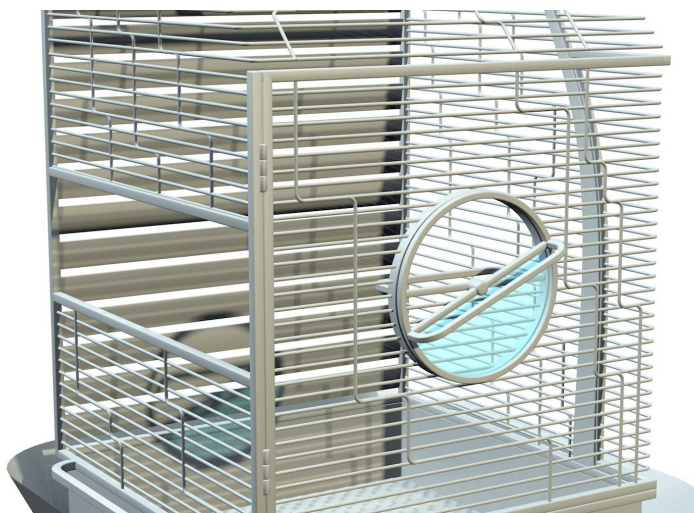
Vlastní 3D vizualizace.

Tato výsledná verze představuje řešení výše nastíněných problémů. Tenký rámeček zabezpečuje maximalizaci velikosti průřezu vůči vchodu. K otáčení dochází na pantu (ose) umístěném na ocelovém profilu, čímž je zajištěna vyšší pevnost konstrukce. Celý vchod je tvořen dvěma téměř shodnými kruhovými rámečky. Vnitřní je pevně připojen k mřížoví. Jeho spodní část je vyplněna pruty, ale horní polovina je prázdná. Obdobně je členěn na poloviny také venkovní rámeček. Jedna jeho polovina je vyplněna průhledným plastem (půlkruhové okénko) a druhá polovina je průchozí. Při

otočení o 180 stupňů se proti sobě dostanou dvě poloviny bez výplně a dojde k otevření vchodu.

Oba kruhové rámečky jsou vedle středového profilu vybaveny taktéž vodorovně umístěným profilem se zaoblením. Tento ocelový profil bude z vnitřní strany plnit funkci krátkodobého bidla, ze kterého papoušek proleze ven z obydlí. Zvenku bude toto „bidlo“ sloužit zároveň jako madlo k otočení karuselu do otevřené polohy. Vnitřní rámeček je záměrně zvolen jako nepohyblivý, připojený k mřížoví, pokud totiž papoušek ještě před otevřením karuselu nasedne na vnitřní bidlo u vchodu, nebude to vadit, neboť při otevírání vchodu s tímto bidlem pohybováno nebude. Venkovní madlo/bidlo pak bude při otevřeném vchodu sloužit ke snadnému návratu papouška do obydlí a posléze k otočení karuselu. Pro úplnost jen dodávám, že karusel půjde aretovat ve dvou krajních mezích (otevřeno/zavřeno) pomocí automatických západek tak, aby při pohybu papouška po pomocných bidlech nedocházelo k nechtěnému pohybu karuselu.

V jednom z průběžných návrhů jsem pracoval s designem, ve kterém byly středové profily umístěny velmi těsně vedle sebe. Tuto variantu jsem rychle opustil, neboť by při ní mohlo dojít ke skřípnutí prstu papouška při otáčení karuselu. V konečném designu je použita rozteč mezi oběma kruhovými díly vchodu, tudíž zmíněné riziko již nehrozí. Na níže připojeném obrázku je možné vidět částečně otevřený vchod.

Obr. 76: Vchod při otevírání/zavírání - částečně otočený karusel.

Vlastní 3D vizualizace.

Zvolené řešení bude myslím poskytovat snadné ovládání vchodu. Ten bude moci zůstat otevřený při pohybu papouška po místnosti a po návratu papouška do obydlí jej půjde lehce uzavřít bez nutnosti otevírat a zavírat dveře.

6.8 Podstavec

Úvodní návrh podstavce jsem pojal jako variantu s plechovým pláštěm. Ten měl vytvářet vizuálně hmotnou základnu a působit jako jakýsi kmen, z něž vyrůstají větve pnoucí se v podobě stylizovaných drátů po obydlí. Pozitivem takového řešení by bylo, že by uvnitř pláště vznikla krytá skříňka pro různé účely. Uvnitř skříňky by byl ukryt také šuplík pod lapačem. Zdálo se mi ale, že oplechování podstavce působí poněkud jednotvárným a příliš jednoduchým dojmem, jak je asi vidět na následujícím obrázku.

Obr. 77: Původní krytá varianta podstavce s plechovým pláštěm.

Vlastní 3D vizualizace.

Dalším rozhodnutím tedy bylo opláštění sejmut a design podstavce upravit (i když musím přiznat, že jsem myšlenku na krytý uzavíratelný prostor pod obydlím opouštěl jen nerad). Podstavec pak tvořily nohy ze zahnutých kovových profilů a několik poliček. Podstavec je v horní části vybaven čtvercovým rámem – protikusem, do nějž přesně zapadne čtvercová základna (spodní zásobník) obydlí Aviéry. Celý podstavec bude samozřejmě opatřen otočnými kolečky pro pojezd po místnosti.

Obr. 78: Designové řešení podstavce obydlí Aviéry ve variantě bez opláštění.

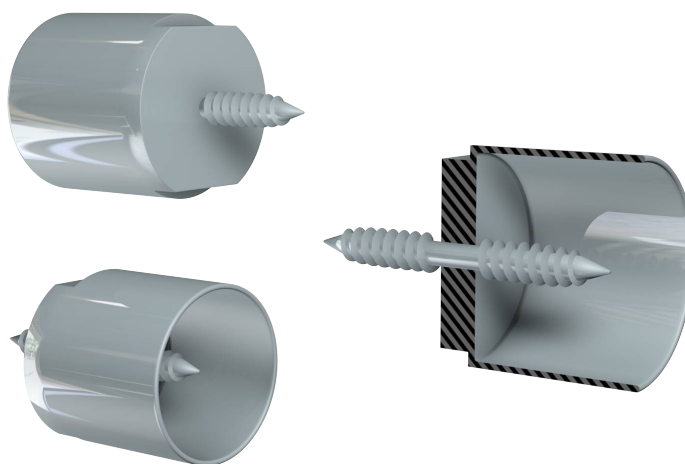
Lapač není zobrazen. Vlastní 3D vizualizace.

Na tomto místě musím ještě uvést, že po dokončení designu interiérového stromu jsem se z důvodu sjednocení vzhledu obou elementů (obydlí a interiérového stromu) rozhodl použít původní variantu podstavce s opláštěním. Ta bude více korespondovat s ukotvujícím charakterem, který má gabionový koš stromu naplněný kamenivem. Plné plochy podstavce pak vytvořením kontrastu též umocní vyznění horní části obydlí. Podstavec tak poskytne z vizuálního hlediska celému objektu větší stabilitu. Ve výsledném designu jsem pouze rozvinul původní návrh opláštění dopracováním dveří, které budou obdobně jako v horní části sahat „za roh“. Tyto dveře umožní nejen přístup do úložného prostoru podstavce, ale bude jimi taktéž možné vyndat šuplík zpod lapače.

Tím jsou veškeré součásti samotného obydlí Aviéry navrženy. Výslednou vizualizaci obydlí je možné spatřit na konci této diplomové práce. Nyní tedy zbývá zmínit ještě držáky bidel, které jsou hlavním z doplňků Aviéry, a posléze též představit design interiérového stromu Aviéry. Pomalu se tak blížíme do cíle.

6.9 Držáky (úchyty) bidel a větví

Komplet Aviéry bude dodáván se sadou držáků různých průměrů a několika různých typů. Jeden typ držáku bude určen pro připevnění větví/bidel ke kmeni interiérového stromu. A stejný typ držáku bude určen také pro připevnění bidel do stěn pomocí hmoždinek. Vypadat bude takto:

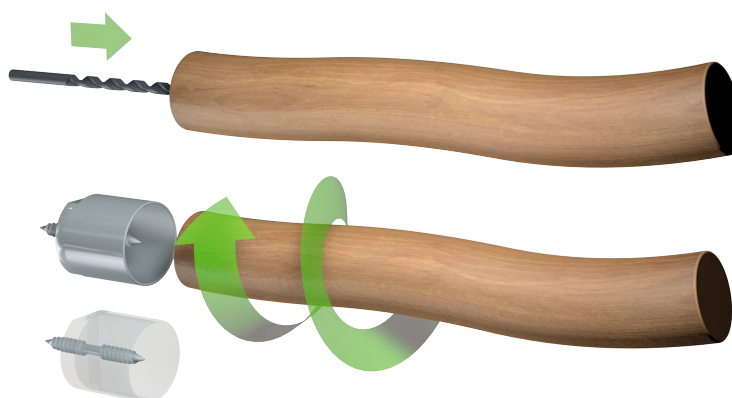

Obr. 79: Nerezový úchyt větví pro interiérový strom.

Stejný úchyt bude možné použít i pro připevnění do stěny pomocí hmoždinek.

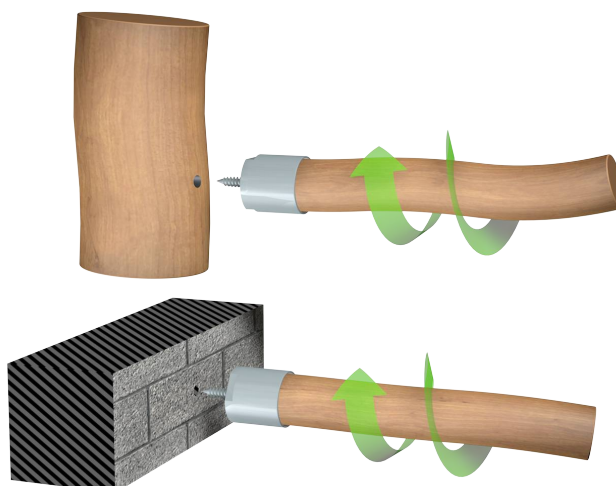
Vlastní 3D vizualizace.

Uvedený typ úchytu umožní připevnění bidel z čerstvě nařezaných větví. Do uříznuté kulatiny se z boku navrtá pomocí vrtáku otvor a držák se otáčením připevní k větví. Výhodou tohoto řešení je, že po devastaci dřeva zobákem papouška bude možné bidla snadno a rychle vyměnit za nová.

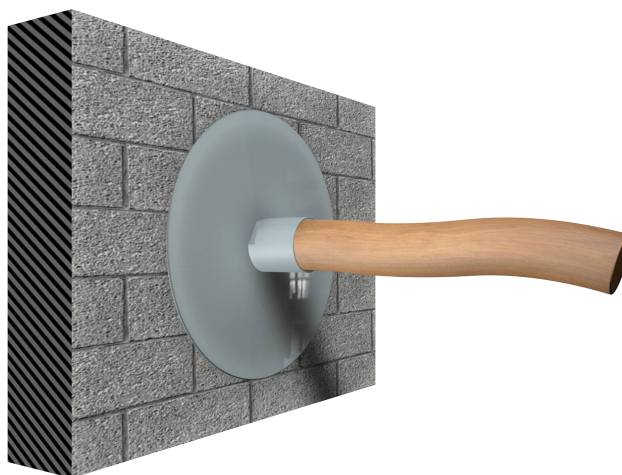
Obr. 80: Postup při montáži bidel do držáků. Vlastní 3D vizualizace.

Celý vzniklý element se následně přišroubuje buď do předvrtaných děr na kmeni interiérového stromu nebo do předvrtaného otvoru s hmoždinkou ve stěně.

*Obr. 81: Montáž větví do kmene interiérového stromu (nahore)
a pomocí hmoždinky do stěny (dole).
Vlastní 3D vizualizace.*

Pro aplikaci držáku na stěnu bude možné použít velkou talířovou podložku, která poslouží jako ochrana proti poškozování malby na zdi nebo omítky. Při výměně bude možné držáky uvolnit a znovu dotáhnout ručně. Velmi silně dotažené držáky pak půjde případně demontovat pomocí vidlicového klíče, který se zasune do k tomu určených drážek zapuštěných ve válcovém těle držáku.

*Obr. 82: Stanoviště pro papouška vytvořené přivrtáním do stěny.
Vlastní 3D vizualizace.*

Právě umožnění pravidelné a časté výměny bidel bylo důvodem věnovat se držákům (jako spíše konstrukčnímu prvku) v rámci designového návrhu poněkud detailněji. Domnívám se, že upevnění bidel je jednou z nejproblematictějších oblastí a do dnešních dnů není myslím zcela uspokojivě vyřešeno. Připevnění se často řeší pouhým nasunutím bidla mezi dráty či pomocí vyříznutí drážek. Jsou-li bidla uchycena tímto způsobem a zároveň jsou z měkčího dřeva, dojde velmi rychle k jejich poškození. To znamená častou výměnu bidel, která je navíc ztížena neexistujícím systémem pro jejich uchycení. Chovatelé se pak často snaží této nepříliš komfortní výměně bidel vyhnout či ji oddálit a v rámci snahy o prodloužení životnosti bidel používají velmi tvrdé dřevo, což není pro papouška úplně nejvhodnější (otlaky na nohou, ztížené klování).

Snažil jsem se tedy přispět k řešení výše nastíněných problémů a navrhnout takový systém držáků, který by pravidelnou výměnu usnadnil a zároveň umožnil používat pro bidla měkké dřevo. Úchyty jsou navrženy s ohledem na to, aby poskytovaly co nejpevnější spojení dřeva a držáku. K tomuto účelu má přispět i kruhová objímka. Objímka má ale hlavně sloužit jako ochranný kryt před proniknutím zobáku papouška dřevem až do míst, kudy prochází vrut. Z důvodu ochrany papouška je i vrut poněkud kratší než objímka (je zapuštěn). Objímka se může jevit možná jako konstrukčně nadbytečná, držák by zřejmě fungoval i jen jako destička s protilehlými vruty, ale ze zmíněných ochranných důvodů je její použití vhodné. Domnívám se též, že vedle ochranné funkce přinese toto řešení držáku i menší namáhání vrutu. Navíc budou chráněny konce bidel, které jsou nejvíce náchylné ke zničení, a po jejichž devastaci je nutné bidlo vyměnit, neboť upadne. Tím by mohlo dojít též k částečnému prodloužení jejich životnosti.

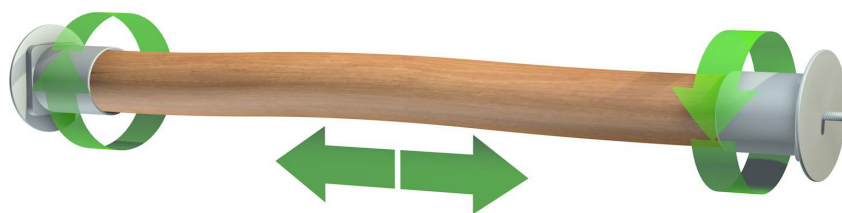
Dalším, druhým typem držáku, bude držák určený pro uchycení bidel přímo v obydlí Aviéry. Ten bude, vedle klasických dřevěných bidel z kulatiny, znovu umožňovat i použití čerstvě nařezaných větví. Při jeho návrhu jsem vyšel z již popsaného držáku pro interiérový strom. Kruhová objímka bude, shodně jako u předešlého typu držáku, zabraňovat tomu, aby se při masivním okousání dřeva dostal papoušek zobákem až ke středovému vrutu. Na rozdíl od předešlého držáku jsem ale u tohoto úchyty použil namísto drážek pro klíč čtvercovou matici, která by měla být určitou pojistkou pro případ, že při demontáži/výměně bidla nepůjde držák z větve uvolnit jen pouhým otáčením rukou.

Obr. 83: Držáky bidel pro upevnění do mřížoví Aviéry.

Vlastní 3D vizualizace.

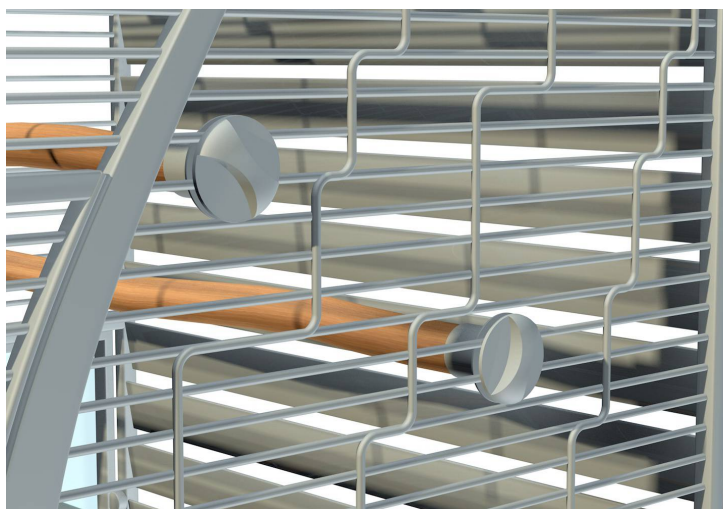
Zapuštěné drážky pro vidlicový klíč by zmenšovaly celkovou hloubku objímky, proto jsem raději zvolil vnější čtvercovou matici se zaoblenými rohy, abych nemusel objímku zvětšovat. Dostatečná hloubka objímky bude totiž hrát roli při montáži bidel do obydlí, neboť úchyty budou sloužit zároveň jako stavítka pro nastavení správné šíře bidla. Uříznutá větev bude o něco kratší než je šíře obydlí, což umožní vložení bidla i s držáky mezi stěny. Následným vytočením držáků se nastaví korektní šíře (viděno z pohledu šíře obydlí, jinak jde vlastně o délku bidla). Pokud by byla objímka příliš krátká, mohlo by při „prodlužování“ bidla na správnou délku dojít k tomu, že vrut bude příliš mělce zašroubován, případně by mohl držák vypadnout zcela.

Obr. 84: Otáčením našroubovaných držáků bude možné nastavit správnou šíři bidla.

Vlastní 3D vizualizace.

Kruhové rozšíření ve tvaru podložky většího průměru než je samotná objímka bude sloužit k překrytí rastru mřížoví tak, aby se podložka opřela vždy nejméně o dva rovnoběžné pruty. Celý držák bude vyroben ze dvou celistvých kusů – vnitřního úchytu a speciální venkovní matice. Bidlo s nasazenými úchyty se zvenku obydlí zajistí pomocí speciální matice kruhového tvaru s křídlovým madlem pro zašroubování prsty. Tato matice se nasadí na šroub vyčnívající z vnitřního úchytu skrze mřížoví a utáhne. Po utáhnutí matic na protilehlých stranách tak bude bidlo připevněno ke konstrukci obydlí Aviéry.

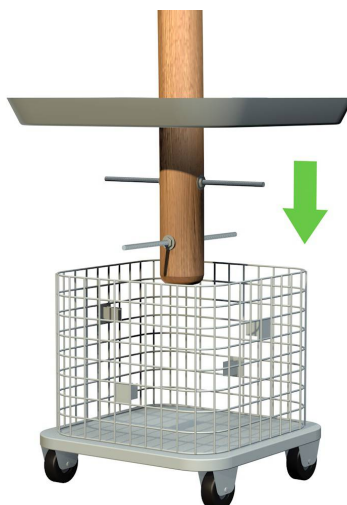
Obr. 85: Detail upevnění držáku bidla do mřížoví obydlí.

Vlastní 3D vizualizace.

6.10 Interiérový strom

Interiérový strom Aviéry bude právě díky existenci již zmíněných držáků větví značně variabilním prvkem celé sestavy. Chovatel si bude schopen sám sestavit různá provedení (různě dlouhé a různě orientované větve stromu) dle aktuálních potřeb. Jednotlivé větve (bidla) bude možné snadno vyměnit za nové. Základní dodávku bude tvořit koš z kovového mřížoví s plným dnem, lapač, kmen a držáky větví. Koš bude opatřen otočnými kolečky pro snadný pojezd. K dispozici bude také lano pro šplhání mezi větvemi a montážní sada (závitové tyče a matice pro upevnění kmene do koše). Rozměry koše jsem stanovil na 40x40x35 cm, což představuje objem přibližně 0,05 m³. Měrná hmotnost kamene se pohybuje nad 2 tuny, u sypaného materiálu pak méně. Hmotnost koše naplněného seskládaným kamenivem by se tedy měla pohybovat kolem 100 kg, což by mělo zajistit dostatečně stabilní základnu pro celý strom. Kamenivo si bude zákazník moci zvolit dle barevných potřeb svého interiéru.

Další součástí bude kmen stromu s předvrtanými základními otvory. Úvodní montáž kmene interiérového stromu do gabionového koše je možné vidět na této vizualizaci:

Obr. 86: Montáž kmene do gabionového koše pomocí závitových tyčí.

Vlastní 3D vizualizace.

Ve spodní části dodaného kmene budou předvrtány otvory pro vsunutí závitových tyčí, které se na obou stranách upevní maticemi. Tyče budou vzájemně kolmé. Kmen opatřený závitovými tyčemi se následně vloží do koše, kde kraje tyčí zapadnou do čtyřech zarážek ve tvaru písmene U. Do volného prostoru kolem kmene se poté vyskládá kamenivo. Tím dojde k zatížení základny stromu a zároveň k fixaci kmene uvnitř koše. V původní variantě designu jsem pracoval s provedením bez krajových zarážek. Domnívám se, že i tak by kamenivo fixovalo kmen v koši naprosto dostatečně, nicméně použitím zarážek bude dosaženo ještě pevnějšího spojení s gabionovým košem a zároveň bude kmen uvnitř koše vycentrován. Zarážky též pomohou při montáži – při vyskládávání kameniva nebude nutné kmen přidržovat.

Obr. 87: Fixovaný kmen upevněný vyskládaným kamenivem v koši.

Vlastní 3D vizualizace.

Do předvrtaných otvorů kmene se následně namontují jednotlivá bidla pomocí již dříve popsaných úchytlů. Součástí dodávky bude též lano s karabinami na koncích, které se upevní do oček připevněných do kmene interiérového stromu. Výsledek by měl vyhlížet přibližně takto.

Obr. 88: Interiérový strom Aviéry. Vlastní 3D vizualizace.

Na obrázku je možné spatřit 3 různé varianty stromu, ale uživatel bude mít možnost sestavit si takovýchto variant doslova bezpočet. Lano bude například možné natáhnout mezi okrajy bidel.

6.11 Konstrukční detaily, doplňky Aviéry

Detailní rozpracování všech konstrukčních prvků Aviéry ponechávám v plánu do budoucna pro případ, že veřejnost projeví zájem o realizaci mého výrobku s využitím zde nastíněné metodiky designu a zejména filozofie produktu. K detailnímu zpracování zbývá například také podrobný návod k použití Aviéry, grafický design samolep nebo design přepravního boxu. Pro svůj realizační rozsah není bohužel možné všechny tyto detaily vměstnat do rámce této diplomové práce. Přesto jsem se pokusil detailně představit alespoň ty opravdu stěžejní doplňky či konstrukční prvky, jako jsou například úchyty bidel a větvi.

Základní idea, resp. její rozvinutí do detailně propracované filozofie produktu, je vždy tím prvním a nejpodstatnějším krokem v tvůrčím procesu designu. A to bylo také hlavním cílem této práce. Vytvořením tohoto zcela nezbytného ideového a designového základu bude následně již snadné ve spolupráci s inženýry a konstruktéry rozpracovat všechny potřebné technické detaily. Aby to ale nevypadalo, že jsem se úvahám o technických detailech a řešeních jakkoli vyhýbal, uvádím ještě pro úplnost doplňující informace v následujícím textu:

Inženýrské výpočty - V případě realizace výroby bude nutné provést inženýrské a konstrukční materiálové propočty, aby byla zabezpečena dokonalá stabilita a pevnost obydlí. Modifikace bude možné provést například zesílením materiálu směrem „dovnitř“ profilu, čímž by nebylo nutné měnit samotný vzhled.

Zámky, západky - Důležitým technickým prvkem jsou západky pro uzavření/aretaci pohyblivých částí obydlí a zámek pro uzavření dveří. Existuje množství mechanických řešení, která bud'

nejsou patentována a jsou již po mnoho let využívána (třeba v jiných kontextech), či jejich patentová ochrana již vypršela. Mnohé z již známých mechanismů by se jevily jako zcela vyhovující a bylo by je tedy možné použít. Takovým případem by mohl být například kódový zámek pro uzamykání dveří Aviéry. Na trhu je možné najít množství zámků, které by bylo možné použít přímo jako komponentu při výrobě Aviéry. K dispozici jsou kódové zámky s klikami, s knoflíky, s různými typy uzavíracích čepů atd. Dá se tedy předpokládat, že bude snadné vybrat již existující produkt. V případě potřeby by bylo samozřejmě možné navrhnout vlastní designové/konstrukční řešení. Pro kódový zámek jsem tak zvažoval navržení systému otočných válcových tvarových západek, které by při správném nastavení uvolnily prostor pro vysunutí uzavírací zástrčky (západky by se zasunuly pouze při správném seřazení do válcového zásobníku). Šlo by tedy o úkol, který by papoušek téměř jistě neměl šanci zvládnout. Pro otočný vstup pro papouška by pak přicházely v úvahu různé zaskakující západky s pery, s pružinami nebo s kónickým zúžením profilu uvnitř otočného segmentu rámu. Opět si myslím, že na trhu je nepřehledné množství již existujících výrobků. Západkou, resp. zámkem, bude nutné opatřit též uzavírání otočného krytu jídelního stolu.

Bidla na papírové roli s nástřikem granulátu – Mohla by být řešena jako násuvná bidla. Do zahnutého segmentu rámu vedle dveří by bylo možné zašroubovat kovovou kulatinu směřující dovnitř obydlí, na níž by se následně nasunulo bidlo.

Přepavní box – Bude vycházet ze stejného designového řešení jako obydlí Aviéry. Na pevný kovový šuplík tvořící dno budou upevněny pruty mřížoví. V horní části boxu bude madlo pro přenášení, uvnitř bude jedno bidlo uchycené stejnými držáky, jaké jsou určeny pro obydlí Aviéry. Vstup do boxu bude z mřížky vyklápěné do strany na jednom rotačním rohovém pantu. Box půjde při přepravě překrýt tvarovaným látkovým krytem s otvorem pro madlo, který ponechá průhled jen jednou stranou. Pomocí závěsů půjde box přechodně zavěsit na karuselový vchod do obydlí Aviéry, aby papoušek mohl mezi transportním boxem a obydlím snadno přelézt.

Závěsná houpačka, hračka – Bude vyrobena jako propojené kruhy zavěšené na laně s karabinami. To umožní její umístění do prostoru, který bude bez bidel, protože leží vedle otvoru pro jídelní stůl. Houpačka by mohla vypadat třeba podobně jako na následujícím obrázku.

Obr. 89: Předpokládaná podoba lanové houpačky. Vlastní 3D vizualizace.

6.12 Výsledná podoba produktu

Nad samotným produktem Aviéry stojí především celá její, v této práci nastíněná, filozofie. Aviéra promění veškerý interiér bytu v domov papouška. Domnívám se totiž, že jedině tak může být naplněna zcela základní potřeba papouška – létání. Ta patří při chovu v zajetí paradoxně k těm nejvíce opomíjeným, ačkoliv je právě tou potřebou, která je zajetím nejvíce redukována a omezována.

Při uvažování nad celým konceptem obydlí a posléze nad tím, jak velká by měla obytná část Aviéry být, došlo k zajímavému paradoxu. Žádná velikost obydlí se mi nezdála uspokojivá. Při snaze navrhnout dostatečně velké obydlí jsem jeho zamýšlené rozměry neustále zvětšoval, až jsem brzy narazil na limity dané rozměry interiéru. Vlastně jsem dospěl k závěru, že žádné obydlí nemůže samo potřebu létání uspokojit. Aviéra však měla přesto tyto ambice splnit. Mé úvahy tak nejprve vyústily k rozhodnutí doplnit obydlí o interiérový strom a o držáky vytvářející bidla na stěnách. A posléze jsem se rozhodl i k redukcí rozměrů obydlí tak, aby umožňovalo perfektní protažení křídel, ale zároveň bylo útulným a bezpečným útočištěm. Papoušek vyhledává i v přírodě často klid pro siestu, vyhledává samotu hluboko ve větvích. Ale pro let používá otevřený volný prostor. A ten mu, alespoň částečně, nahradí jedině celý interiér obydlí člověka. Nadměrně velké obydlí papouška by tedy paradoxně letový prostor zmenšilo. Mělo by smysl pouze tehdy, pokud by uvnitř obydlí papoušek mohl létat. A to je, jak jsem již uvedl, myslím nereálné.

Zejména díky těmto myšlenkám mohl vzniknout koncept, který jsem na stránkách této diplomové práce právě představil. Nyní jen stručně zrekapituluji, které dílčí části budou Aviéru tvořit, a poté se již vážení čtenáři mohou podívat na výslednou podobu produktu.

Základní dodávka Aviéry bude obsahovat především:

- **obydlí Aviéry (obytná část a podstavec s kolečky)**
- **interiérový strom Aviéry (koš s kolečky, lapač, kmen ...)**
- **přepavní box s krytem**
- **různé kovové úchyty bidel pro obydlí, strom a stěny**
- **základní sadu dřevěných bidel**
- **kompletní sadu misek pro jídelní stůl**
- **závěsnou houpačku, hračku**
- **zkušební bidlo na papírové roli s nástřikem granulátu**
- **zkušební balení podestýlky z papírových pelet**
- **podrobný montážní návod**
- **návod k použití Aviéry a ke správnému chovu (animace, audiovizuální prezentace)**
- **samolepy se symbolem papouška**

Zde předkládám finální vizualizace produktu:

Obr. 90: Původní verze Aviéry s podstavcem bez opláštění. Vlastní 3D vizualizace.

Obr. 91: Výsledná podoba Aviéry (1) – verze s hladkým opláštěním. Vlastní 3D vizualizace.

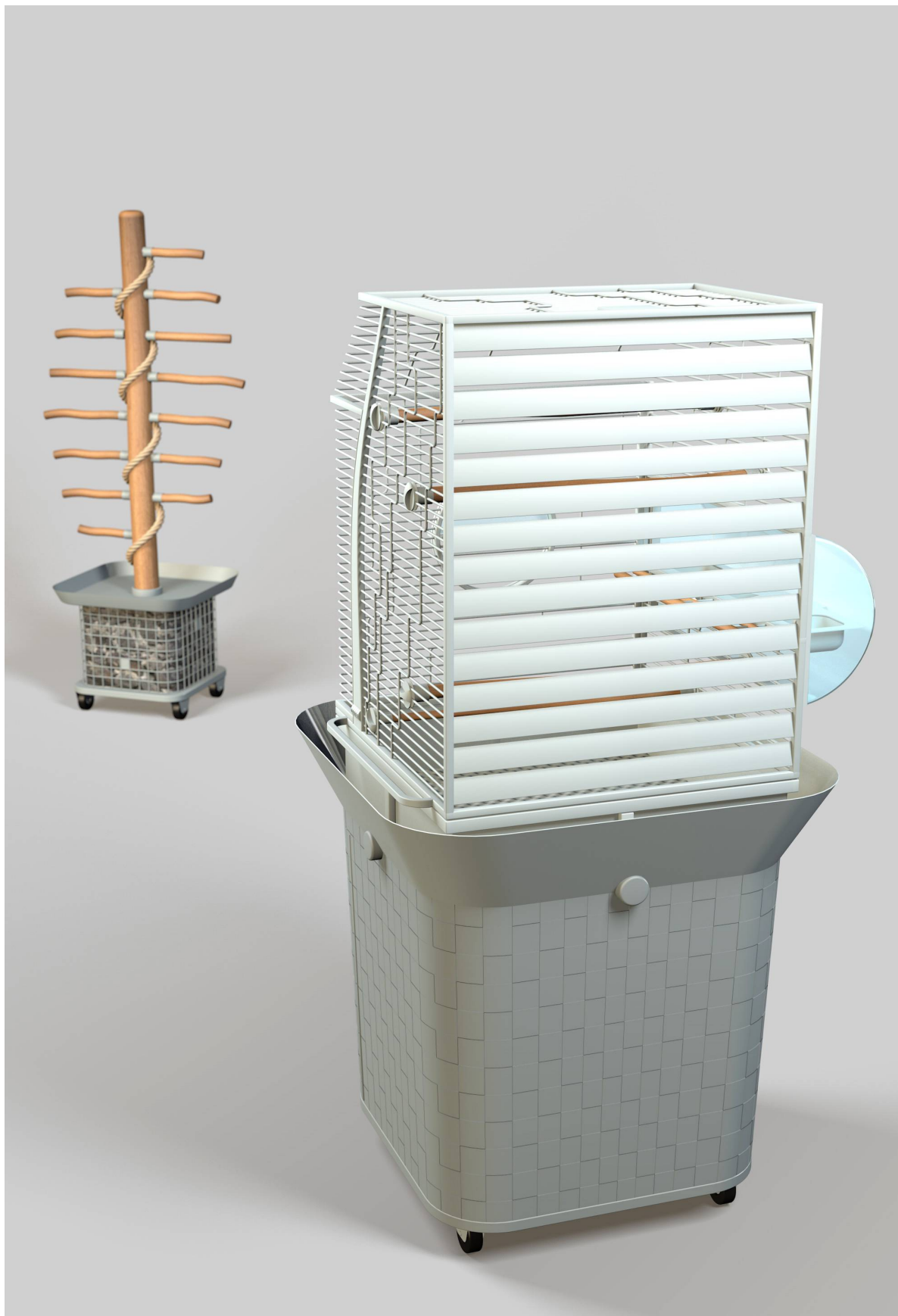

Obr. 92: Výsledná podoba Aviéry (2) – verze s reliéfním opláštěním. Vlastní 3D vizualizace.

Obr. 93: Výsledná podoba Aviéry (3). Vlastní 3D vizualizace.

Obr. 94: Výsledná podoba Aviéry (4). Vlastní 3D vizualizace.

6.13 Přínos práce

Skutečný přínos mé právě představené několikaměsíční práce musí posoudit jiní. Rozhodující budou zejména zkušenosti samotných papoušků a chovatelů – ukáže tedy až čas. Nicméně věřím, že již produkt sám bude nabádat ke správné péči o papoušky v zajetí a přinese svými funkcemi větší uspokojení potřeb jak papouška, tak i chovatele.

V textu jsem se snažil velmi podrobně nastínit i principy uvažování nad designem takového produktu a představit metody, jež lze při jeho tvorbě použít. Zejména jsem se snažil vyjít z mého přesvědčení, že produkty mají především sloužit svému uživateli a vycházet z jeho potřeb. To je dle mého názoru samotné jádro designu – učinit život lepším. Design a hlavně marketing by myslím nikdy neměly potřeby zcela uměle vytvářet a spotřebiteli je pouze sugerovat.

Hlavní přínos mé práce by tedy mohl spočívat v následujícím:

- představený způsob uvažování o designu produktu tohoto typu a použité metody designérské práce mohou posloužit jako východisko pro kolegy designery při navrhování výrobků obdobného charakteru
- mnou vytvořená terminologie by mohla dekonstruovat některá stávající dogmata o chovu
- došlo k vytvoření produktu, který sám o sobě nabádá ke správné péči o papouška
- navržený produkt vytváří podmínky k uspokojení všech potřeb papouška, včetně nesmírně důležitého létání, člověku poskytuje snadnou údržbu a mnohem lepší kontakt s papouškem
- vypracovaná filozofie produktu přináší naprosto nový pohled na chov papoušků v zajetí a její popularizací by mohlo dojít ke zlepšení jejich života
- navržený produkt nevyhlíží jako „vězení“, jeho design značně posouvá současné standardy
- můj návrh přináší spoustu inovativních řešení, která znamenají výhody, jež sumarizuji níže

Produkt samotný by pak měl přinášet zejména následující výhody:

- uzavíratelné obydlí Aviéry poskytne papouškovi útočiště k odpočinku i ochranu v nebezpečných momentech
- interiérový strom Aviéry umožní papouškovi létat
- interiérový strom zajistí pro papouška dostatek pohybové aktivity, možnost okusování dřeva a přirozený kontakt s chovatelem
- navržený design umožní estetické začlenění Aviéry do interiéru bytu či domu
- k naplnění gabionového koše interiérového stromu bude možné zvolit kamenivo různých barev dle potřeb interiéru
- podstavce s kolečky zajistí mobilitu obydlí i stromu
- obydlí bude možné oddělit od podstavce a přenést pomocí madel
- podstavec obydlí poskytne chovateli krytý ukládací prostor s poličkami

- plná lamelová zadní stěna poskytne papouškovi zázemí a zastínění i v případě, že obydlí nebude umístěno u stěny
- převážně vodorovné pruty mřížoví usnadní šplhání a zlepší vizuální kontakt člověka a papouška
- nerezový materiál eliminuje rizika toxicity práškových barev a jejich odlupování
- hluboký spodní zásobník na podestýlku, lapač přepadaných nečistot se šuplíkem a celostěnové dveře značně usnadní udržování čistoty
- profilované zdrsňené dno obydlí a vyšší okraje zásobníku budou zamezovat vyhazování steliva
- obydlí nebude mít spodní rošt, kde by mohl papoušek uvíznout
- úchyty bidel umožní používat čerstvě nařezané větve jak pro bidla obydlí, tak i pro bidla interiérového stromu
- stejné úchyty umožní vytvářet též stanoviště na stěnách místnosti
- úchyty v několika rozměrových variantách umožní používat bidla rozličných průměrů
- navržený systém úchytů umožní nastavit správnou šíři bidla
- úchyty bidel umožní snadnou instalaci/deinstalaci bidel a tedy i jejich pravidelnou výměnu, papoušek tak bude mít dostatek příležitostí brousit zobák a drápy
- navržený jídelní stůl spojí výhody dvou rozdílných konceptů – nerezových misek a krmítek
- jídelní stůl přístupný zvenku a jeho výsuvné nerezové misky usnadní výměnu krmiva a pravidelné čištění
- množství misek bude vybízet k podávání pestré stravy
- otočný karuselový vstup bude usnadňovat pohyb papouška mezi obydlím a místností, vchod půjde pohodlně uzavřít pouhým otočením, vchod nebude zabírat místo při otevření
- produkt umožní chovateli vyzkoušet jednak nově navržený systém násuvných výměnných bidel s nástřikem granulátu a taktéž nové stelivo z papírových pelet
- chovatel bude mít ihned po zakoupení Aviéry k dispozici veškeré vybavení k chovu
- přepravní box usnadní první přechod papouška do nového prostředí a zůstane chovateli k dispozici pro přepravu k veterináři či evakuaci
- komplexnost produktu při dodávce bude vybízet k pozdějšímu doplňování spotřebovaných elementů (např. houpačka, hračka)
- přiložené samolepy bude možné použít k připomenutí, že člověk sdílí svůj životní prostor s papouškem
- podrobný návod usnadní instalaci a následné správné používání Aviéry
- atd.

ZÁVĚR

Odhodlat se k jakékoliv tvorbě, tvořit a nakonec vynést výsledek snažení na světlo světa v sobě vždy nese nutnost přijmout za konečný výsledek odpovědnost. Každý produkt, ať již je určen pro kteroukoliv oblast života, je možné navrhnout mnoha různými způsoby. Je možné vydat se desítkami, stovkami a dost možná tisíci rozličných cest. Na konci je to ale vždy stejné: je potřeba mít odvahu jednu z nich zvolit. Také já jsem těch možných způsobů řešení objevoval v průběhu realizace designu Aviéry nespočet a nebylo vždy snadné (či dokonce možné) jedno z těch mnoha zvažovaných řešení označit za jediné správné, vybrat a zvolit to nejlepší. Výsledkem mé volby je Aviéra v podobě, kterou zde předkládám.

Chápu, že se možná najdou kritici, kteří s mými mnohdy vyhraněnými názory nebudou souhlasit, kteří budou zpochybňovat estetickou kvalitu, vhodnost určitých součástí a podobně. Poradil bych jim jediné: ponořte se do problematiky a napište knihu nebo článek. Nebo ještě lépe – navrhnete svůj vlastní design. Pokud se v některých mých tezích a závěrech mýlím a jejich vyvrácení přispěje ke zlepšení života papoušků, vítám to. Pokud jsem pouze zaútočil na čísi špatné svědomí a zpochybnil autoritativní dogmata, za která schovával svou nevědomost nebo necitelnost, jsem za to rád.

Cílem mého snažení nebylo vytvořit teoretický text, výrobek či design, který by vyhrával v soutěžích a sbíral různá ocenění. Pravým oceněním bude, pokud můj design nebo kterákoliv jeho byt' sebemenší součást dokáže zlepšit život byt' jediného papouška. Pokud se to podaří, budu velice rád. Pokud mé názory pomohou skutečně změnit postoje lidí a vylepšit kvalitu společného soužití člověka a papouška, bude smysl mé práce naplněn, stejně jako poslání designérské profese.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] JOSEFOVIČ, Miloslav. *Papoušek u nás doma*. Vydání první. Praha: Brázda, 2007, 164 s. ISBN 80-209-0350-X.
- [2] *Ararauna.cz: o papoušcích, jejich chovu, dovozu a legislativě* [online]. Pardubice: Jan Potůček, ©2014, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.ararauna.cz>
- [3] *Zákony I/2013, sborník úplných znění zákonů k 1.1.2013*. Český Těšín: PORADCE, 2013. ISSN 1802-8268.
- [4] *CITES: Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora* [online]. Geneva: CITES Secretariat, ©2014, [cit. 2014-03_01]. Dostupné z: <http://www.cites.org/>
- [5] *Parrot History: Yesterday & Today* [online]. Irvine, CA: I-5 Publishing, LLC, © 2014, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.birdchannel.com/bird-news/bird-entertainment/bird-history.aspx>
- [6] *Susan Chamberlain, Contributor Writer of BIRD TALK Magazine & BirdChannel.com* [online]. Irvine, CA: I-5 Publishing, LLC, © 2014, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.birdchannel.com/authors/susan-chamberlain.aspx>
- [7] LANGMUIR, Erika. *THE NATIONAL GALLERY companion guide*. First published in Great Britain in 1994. London: National Gallery Publications Limited, 1994, 336 s. ISBN 1-85709-048-9.
- [8] *Dactyly - Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2014, last modified on 2 February 2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Dactyly>
- [9] VEGER, Zdeněk. *Andulky. 2.*, upravené a doplněné vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství Praha, 1988, 248 s. ISBN 07-054-88 04/48.
- [10] LORENZ, Konrad. *Hovořil se zvířím, s ptáky a rybami*. Vydání 1. Praha: Granit, 1998, 124 s. ISBN 80-85805-73-1.
- [11] LOW, Rosemary. *Proč můj papoušek ... ?*. Vydání první. České Budějovice: DONA, 2002, 171 s. ISBN 80-7322-008-3.
- [12] *Scienceworld | Ochrana přírody a holocaust: Nad knihou Zvířata ve Třetí říši* [online]. Praha: F solutions, 2004, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.scienceworld.cz/biologie/ochrana-prirody-a-holocaust-nad-knihou-zvirata-ve-treti-risi-2644/>
- [13] MORRIS, Desmond. *The Naked Ape: A Zoologist's Study of the Human Animal*. April 1999. New York: Dell Publishing, 1999, 252 s. ISBN 0-385-33430-3.
- [14] GLENDELL, Greg. *Škola pro papoušky*. Vydání v češtině první. Praha: Brázda, 2009, 128 s. ISBN 978-80-209-0374-7.
- [15] BARTL, Milan. *ŽAKO Papoušek šedý*. Vydání první. České Budějovice: DONA, 2008, 170 s. ISBN 978-80-7322-114-0.
- [16] JOSEFOVIČ, Miloslav. *Papoušek: jeho chování od A do Z*. Vydání první. Praha: Brázda, 2012, 159 s. ISBN 978-80-209-0394-5.
- [17] VERHOEF, Esther. *Ptáci v klecích a voliérách*. 3. vydání 2006. Dobřežovice: Rebo Productions CZ, 1999, 312 s. ISBN 80-7234-603-2.
- [18] *Papoušci, Časopis pro chovatele a přátele papoušků*. České Budějovice: DONA, 2008, 5. ISSN 1213-4619.

- [19] WOLTEROVÁ, Annette. *Papoušci*. Dotisk prvního českého vydání. Praha: VAŠUT, 2004, 95 s. ISBN 80-7236-083-3.
- [20] *Klece pro papoušky Kings Cages - Klece voliery* [online]. Brno: TERRA INTERNATIONAL, ©2014, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.terraint.eu>
- [21] *Vybíráme klec pro papouška « Zvířata & Zdraví* [online]. Brno: MVDr. Hana Žertová, 2008, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.zvirataazdravi.cz/1285/vybira-me-klec-pro-papouska/>
- [22] *Aier Product Details from Foshan Aier Pet Products Manufactory Co., Ltd. on Alibaba.com* [online]. Hong Kong: Alibaba.com, ©1999-2013, [cit. 2013-12-30]. Dostupné z: http://aiercage.en.alibaba.com/product/1594851227-200407704/macaw_parrot_cages_large_parrot_bird_cage.html
- [23] *Certificates Information - Gutian Daxing Arts Products Co., Ltd.* [online]. Hong Kong: Alibaba.com, ©1999-2013, [cit. 2013-12-30]. Dostupné z: http://dx-pet.en.alibaba.com/company_profile/professional_certification.html?selected_type=PRODUCT
- [24] WOLTEROVÁ, Annette. *Žako: papoušek šedý*. Dotisk prvního českého vydání. Praha: VAŠUT, 2005, 56 s. ISBN 80-7236-161-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK, VYSVĚTLIVKY

angl.	anglicky
lat.	latinsky
pozn.	poznámka
resp.	respektive

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Bez komentáře.....	13
Obr. 2: Námi chovaný Alexandr malý (samice). Archiv autora.....	15
Obr. 3: Domnívám se, že k úsměvu zde vskutku není důvod.....	17
Obr. 4: V některých zemích je zcela legální například takovéto zacházení s papoušky.....	19
Obr. 5: Interiérový strom pro papouška.....	21
Obr. 6: Úvodní vizuální úvaha o Aviéře. Kresebný návrh.....	22
Obr. 7: Jeskynní malby v Brazílii zobrazující prehistorické ary (objeveno 1987).....	23
Obr. 8: Stříbrná klec z klenotnice paláce Topkapi v Turecku.....	24
Obr. 9: Joshua Reynolds - Lady Cockburn and her Three Eldest Sons.....	25
Obr. 10: Jan Steen – The Effects of Intemperance.....	25
Obr. 11: Vlajka Dominického společenství.....	26
Obr. 12: V Dominice je státním symbolem (např. vedle hymny a vlajky) také národní pták: Sisserou.....	26
Obr. 13: Různá uspořádání prstů u ptáků.....	27
Obr. 14: Papoušek karolinský - fotografie žijícího zástupce druhu (1906).....	27
Obr. 15: Alexandr velký se zřetelným prstencem kolem krku.....	28
Obr. 16: Zdobená klec, která patřila Madame du Barry.....	29
Obr. 17: Dvoupatrová hexagonální klec v architektonické formě (cca 1640-1660).....	30
Obr. 18: Jaké jsou vlastně hranice lidského vkusu?.....	31
Obr. 19: Ukázka tréninku papouška pro létání v exteriéru.....	32
Obr. 20: Interiérová voliéra pro přijímací místnost.....	33
Obr. 21: Perokresba z knihy Konrada Lorenze.[10].....	36
Obr. 22: Vzájemné doteky, pozorování stejných podnětů, ale i individualita.....	38
Obr. 23: Hračky papoušků mnohdy hýří všemi barvami a papoušci jsou zdá se nadšeni.....	40
Obr. 24: Rozpětí křídel papoušků ara může být větší než 1 metr.....	41
Obr. 25: Výhled, který má náš papoušek z okna vedle své klece.....	44
Obr. 26: Dle Glendella průhlednou přepravkou nic nezkazíme, pokud ji během cesty zakryjeme.....	45
Obr. 27: Papoušci používají nohu k přidržení potravy.....	47
Obr. 28: Probírání peří. Archiv autora.....	48
Obr. 29: Tento papoušek zřejmě dává přednost koupání v misce.....	50
Obr. 30: Prevence je lepší nežli léčba.....	52
Obr. 31: Andulky vlnkované při páření. Archiv autora.....	53
Obr. 32: Pokud papouškovi vytvoříme příjemný domov, projeví svou náklonnost i nám lidem.....	56
Obr. 33: Identický výrobek nabízený pod různými obchodními názvy.....	58
Obr. 34: Ukázka výrobku z čínské produkce.....	62
Obr. 35: Obrázek z katalogu firmy Hendryx z roku 1910.....	63
Obr. 36: Obydlí člověka pro papouška? Typický antropomorfismus.....	64
Obr. 37: Vlevo výrobek české firmy TERRA INTERNATIONAL.....	65
Obr. 38: Klece běžného soudobého designu šesti různých značek.....	67
Obr. 39: Zdá se, že klece značky Avian Accents budou skýtat živým tvorům dostatek vnitřního prostoru.....	69
Obr. 40: Prachové chrániče jsou vlastně obyčejná „plexiskla“ vložená před mřížoví.....	70
Obr. 41: Klec značky Hybrid s průhlednou přední stěnou.....	71
Obr. 42: Dvojitě bidlo pro krmítka u klecí Hybrid.....	72
Obr. 43: Rohová klec značky NuAge.....	73

Obr. 44: Interiérová voliéra značky Suncatcher Enclosures.....	74
Obr. 45: Nerezová klec výrobce TERRA INTERNATIONAL.....	76
Obr. 46: Rohová interiérová voliéra firmy ALUmat.....	77
Obr. 47: Příklad nevhodného designu.....	80
Obr. 48: Mnohý chovatel jistě potvrdí, že odolat různým laskominám papoušek nedokáže.....	81
Obr. 49: Koupání papouška za pomoci větve jako prodloužené paže a rozprašovače. Archiv autora.....	81
Obr. 50: Tento druh uzavíracího mechanismu není vhodný pro obydlí středních a velkých papoušků.....	82
Obr. 51: Papoušek dokáže být při hledání stanovišť v interiéru neuvěřitelně vynalézavý. Archiv autora.....	83
Obr. 52: Náčrt konstrukce našeho interiérového stromu.....	84
Obr. 53: Druhá verze našeho interiérového stromu. Archiv autora.....	85
Obr. 54: Třetí verze papouščího stromu je prozatím asi tou nejoceňovanější. Archiv autora.....	86
Obr. 55: Ukázka devastace dřevěných prvků. Archiv autora.....	87
Obr. 56: Nová deska s vyřezanými drážkami. Archiv autora.....	88
Obr. 57: Dno obydlí s nasypanou kukuřičnou drtí.....	89
Obr. 58: Kresebné úvahy o pohybu papouška v obydlí.....	102
Obr. 59: Ergonomická studie. Vlastní ilustrace.....	102
Obr. 60: Vizualní brainstorming.....	103
Obr. 61: První tvarové a konstrukční řešení nosného rámu obydlí.....	103
Obr. 62: Odlehčený rám. Vlastní 3D vizualizace.....	104
Obr. 63: Rám s pootevřenými rohovými dveřmi a základní mřížkou.....	104
Obr. 64: Kresebné úvahy o podobě mřížoví.....	105
Obr. 65: Dlaždicový vzor zamýšlený pro boční stěny. Vlastní ilustrace.....	105
Obr. 66: Dlaždicový vzor aplikovaný na boky rozpracovaného obydlí Aviéry.....	106
Obr. 67: Rozpracované obydlí Aviéry po modifikaci rámu.....	106
Obr. 68: Stav designu po přidání stylizovaných vertikálních prutů.....	107
Obr. 69: Čtvrtkruhový výklopný stůl s miskami pro krmivo a vodu.....	107
Obr. 70: Vyklonění stolu s miskami za účelem doplnění krmiva.....	108
Obr. 71: Čtvercové misky bude možné zasunout do lyžin stolu.....	109
Obr. 72: Jídelní stůl s otočným plastovým krytem. Vlastní 3D vizualizace.....	109
Obr. 73: Zaklopení krytu dovnitř obydlí pro obsluhu stolu.....	110
Obr. 74: Úvodní návrh vstupu pro papouška. Vlastní 3D vizualizace.....	111
Obr. 75: Konečná podoba karuselového vchodu. Vchod je uzavřen.....	111
Obr. 76: Vchod při otevírání/zavírání - částečně otočený karusel.....	112
Obr. 77: Původní krytá varianta podstavce s plechovým pláštěm.....	113
Obr. 78: Designové řešení podstavce obydlí Aviéry ve variantě bez opláštění.....	113
Obr. 79: Nerezový úchyt větví pro interiérový strom.....	114
Obr. 80: Postup při montáži bidel do držáků. Vlastní 3D vizualizace.....	114
Obr. 81: Montáž větví do kmene interiérového stromu (nahore).....	115
Obr. 82: Stanoviště pro papouška vytvořené přivrtáním do stěny.....	115
Obr. 83: Držáky bidel pro upevnění do mřížoví Aviéry.....	116
Obr. 84: Otáčením našroubovaných držáků bude možné nastavit správnou šíři bidla.....	117
Obr. 85: Detail upevnění držáku bidla do mřížoví obydlí.....	117
Obr. 86: Montáž kmene do gabionového koše pomocí závitových tyčí.....	118
Obr. 87: Fixovaný kmen upevněný vyskládaným kamenivem v koši.....	118

Obr. 88: Interiérový strom Aviéry. Vlastní 3D vizualizace.....	119
Obr. 89: Předpokládaná podoba lanové houpačky. Vlastní 3D vizualizace.....	120
Obr. 90: Původní verze Aviéry s podstavcem bez opláštění. Vlastní 3D vizualizace.....	122
Obr. 91: Výsledná podoba Aviéry (1) – verze s hladkým opláštěním. Vlastní 3D vizualizace.....	123
Obr. 92: Výsledná podoba Aviéry (2) – verze s reliéfním opláštěním. Vlastní 3D vizualizace.....	124
Obr. 93: Výsledná podoba Aviéry (3). Vlastní 3D vizualizace.....	125
Obr. 94: Výsledná podoba Aviéry (4). Vlastní 3D vizualizace.....	126